

O. Sīlis

T. L. m-ja Sociālās apgādības d-ta direktors.

Likums par pensijām

I, II un III daļa.

**Likuma teksts, instrukcijas un Senāta
principiāli lēmumi.**

Papildinātais 2. iespiedums

Rīgā, 1936

Valtera un Rapas akc. sabiedrības apgāds

O. Sīlis

T. L. m-*jas* Sociālās apgādības d-*ta* direktors.

Likums par pensijām

I, II un III daļa.

**Likuma teksts, instrukcijas un Senāta
principiāli lēmumi.**

Papildinātais 2. iespiedums

Rīgā, 1936

Valtera un Rapas akc. sabiedrības apgāds

Valtera un Rāpas
akc. sab. grāmatspiestuve
Rīgā, Brīvības ielā 129/133

Likums par pensijām.

(Lik. kr. 1931. g. 169; V. V. 167. n., 31. jūl.)

(Lik. kr. 1933. g. 117; V. V. 95. n., 29. apr.)

(Lik. kr. 1934. g. 18; V. V. 16. n., 20. janv.)

(Lik. kr. 1934. g. 174; V. V. 137. n., 25. janv.)

(Lik. kr. 1934. g. 282; V. V. 257. n., 13. nov.)

(Lik. kr. 1935. g. 209; V. V. 286. n., 16. dec.)

I daļa.

1. nodaļa.

Pensiju tiesību iegūšana.

1. Ar šai likumā paredzētiem noteikumiem ir tiesība uz pensiju šādiem Latvijas pilsoņiem:

- 1) Valsts Prezidentam;
- 2) Saeimas deputātiem;
- 3) Ministru kabineta locekļiem;
- 4) Valsts kontrolierim;
- 5) virsniekiem, sanitārvirsniekiem, administrāti-
viem virsniekiem, kara ierēdņiem, virsdienesta
kara viriem un kara resora brīva līguma darbi-
niekiem ar algu pēc katēgorijām;
- 6) valsts civilresoru darbiniekiem (ierēdņiem un
kalpotājiem), kas saņem atalgojumu pēc katē-
gorijas vai tiesu darbinieku amatu grupas;
- 7) kara un civilresoru brīva līguma darbiniekiem,
kas saņem noteiktu mēneša algu, bet ne pēc
katēgorijām;
- 8) valsts un valsts autonomo uzņēmumu darbinie-
kiem, kas saņem noteiktu mēneša algu;*)
- 9) pašvaldību un to savienību darbiniekiem, kas
saņem noteiktu mēneša algu, neatkarīgi no

*) Sk. Senāta lēmumu Nr. 27.

- tam, vai viņi iecelti vai ievēlēti savos amatos, vai darbojas uz brīva līguma, ja attiecīgai pašvaldībai nav savas pensiju kases;*)
- 10) valsts un pašvaldības mācības un audzināšanas iestāžu skolotājiem (ieskaitot arī augstskolu mācības spēkus, to starpā arī ārzemniekus);
 - 11) privātskolu skolotājiem;
 - 12) valsts, pašvaldību un privātu ārstniecības iestāžu žēlsirdīgām māsām, kas reģistrētas Latvijas Sarkanā Krustā;
 - 13) garīdzniekiem, kas ieņem administratīvus amatus garīgās pārvaldēs vai kas apkopj draudzes un ir attiecīgā kārtā apstiprināti, resp. reģistrēti amatā: ev.-luteriskie — no baznīcas virsvaldes, pareizticīgie — no sinodes, katoļi — no archibiskapa un pārējo konfesiju garīdznieki — no garīgo lietu pārvaldes; šo tiesību uz pensiju bauda tikai tādi garīdznieki, kuŗu apkopšanā atrodas ne mazāk kā 500 draudzes locekļi un kuŗi saskaņā ar likumu ved dzimtsarakstus;
 - 14) aizsargu nodaļu un saimniecības priekšniekiem, vadu, rotu, eskadronu, bataljonu un pulku komandieriem un to palīgiem, adjutantiem un kapelmeistariem.

Še minētiem darbiniekiem, kas nesaņem atalgojumu par aizsargu dienesta pienākumu izpildīšanu, ir tiesība uz pensiju tikai tad, ja viņi iesniedz caur sava pulka komandieri Tautas labklājības ministrijai rakstisku paziņojumu, ka apņemas izdarīt iemaksas pensiju fondā saskaņā ar šā likuma 36. un 42. pantu.**)

1. p i e z ī m e. Šā (1.) panta 7., 8. un 9. punktā minētiem darbiniekiem ir tiesība uz pensiju

*) Sk. Senāta lēmumu Nr. 1.

***) Šī punkta beigu daļa sākot ar vārdiem: „Še minētiem darbiniekiem” spēkā ar 1933. g. 1. jūniju. (Lik. kr. 1933. g. 117.)

tikai tādā gadījumā, ja ieņemamais amats pēc pienākuma rakstura un apjoma, kā arī pēc algas normas uzskatāms vispār par galveno nodarbošanos, bet ne par papildu darbu personām, kurām ir vēl citi ienākumu avoti. Šāds ierobežojums tuvāki nosakāms 95. pantā paredzētā instrukcijā.

Sk. Senāta lēmumus Nr. 2. un Nr. 3.

2. **piezīme.** Amatnieki un strādnieki, kas saņem mēneša algu, nav pieskaitāmi šā (1.) panta 7. un 8. punktā aprādītiem darbiniekiem, bet attiecīgos gadījumos viņiem piemērojama šā likuma otrā daļā.
3. **piezīme.** Strīdīgos gadījumos, kādas privātas izglītības iestādes uzskatīt par skolām, kuŗu skolotāji bauda pensijas tiesības, izšķir Ministru kabinets.

Sk. Senāta lēmumu Nr. 4.

4. **piezīme.** Šā likuma noteikumi, pamatojoties uz skolu konvenciju starp Latviju un Igauniju (Lik. kr. 1934. g. 176., 5. p.) attiecas arī uz skolotājiem Igaunijas pilsoņiem, ja viņi pēdējā laikā pirms aiziešanas pensijā ne mazāk kā vienu gadu ir darbojušies par skolotājiem Latvijas valsts vai pašvaldības skolās.*)

2. Šai likumā paredzētos gadījumos tiesību uz pensiju bauda arī 1. pantā minēto darbinieku ģimenes locekļi.

3. 1. pantā minētās personas bauda tiesību uz pensiju neatkarīgi no darba spēju zaudēšanas, ja viņas atbrīvotas no sava amata, nostrādājušas no vietas vai arī ar pārtraukumiem ne mazāk par 25 gadiem

*) Šī panta 4. piezīme spēkā ar 1936. g. 1. janvāri (Lik. kr. 1935. g. 209).

tādos amatos, kas dod tiesību uz pensiju, un sasniegušas 55 gadu vecumu.

4. 1. pantā minētās personas, kas pēc 25. gadu nostrādāšanas atstāj dienestu nenasniegušas 3. pantā minēto vecumu, pensijas tiesību iegūst ar šā vecuma sasniegšanas dienu, bet ja pēc minētā laika nostrādāšanas no dienesta aizgājušas personas, nenasniegušas 3. pantā noteikto vecumu, zaudē vispārīgās darba spējas vairāk kā 40%, tad pensijas tiesību tās iegūst no dienas, kad ārstu komisija tādu darba spēju zaudēšanu konstatē. Šai pantā minēto personu miršanas gadījumā pensijas tiesību bauda viņu ģimenes locekļi, neatkarīgi no mirušā vecuma.

P i e z ī m e. Personas, kuŗu lūgumi noraidīti tādēļ, ka viņu darba spēju zaudējums ir atzīts mazāks par šai pantā paredzētiem procentiem, var iesniegt jaunus lūgumus ne agrāk par vienu gadu, skaitot no iepriekšējā lūguma noraidīšanas dienas.

5. Kaŗavīri un robežsargi*), kas atvaļināti no kaŗa dienesta maksimālā vecuma dēļ, kā arī Latvijas atbrivošanas cīņu dalībnieki, kas iestājušies Latvijas armijā līdz 1920. g. 1. februārim, un bij. latviešu strēlnieki, kas iestājušies strēlnieku vienībās līdz 1917. g. 1. jūnijam, bauda tiesību uz pensiju arī pirms 55 gadu vecuma sasniegšanas, ja viņi nostrādājuši vismaz 20 pensijas izdienā ieskaitāmus gadus.

6. Ja iestādes likvidēšanas, pārorganizēšanas vai darbinieku skaita samazināšanas gadījumā darbinieks paliek ārpus dienesta, resp. amata, vai ja uz likuma pamata iecelto vai ievēlēto darbinieku no jauna neiecēļ, neievēļ vai amatā neapstiprina, vai arī ja pirmā pantā 1., 3. un 4. punktā minētā persona atkāpjas no

*) Šā panta vārdi: „un robežsargi“ spēkā ar 1933. g. 1. jūniju. (Lik. kr. 1933. g. 117.)

amata*), tad minētam darbiniekam ir tiesība uz pensiju neatkarīgi no darba spēju zaudēšanas un vecuma pēc 15 izdienā ieskaitāmo gadu nostrādāšanas, ja no tiem vismaz 10 gadi nostrādāti Latvijā**).

6¹. Ja kāda no 1. pantā minētām personām atstāj dienestu uz resora vadītāja priekšlikumu, dienesta interešu labā, un nav sasniegusi 55 gadu vecumu, vai ja tā nostrādājusi tādos amatos, kas dod tiesību uz pensiju, mazāk par 25 gadiem, bet likuma 5. pantā minētās personas mazāk par 20 gadiem, Ministru kabinets var atļaut piešķirt pensiju arī pirms 55 gadu vecuma sasniegšanas, kā arī iztrūkstošo izdienā ieskaitāmo gadu skaitu palielināt, bet ne vairāk kā par trim gadiem***).

6². Personām, kas atvaļinātas no dienesta saskaņā ar 6. panta noteikumiem, ja tās nav sasniegušas 45 gadu vecumu, pensiju piešķir uz 5 gadiem, bet 45 gadu vecumu sasniegušām pensiju piešķir uz visu laiku****).

7. Ja 1. pantā minētās personas, kas nostrādājušas Latvijā ne mazāk par 10 izdienā ieskaitāmiem gadiem un zaudējušas vispārīgās darba spējas dienesta laikā ne mazāk par 65%, vai kas nostrādājušas Latvijā ne mazāk par 15 šādiem gadiem un zaudējušas vispārīgās darba spējas dienesta laikā ne mazāk par 40%, atstāj dienestu, tad viņas bauda pensijas tiesību neatkarīgi no vecuma. Resoros, kur pastāv sevišķi noteikumi par veselības piemērotību attiecīgam amatam vai dienestam, darbinieki bauda pensijas tiesību, ja

*) Šā panta vārdi: „vai arī ja pirmā pantā 1., 3. un 4. punktā minētā persona atkāpjas no amata“, spēkā ar 1936. g. 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

***) Vārdi: „ja no tiem vismaz 10 gadi nostrādāti Latvijā“ spēkā ar 1936. g. 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

****) Šis pants spēkā ar 1934. g. 8. novembu (Lik. kr. 1934. g. 282.), bet jaunā redakcijā ar 1936. g. 1. janvāri (Lik. kr. 1935. g. 209.).

*****) Šis pats spēkā ar 1936. g. 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

viņi nostrādājuši Latvijā ne mazāk par 15 izdienā ieskaitāmiem gadiem un atvaļināti no dienesta slimības dēļ, saskaņā ar augstāk minētiem sevišķiem noteikumiem, un ja nav iespējams piedāvāt viņiem valsts dienestā citu amatu, ne zemāku par divi kategorijām, salīdzinot ar agrāko, bet darbiniekiem, kas algu nesāņem pēc kategorijām, ar atalgojumu, ne mazāku par 75% no agrākās algas*).

8. 1. pantā minētās personas bauda pensijas tiesību neatkarīgi no vecuma, ja tās Latvijā nostrādājušas 1. pantā minētos amatos 5 līdz 10 pensijas izdienā ieskaitāmus gadus un nedziedināmas slimības dēļ dienesta laikā zaudējušas vispārīgās darba spējas tādā apmērā, ka nepieciešama pastāvīga apkopšana**).

9. 1. pantā minētās personas bauda pensijas tiesības neatkarīgi no vecuma un nostrādātiem gadiem, ja tās, izpildot dienesta pienākumus, nelaimes gadījumā zaudējušas darba spējas.

Sk. Senāta lēmumu Nr. 31.

10. Dzelzceļu darbinieki, zaudēdami darba spējas nelaimes gadījumā (9. p.), iegūst tiesību uz pensiju arī tad, ja nelaimes gadījums noticis ne tikai dzelzceļa darbos, bet vispār dzelzceļa teritorijā un sakarā ar dzelzceļa kustību.

11. 1. pantā minētās personas, kas strādājušas sevišķi nelabvēlīgus un veselību bojājošus darbus, bauda tiesību saņemt pensiju neatkarīgi no vecuma un nostrādātā laika, ja viņas sakarā ar šiem darbiem zaudējušas darba spējas ne mazāk par 40%.

P i e z ī m e. Kādi darbi uzskatāmi par sevišķi nelabvēlīgiem un veselību bojājošiem, nosaka Ministru kabinets.

Sk. Senāta lēmumu Nr. 32.

*) Ši panta grozījumi spēkā ar 1936. g. 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

**) Ši panta grozījumi spēkā ar 1936. g. 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

12. Ja persona, kas cietusi nelaiemes gadījumā dienesta pienākumus izpildot, paliek joprojām dienestā ar mazāku atalgojumu, tad, atvaļinot no dienesta, viņai aprēķina pensiju no algas, kādu viņa saņēmusi nelaiemes gadījuma dienā, bet pensija nevar būt zemāka par to, kāda viņai pienāktos saskaņā ar 47. pantu.

2. n o d a ļ a.

Pensijas izdienā ieskaitāmais laiks.

13. 1. pantā minētām personām nostrādāto laiku ieskaita pensijas izdienā neatkarīgi no tam, kādos no minētā pantā uzskaitītiem amatiem tās strādājušas.

13¹. 1. pantā minētām personām pensijas izdienā ieskaita visu to laiku, sākot ar 1931. gada 1. septembri, kuŗu tās nostrādājušas ar noteiktu mēneša algu no valsts sabiedrisko darbu sarīkošanai paredzētiem līdzekļiem*).

14. Pensijas izdienā pilnā apmērā ieskaita tos skolās nostrādātos gadus, kad darbinieks vienā vai vairākās mācības iestādēs kopā pasniedz katram laikam un katram skolu tipam paredzēto minimālo stundu skaitu, ieskaitot arī audzināšanas un administratīvo pienākumu izpildīšanu.

Ja skolotājs par visām mācības iestādēm kopā, kuŗās viņš darbojas, māca mazāk par noteikto minimālo stundu skaitu nedēļā, tad nokalpotais laiks pensijas izdienā ieskaitāms samērīgi ar attiecīgo daļu no skolotājiem noteiktā minimālā stundu skaita.

P i e z ī m e. Skolotājiem, kam minimālais stundu skaits samazinās par 1—2 stundām nedēļā viena gada laikā, šis laiks ieskaitāms pensijas izdienā pilnā apmērā*).

*) Šis pants spēkā ar 1936. gada 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

15. Kara resora aviācijas lidojošam sastāvam un citām armijas amatpersonām, kas lidojumā izpilda dienesta uzdevumus, katra nolidotā stunda pieskaitāma pensijas izdienā ieskaitāmajam laikam par trim dienām.

Vienā gadā nolidoto stundu skaits, kas pieskaitāms pensijas izdienai, nevar pārsniegt kara ministra noteikto lidojumu stundu normu. Kara laikā nolidotais laiks nekādas priekšrocības uz pensiju nedod.

16. Karavīriem dienesta laiku uz zemūdens laivām pensijas izdienā ieskaita pusotrkārtīgi.

17. 1. pantā minētiem darbiniekiem pensijas izdienā ieskaita visu to laiku, bet ne vairāk par 20 gadiem, kuŗu viņi nostrādājuši bij. Krievijā amatos, kas atbilst 1. pantā paredzētiem valsts vai pašvaldības amatiem, līdz 1917. g. 7. novembrim, bet skolotājiem līdz 1918. g. 18. novembrim, ja viņi atgriezušies Latvijā un ieguvuši Latvijas pavalstniecību līdz 1925. g. 18. novembrim un pavisam Latvijā nostrādājuši valsts vai pašvaldības dienestā vismaz 10 pensijas izdienā ieskaitāmus gadus.*)

1. piezīme. 1. pantā minētām personām pensijas izdienā ieskaita visu to laiku, ko viņas nostrādājušas Latvijas teritorijā kā žēlsirdīgās māsas, bet ne vairāk par 20 gadiem no laika, kuŗu viņas nostrādājušas bij. Krievijas Sarkanā Krusta iestādē.

2. piezīme. Darbiniecei pieskaita pensijas izdienai vienu gadu par katru dzemdību, kas notikusi darbiniecei atrodoties 1. pantā minētos amatos Latvijā.**)

3. piezīme. 1. pantā 13. punktā minētiem garīdzniekiem ieskaita pensijas izdienā arī visu

*) Šā panta vārdi „vismaz 10 pensijas izdienā ieskaitāmus gadus“ spēkā ar 1936. g. 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

**) Šinī pantā 2. piezīmē minētie vārdi: „kas notikusi darbiniecei atrodoties 1. pantā minētos amatos Latvijā“, spēkā ar 1936. g. 1. janvāri. Lik. kr. 1935. g. 209.)

to laiku, kuŗu viņi nostrādājuši līdz 1917. g. 7. novembrim bij. Krievijas teritorijā, bet ne vairāk kā 20 gadus.

4. **piezīme.** Šinī pantā minēto 10 gadu izkalpošanas laiku darbinieku miršanas gadījumos tautas labklājības ministrs var samazināt, vienojoties ar attiecīgā resora vadītāju. Šis noteikums attiecas arī uz miršanas gadījumiem pirms šā likuma izdošanas.*)

Sk. Senāta lēmumus Nr. 6., 7., 33., 34., 35., 36. un 37.

18. Pensijas izdienā ieskaita arī to laiku, kuŗu darbinieks nostrādājis tādu pašvaldību dienestā, kuŗām ir sava pensiju kase. Tāpat šādām pašvaldībām savu darbinieku izdienā jāieskaita viss pārējais šā likuma I daļā paredzētais izdienā ieskaitāmais laiks.

19. 1. pantā minētām personām ieskaita pensijas izdienā visu to laiku, bet ne vairāk par 20 gadiem**), kuŗu viņas nostrādājušas Latvijas teritorijā līdz 1917. g. 7. novembrim: 1) kā skolu, pagastu vai draudzes ārsti vai 2) kā tulķi vai rakstveži a) apgabaltiesās, b) pie izmeklēšanas tiesnešiem, c) pie miertiesnešiem, d) zemnieku virstiesās un e) pie zemnieku lietu komisāriem.

19¹. Nacionālā teātra, Nacionālās operas un radiofonu māksliniekiem pensijas izdienā ieskaita visu to laiku, ko viņi nostrādājuši privātās mākslas iestādēs Latvijā, kā arī visu to laiku, ko viņi nostrādājuši vispārīgi kādā mākslas iestādē Latvijas teritorijā līdz 1918. g. 18. novembrim.***)

20. 1. pantā minētiem darbiniekiem pensijas izdienas laikā ieskaita ne vairāk par 20 gadiem no laika,

*) Šinī piezīmē pēdējais teikums „Šis noteikums attiecas... spēkā ar 1934. g. 25. jūniju. (Lik. kr. 1934. g. 174.)

**) Šinī pantā vārdi: „bet ne vairāk par 20 gadiem“ spēkā ar 1936. g. 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

***) Šis pants spēkā ar 1934. g. 3. februāri. (Lik. kr. 1934. g. 18.), bet vārds: „radiofonu“ ar 1934. g. 25. jūniju. (Lik. kr. 1934. g. 174.)

šis emigrācijā līdz 1918. g. 18. novembrim pavadītais laiks, bet ne vairāk par 20 gadiem, ieskaitāms viņu pensijas izdienā.

24. 1. pantā minētām personām ieskaita pensijas izdienā arī to laiku, kuŗu tās nostrādājušas bij. Kurzemes un Vidzemes bruņniecības dienestā, ja tām pēc šo organizāciju statūtiem bija paredzētas pensijas tiesības.

25. Latvijas kaŗa dienestā pavadītais laiks, atskaitot mierlaika obligātorisko kaŗa dienestu, ieskaitāms pensijas izdienā, ja pirmā pantā minētais darbinieks, atrodoties savā darbā, iesaukts armijā un ne vēlāk kā gada laikā pēc atvaļināšanas no armijas iestāties atkal kādā no 1. pantā minētiem amatiem, kas saskaņā ar šo likumu dod tiesību uz pensijas izdienu.

26. Kaŗa laikā kaŗa dienestā pavadīto laiku pensijas izdienā ieskaita visiem 1. pantā minētiem darbiniekiem divkārtīgi.

P i e z ī m e. Par divkāŗšojamo laiku līdz šā likuma izdošanai skaitāms laiks, kas pavadīts: Latvijas, Igaunijas un Lietuvas armijā no 1918. gada 18. novembra līdz 1920. g. 11. augustam un latviešu strēlniekos Latvijas un Igaunijas teritorijā no iestāšanās dienas līdz 1917. g. 7. novembrim.

Sk. Senāta lēmumu Nr. 38.

27. Pensijas izdienā ieskaita arī laiku, kuŗu 1. pantā minētie darbinieki pavadījuši kā Tautas Padomes, Satversmes Sapulces un bijušās Krievijas Valsts domes locekļi.

28. 1. pantā minētiem darbiniekiem, kas iestājušies Latvijas tiesu iestāžu dienestā pirms 1922. gada 1. janvāra un atradušies šajā dienestā ne mazāk kā 5 gadus, pensijas izdienā ieskaita visu to laiku, bet ne vairāk par 20 gadiem, kuŗu tie pirms minētā da-

tuma nodarbojušies kā zvērinātie vai privātdokāti Latvijas teritorijā.*)

Sk. Senāta lēmumu Nr. 8. un 39.

29. Latvijas augstskolas mācības spēkiem pensijas izdienā ieskaita arī visu to laiku, ko tie nostrādājuši kā mācības spēki no Latvijas universitātes par līdzvērtīgām atzītās augstākajās mācības iestādēs arī ārpus Latvijas teritorijas.

Vidus un pamatskolu skolotājiem pensijas izdienā ieskaita tos normālā kursa gadus, kurus viņi, pārtraucot savu dienestu, pavadījuši turpinādami izglītību kādā augstākā tipa speciālā mācības iestādē, ja viņi pēc šās iestādes kursa beigšanas nodarbojušies skolotāja amatā līdz pensijas izdienai un ja viņi par pārtraukuma laiku samaksājuši atvilkumus no savas pēdējo triju gadu caurmēra algas pensiju fondā.

Piezīme. Par augstskolas mācības spēku ārvalstnieku ārpus Latvijas nostrādāto pensijas izdienā ieskaitāmo laiku lemj katrā atsevišķā gadījumā Ministru kabinets saskaņā ar noslēgto līgumu, nepārkāpjot šai. likumā paredzētās maksimālās normas.

Sk. Senāta lēmumus Nr. 9. un Nr. 10.

30.)**

30¹. 1. panta 13. un 14. punktā minētām personām pensijas izdienā neieskaita to laiku, par kuru pēc šā likuma spēkā stāšanās nav izdarītas šajā likumā paredzētās iemaksas pensiju fondā***).

31. Pensijas izdienā neieskaita Krievijas valsts vai pašvaldības, kā arī Kurzemes un Vidzemes bruņ-

*) Šī panta pārgrozījumi spēkā ar 1934. g. 13. novembri. (Lik. kr. 1934. g. 282.)

***) Šis pants atcelts ar 1936. g. 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

****) Šis pants spēkā ar 1933. gada 1. jūniju. (Lik. kr. 1933. g. 117.)

niecību dienestā nostrādāto laiku tām personām, kas ar bijušās cara valdības, vācu okupācijas varas, Padomju valdības Latvijā, Niedras valdības vai Bermona armijas iestāžu rīkojumu piedalījušās Latvijas brīvības cīņāju vajāšanā, spīdzināšanā vai nonāvēšanā.

32. Pensijas izdienas laiks skaitāms no pensionāra iestāšanās dienestā, tomēr ne agrāk kā no 18 gadu vecuma, bet karavīriem ne agrāk kā no 17 gadu vecuma.

33. Dienesta pārtraukumus, kā arī dienesta laiku, par kuŗu alga vai pabalsts nepienākas, neieskaita pensijas izdienā, izņemot 19. panta 1. punktā un 29. pantā minētos gadījumus.

Sk. Senāta lēmumu Nr. 11.

34. Aprēķinot pensijas apmēru pēc nostrādāto gadu kopsomas, laiku, kas mazāks par $\frac{1}{2}$ gadu, pensijas izdienā neieskaita, bet $\frac{1}{2}$ gadu un vairāk pielīdzina pilna gada izdienai; turpretim, aprēķinot pensijas vai pabalstu tiesību iegūšanai nepieciešamo minimumu, ievēro tikai nostrādātos pilnos gadus.*)

Sk. Senāta lēmumus Nr. 12. un 40.

3. n o d a ļ a.

Pensiju fonds.

35. Pie Tautas labklājības ministrijas pastāv pensiju fonds. Tā līdzekļi sastādās no summām, kuŗas iemaksā uz šā likuma 36., 36¹., 37 un 41. panta pamata* (*

36. Sākot ar 1933. g. 1. jūniju no 1. pantā minēto darbinieku algām par to laiku, kuŗu ieskaita pensi-

*) Šī panta grozījumi spēkā ar 1936. g. 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

**) Šis pants spēkā ar 1933. g. 1. jūniju. (Lik. kr. 1933. g. 117.), bet cipars — 36¹. — ar 1936. g. 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

jas izdienā, tā iestāde, resp. persona, kuŗa izmaksā darbiniekam algu, izdara atvilkumus par labu pensiju fondam Tautas labklājības ministrijas noteiktos apmēros, ņemot vērā tekošā budžeta gadā pensiju izmaksām nepieciešamās summas*).

36¹. No piešķirtām pensijām, kas pārsniedz Ls 90,— mēnesī, 3 gadu laikā ikmēnešus atvelk 10%, ja pensijas piešķirtas uz to likumu pamata, kuŗi pastāvēja pirms šo pārgrozījumu spēkā nākšanas.

Ja atskaitot no piešķirtās pensijas minētos 10% atvilkumus par labu pensiju fondam, izrādās, ka atlikums ir zem Ls 90,— mēnesī, tad izmaksājami Ls 90,—**).

37. Valsts iestādes, valsts nu valsts autonomie uzņēmumi, pašvaldības, privātu mācības un privātu ārstniecības iestāžu uzturētāji, baznīcu draudzes un aizsargu pulku komandieŗi iemaksā pensiju fondā par tiem darbiniekiem, kuŗiem saskaņā ar šo likumu ir tiesība uz pensiju, darbinieku algas atvilkumu un savu piemaksu 3% apmērā no darbinieku algas***).

38. Pensiju fonda summas glabājas Latvijas bankā, kuŗa maksā procentus par visām fonda summām.

39. Pensiju fonda līdzekļu pastiprināšanai Tautas labklājības ministrijai ir tiesības, saziņā ar finanču ministru un uz Ministru kabineta apstiprinātu noteikumu pamata, izdarīt aizņēmumus, kas līdz ar pro-

*) Šis pants spēkā ar 1936. gada 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

**) Šis pants spēkā ar 1936. g. 1. janvāri. Lik. kr. 1935. g. 209.)

***) Šis pants spēkā ar 1933. g. 1. jūniju. (Lik. kr. 1935. g. 117.), bet vārdi „3% apmērā” — ar 1936. g. 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

centiem un aizņēmuma realizēšanas izdevumiem atmaksājami no pensiju fonda ienākumiem*).

40.**)

41. 37. pantā minētie atvilkumi un piemaksas pensiju fondā iemaksājami viena mēneša laikā par katru notecējušo mēnesi. Par laikā neizdarītiem maksājumiem darba devējas iestādes resp. personas maksā 1% no maksājuma summas par katru nokavēto mēnesi, skaitot nepilnu mēnesi par pilnu. Laikā neiemaksātās summas līdz ar soda naudu piedzenamas saskaņā ar noteikumiem par nodokļu un neapstrīdamu naudas summu piedzišanu (Nodokļu nolik. 1928. g. izd. 1. pielik.)***).

41¹. 1. pantā 13. pktā minētām personām, kas neņem noteiktu algu no iestādēm, resp. personām, iemaksas un piemaksas pensiju fondā jāizdara personīgi pašām, izejot no 44. pantā noteiktiem pamatiem***).

42. Aizsargu nodaļu priekšnieki un vadu komandieri pielīdzināmi pensijas ziņā jaunākajiem virsniekiem armijā, bet pārējie — attiecīgo karaspēka vienību un daļu komandieriem.

43. Privātskolām skolotāju algas apmēru, no kuras aprēķināmas iemaksas pensiju fondā, katrā mācības gadā nosaka sevišķa komisija, sastāvoša no Tautas labklājības ministrijas iecelta priekšsēdētāja vai viņa vietnieka un pa vienam pārstāvim no Izglītības ministrijas un Valsts kontroles, vadoties no katrai skolai nepieciešamā skolotāju skaita un algu apmēriem, kādi pienākas saskaņā ar likumu un valdības noteikumiem par skolotāju algām.

*) Šis pants spēkā 1936. gada 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

***) Šis pants atcelts ar 1933. gada 1. jūniju. (Lik. kr. 1933. g. 117.)

****) Šis pants spēkā ar 1933. gada 1. jūniju. (Lik. kr. 1933. g. 117.)

44. Pensiju fonda iemaksu aprēķināšanai garīdznieki pielīdzināmi: bīskapi un virsbīskapi — vidusskolu direktoriem, bet pārējie ar augstskolas izglītību — vidusskolas skolotājiem, bez augstskolas izglītības — pamatskolu skolotājiem, piemērojoties attiecīgai izdienas pakāpei. Tāpat rajonu ārsti pielīdzināmi vidusskolu skolotājiem.

Žēlsirdīgām māsām, kuŗas kalpo privātās ārstniecības iestādēs, atvilkuma procentu aprēķina no algas, kādu tās saņemtu pēc valsts dienesta 14. algu kategorijas pirmās pakāpes.

45. 18. pantā minētām pašvaldībām, kuŗām ir sava pensiju kase, darbiniekam pārejot valsts dienestā, jāiemaksā valsts pensiju fondā visa tā summa, kas no darbinieka algas pēc šā likuma spēkā nākšanas ieturēta par labu pašvaldības pensiju fondam, līdz ar tādu pašu summu no saviem līdzekļiem.

Ja darbinieks pārgājis no valsts dienesta tādas pašvaldības dienestā, kuŗai ir sava pensiju kase, un šī pašvaldība viņu pensionē, tad no pensiju fonda līdzekļiem jāiemaksā minētās pašvaldības pensiju kasē pensionējamā darbinieka iemaksas valsts pensiju fondā divkāŗšā apmērā, pieskaitot attiecīgos Latvijas bankas procentus līdz pāriešanas dienai.

46. Ja darbinieks no amata, kas minēts kādā šā likuma daļā, pāriet jaunā amatā, kas minēts likuma citā daļā, tad visus no viņa algas izdarītos atvilkumus, kā arī darba devēja iemaksas līdz ar attiecīgiem Latvijas bankas procentiem pārved uz to pensiju fondu, resp. pensiju kasi, kuŗai piekritas darbinieka pensionēšana vai pabalsta izsniegšana.

4. n o d a ļ a.

Pensiju aprēķināšana.

47. Pensiju aprēķina pēc tām algu normām, kādas pastāvējuŗas dienesta atstāšanas laikā, un pie tam

no augstākā, resp. augstāko amatu algām, kādu pensionējamā persona saņēmusi Latvijas pastāvēšanas laikā. Pensiju aprēķina no summas, kādu dabū plecu*) gadu algu saskaitot un dalot ar pieci.*)

Ja pensija piešķirama pēc amata, kāds vairs nepastāv, tad minēto amatu pielīdzina kādam atbilstošam pastāvošam amatam tautas labklājības ministrs, saziņā ar attiecīgo ministru.

Ja dzīves dārdzība pieaug un valsts darbinieku algas paaugstina, pensijas paaugstināmas par tādu pašu caurmēra procentu, par kādu algas paaugstinātas.

1. piezīme. Privātskolu skolotājiem pensiju aprēķina, ņemot vērā likumus un noteikumus, kādi pastāv valsts un pašvaldību skolu skolotājiem.
 2. piezīme. 1. panta 12. un 13. punktā minētiem darbiniekiem, kā arī pašvaldību rajonu ārstiem, pensiju aprēķina pēc tām algu normām, kādas paredzētas 44. pantā pensiju atvilkumus aprēķinot.
- Sk. Senāta lēmumus Nr. 13 un 14.

48. Ja darbinieks atstāj dienestu pēc pensijas izdienes, bet pirms 55 gadu vecuma sasniegšanas, Tautas labklājības ministrija uz darbinieka pieprasījumu izlemj jautājumu par pensijas piešķiršanu un izsniedz lēmuma norakstu.

49. Personām, kas iegūst pensijas tiesību saskaņā ar 3. pantu, pensijas apmērs pēo 25 nostrādātiem gadiem līdzinās 50% no algas un par katru nākošo nostrādāto gadu pensijas norma pieaug par 2% līdz 70% no algas, bet 5. pantā minētiem darbiniekiem pensijas apmērs pēc 20 nostrādātiem gadiem līdzinās 50% no algas un par katru nākošo nostrādāto gadu

*) Šā panta vārdi „plecu” un „pieci” spēkā ar 1933. gada 1. jūniju. (Lik. kr. 1933. g. 117.)

pensijas norma pieaug par 2% līdz 70% no algas.**)

49.¹ Personām, kas iegūst pensijas tiesību saskaņā ar 6. pantu, pensijas apmērs pēc 15 nostrādātiem gadiem līdzinās 35% no algas un par katru nākošo nostrādāto gadu līdz 20 gadiem, ieskaitot, pensijas norma pieaug par 1% no algas, pēc kam par katru turpmāko nostrādāto gadu pensijas norma pieaug par 2% līdz 70% no algas.*)

50. Personām, kas iegūst pensijas tiesību saskaņā ar 7. pantu par 10 nostrādātiem gadiem, pensijas apmērs līdzinās 30% no algas un par katru nākošo nostrādāto gadu līdz 20 gadiem, ieskaitot, pensijas norma pieaug par 1% no algas, bet turpmāk par katru nostrādāto gadu pensijas norma pieaug par 2% līdz 70% no algas. Tām personām, kas iegūst pensijas tiesību saskaņā ar šo pantu par 15 nostrādātiem gadiem, pensijas apmērs līdzinās 35% no algas un par katru nākošo nostrādāto gadu līdz 20 gadiem, ieskaitot, pensijas norma pieaug par 1% no algas, bet turpmāk par katru nostrādāto gadu pensijas norma pieaug par 2% līdz 70% no algas.**)

51. Personām, kas iegūst pensijas tiesību saskaņā ar 8. pantu, pensijas apmērs par 5 nostrādātiem gadiem līdzinās 25% no algas un par katru nākošo nostrādāto gadu līdz 10 gadiem, ieskaitot, pensijas norma pieaug par 1%.**)

52. Personām, kas iegūst pensijas tiesības saskaņā ar 9. pantu, ja darba spēja zaudēta pilnā apmērā (100%), pensijas apmērs līdzinās 80% no algas, bet ja darba spēja zaudēta nepilnā apmērā, pensiju

*) Šī panta pārgrozījumi spēkā ar 1936. g. 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

***) Šis pants spēkā ar 1936. gada 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

aprēķina samērā ar darba spējas zaudējumu pakāpi no 80% cietušā algas.

Ja cietušais kļuvis vājprātīgs, pilnīgi zaudējis redzes spēju, zaudējis abas rokas vai abas kājas, vai citādi kļuvis gluži nevarīgs un viņam nepieciešama otra cilvēka palīdzība, pensija nosakāma pilnas gada algas apmērā.

53. Personām, kas iegūst pensijas tiesību saskaņā ar 11. pantu, pensijas apmērs par zaudētiem 40% darba spēju līdzinās 20% no algas, bet par katru vairāk zaudētu darba spējas procentu pensijas norma pieaug par 1% līdz 70% no algas.*)

54. Šinī likumā ar vārdu alga jāsaprot attiecīgai amata kategorijai un pakāpei noteikta alga naudā un dzīvokļa piemaksas $\frac{1}{6}$ apmērā no to darbinieku algas, kam dzīvokļa piemaksas pienākas pēc likuma, bet neieskaitot ģimenes un citas papildu piemaksas.

Kaņavīriem algā ieskaita arī uztura naudu, kuŗas apmēru noteic kuŗa ministrs, bet kuŗa aviācijas lidojošam sastāvam arī papildu atlīdzību saskaņā ar noteikumu par papildu atlīdzību kuŗa aviācijas lidojošam sastāvam (Lik. kr. 1927. g. 133) 1. pantu.

Dzelzceļu darbiniekiem algā ieskaita arī kilometru naudu.

Valsts kontroles revīzijas darbiniekiem algā ieskaita arī, saskaņā ar likumu par Valsts kontroles štātiem (Lik. kr. 1925. g. 57 — II. nodalīj. 1. pants un pārgrozījumi, Lik. kr. 1929. g. 157 — 5. pants), — paredzēto sevišķo piemaksu.

Sk. Senāta lēmumus Nr. 15, 16, 17 un 18.

55. Ja pensijas tiesība dibinās uz dažādiem šā likuma pantiem, tad pensiju aprēķina saskaņā ar tiem noteikumiem, kuŗi ieinteresētai personai izdevīgāki.

*) Šo pantu pārgrozījumi spēkā ar 1936. g. 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

55¹. Karavīriem, kas tieši no aktīvā kara dienesta pāriet valsts civilresorā vai pašvaldības dienestā, dienestu atstājot, pensiju aprēķina kā karavīriem.*)

5. n o d a ļ a.

Ģimenes locekļu pensijas.

56. 1. pantā no 1. līdz 4. punktā minēto darbinieku ģimenes locekļi bauda pensijas tiesību, kad darbinieki nomirst vismaz 5 gadus nostrādājuši vienā no šais (1.—4.) punktos minētiem amatiem, ieskaitot arī laiku, kuŗu viņi pavadījuši kādā no 1. pantā uzskaitītiem citiem amatiem, neatkarīgi no tam, vai darbinieki miruši būdami amatā, vai pēc amata atstāšanas.

Piezīme. Šis noteikums zīmējas arī uz miršanas gadījumiem pirms šā likuma izdošanas.

57. Pēc 1. pantā minēto darbinieku nāves pensijas tiesības pāriet uz darbinieku ģimenes locekļiem: sievu, bērniem un vecākiem, ja darbinieks nostrādājis vismaz 10 pensijas izdienā ieskaitāmus gadus, vai arī citu isāku laiku, kas darbiniekam dod tiesību uz pensiju, vai ja iestājušies citi likumā paredzētie apstākļi, kas piešķir pensijas tiesības.

Tādas pat tiesības bauda pensionētās personas uzskaitītie ģimenes locekļi, ja pensionētai personai piespriests ar tiesību zaudēšanu savienots sods, pa visu soda izciešanas laiku un līdz zaudēto tiesību atgūšanai.

1. piezīme. Pensijas tiesību bauda šai pantā minēto darbinieku bērni, neatkarīgi no tam, vai viņi dzimuši laulībā vai ārļaulībā, vai adoptēti pirms darbinieka izstāšanās no dienesta.

*) Šis pants spēkā ar 1935. gada 13. novembri. (Lik. kr. 1934. g. 282.)

2. **piezīme.** Mirušā pensionāra atraitnei ir tiesība uz pensiju, ja viņa apprecējusies ne vēlāk kā vienu gadu pirms vīra izstāšanās no dienesta un iekam vīrs sasniedzis 60 gadu vecumu un ja viņa ar pensionāru dzīvojusi laulībā ne mazāk par vienu gadu.

Šās piezīmes noteikums attiecināms arī uz tām atraitnēm, kas noteikumu par kaņavīru un valsts ierēdņu un kalpotāju pensijām (Lik. kr. 1922. g. 18) 14. panta 1. piezīmē paredzēto ierobežojumu dēļ nav varējušas iegūt tiesību uz pensiju, bet šās piezīmes 1. daļā minētie ierobežojumi nav attiecināmi uz 9. un 11. pantā paredzētiem gadījumiem, kā arī uz atraitni, kurai ar mirušo ir tieši pēcnācēji.*)

3. **piezīme.** Pensijas tiesības bauda arī mirušā darbinieka vecāki, ja tie trūcīgi un darba nespējīgi un mirušais darbinieks ir bijis vienīgais viņu apgādnieks.

Sk. Senāta lēmumu Nr. 19.

58. Ja mirušais darbinieks nav atstājis atraitni, vai atraitne mirusi, bet ir palikusi šķirtā sieva ar bērniem no viņa agrākās laulības, tad šķirtā sieva bauda atraitnes tiesības, ja laulību šķīrot bērni atstāti viņas audzināšanā.

59. 57. pantā minētie bērni bauda tiesību uz pensiju līdz 16 gadu vecuma sasniegšanai, bet ja viņi apmeklē skolu, tad līdz skolas beigšanai, tomēr ne ilgāki kā līdz 20 gadu vecumam.

Darba nespējīgie bērni, ja viņi no dzimšanas vai līdz 16 gadu vecumam zaudējuši darba spējas par 50% vai vairāk un ja viņi ir trūcīgi un atradušies sava tēva vai mātes uzturēšanā un apgādībā, bauda tiesību uz pensiju, neatkarīgi no vecuma.

*)57. panta 2. piezīmes 2. daļa spēkā ar 1933. gada 1. jūniju. (Lik. kr. 1933. g. 117.)

60. Bērniem nav tiesības uz mātes pensiju, ja viņa ir šķirusies no vīra un pēdējais bērņus audzina un apgādā, vai ir spējīgs tos audzināt un apgādāt, bet bērņiem ir katrā gadījumā tiesība uz tēva pensiju, kuŗš šķīries no sievas.

61. Darbinieku ģimenes locekļiem, kas iegūst pensijas tiesību saskaņā ar 56. pantu, visu ģimenes locekļu kopējais pensijas lielums pēc darbinieka 5 gadu nostrādāšanas līdzinās 40% no algas un par katru darbinieka vairāk nostrādāto gadu pensijas norma pieaug par 1% līdz 70% no algas.*)

62. No pensijas, kuŗu saņēmusi pensionējamā persona, vai kuŗa pienāktos 1. pantā minētiem darbiniekiem, ja viņi nebūtu miruši vai zaudējuši tiesību uz pensiju, kā arī gadījumos, kas paredzēti 61. pantā, dabū: 1) atraitne — pusi; 2) bērņi: a) atraitnei dzīvai esot — $\frac{1}{6}$ katrs, ja to nav vairāk kā trīs, pretējā gadījumā visi kopā otru pusi līdzīgās daļās, un b) atraitnei dzīvai neesot, vai nebaudot tiesību uz pensiju:**) ja v.ens bērņs — pusi no pensijas, ja divi bērņi — katrs $\frac{1}{3}$ no pensijas, ja vairāk kā divi bērņi — pilnu pensiju, sadalītu līdzīgās daļās; 3) vecāki — katrs $\frac{1}{6}$, bet ja viņi ir vienīgie pensijas ieguvēji — tad $\frac{1}{2}$ no pensijas, sadalot to līdzīgās daļās starp tēvu un māti, pie kam, ja ir dzīvs tikai viens no vecākiem, tas saņem abiem vecākiem paredzēto daļu.

P i e z ī m e. Ģimenes locekļu pensijas kopsumma nevar pārsniegt paša darbinieka attiecīgo pensiju.

Ģimenes locekļiem pensijas izsniedz šādā priekšrocību kārtībā: 1) sievai (63. p. minētā

*) Šī panta grozījumi spēkā ar 1936. g. 1. janvāri. (Lik. kr. 1935 g. 209.)

**) 62. panta 2. pkta b burtā vārdi: „atraitnei dzīvai neesot, vai nebaudot tiesību uz pensiju“, spēkā ar 1933. gada 1. jūniju. (Lik. kr. 1933. g. 117.)

a) mātei, b) tēvam.

gadījumā vīram), 2) bērniem, 3) vecākiem —

63. Mirušās darbinieces vīrs, kas ir darba nespējīgs un trūcīgs un kuŗu viņa apgādājusi, bauda pēc viņas nāves tiesību uz pusi no viņas pensijas.

64. Ja kāds no bērniem zaudē tiesību uz pensiju vai nomirst, tad pārējiem bērniem pensijas apmēru pārrēķina saskaņā ar 62. panta noteikumiem.

65. Sieva nebauda tiesību uz cietušā vīra pensiju par nelaimes gadījumu, ja viņa apprecējusies ar pensionāru pēc notikušā nelaimes gadījuma vai 11. pantā minētā gadījumā.

6. n o d a ļ a.

Pensijas pieprasīšanas kārtība.

66. Pensijas pieprasījums iesniedzams Tautas labklājības ministrijai caur pensijas pieprasītāja bijušo priekšniecību.

Valsts Prezidents un Valsts kontrolieris pensijas pieprasījumu iesniedz tieši Tautas labklājības ministram, bet Saeimas deputāti caur Saeimas kanceleju, Ministru kabineta locekļi caur Valsts kanceleju, žēlsirdīgās māsas — caur Latvijas Sarkanā Krustu, bet garīdznieki — caur Iekšlietu ministriju.

Attiecīgie resori pensijas pieprasījumu ne vēlāk kā viena mēneša laikā līdz ar savu slēdzienu un nepieciešamiem dokumentiem nodod Tautas labklājības ministrijai.

P i e z ī m e. Pensionēto personu ģimenes locekļi pensijas pieprasījumu iesniedz tieši Tautas labklājības ministrijai.

67. Pensijas pieprasījumu Tautas labklājības ministrija izšķir viena mēneša laikā no pieprasījuma un nepieciešamo dokumentu saņemšanas dienas, bet ga-

dījumos, kad izdarāma medicīniskā izmeklēšana, divu nedēļu laikā no galīgas šādas izmeklēšanas dienas.*)

Piezīme. Ja saskaņā ar šā likuma 9. un 11. pantu paredzamas pārmaiņas darbinieka veselības stāvoklī, pensiju var piešķirt uz noteiktu laiku.

68. Ģimenes locekļi pensijas pieprasījumu iesniedz tieši Tautas labklājības ministrijai 3 mēnešu laikā no tās dienas, kad ģimenes galva zaudējis tiesību uz pensiju.

69. Pensijas pieprasītājam tiesība saņemt pensiju skaitot no dienesta izbeigšanās dienas, ja viņš iesniedzis 66. pantā minēto pieprasījumu ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā, skaitot:

- 1) no atvaļinājuma dienas, ja darbinieks pensijas tiesību ieguvis atrazdamies darbā;
- 2) no tās dienas, kad attiecīgā ārstu lietpratēju komisija viņu atzinusi par darba nespējīgu, ja darbinieks pensijas tiesību iegūst neatrazdamies vairs darbā;
- 3) no tās dienas, kad darbinieks sasniedzis 55 gadu vecumu, ja pensijas tiesība iegūta pēc atvaļināšanas no dienesta minēto vecumu sasniedzot;
- 4) no šā likuma spēkā nākšanas dienas, ja darbinieks, kas vairs darbā neatrodas, ar šo likumu ir ieguvis pensijas tiesību.

70. Ja pensijas pieprasījums iesniegts pēc 68. un 69. pantā noteiktā laika, pieprasītājs gan nezaudē tiesību uz pensiju, bet to aprēķina tikai no pieprasījuma iesniegšanas dienas.

71. Par katru 9. un 10. pantā paredzētu nelaimes gadījumu vietējai policijai vai pašvaldību izpildu or-

*) Šī panta grozījumi spēkā ar 1936. gada 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

ganiem vai darba inspektoriem nekavējoties jāsastāda protokols, kurā jāatzīmē: 1) notikuma vieta un laiks, 2) cietušā vārds, uzvārds un vecums, kā arī viņa amats un iestāde, kurā tas nodarbojies, 3) notikuma liecinieku vārdi, uzvārdi un vecums, uzrādot viņu nodarbošanos un dzīves vietu, 4) nelaimes gadījuma apstākļi, pamatojoties uz vietējo apskati un liecinieku izteikumiem, 5) miesas bojājuma veids. Ja cietušo ir apskatījis ārsts, tad arī ārsts piedalās protokola sastādīšanā, apliecina par miesas bojājumu un dod slēdzienu par cietušā veselības stāvokli un bojājumu sakarību ar nelaimes gadījumu. Nāves gadījumā nepieciešami norādīt, vai tas noticis atkarībā no nelaimes gadījuma.

Nelaimes gadījuma konstatēšanas materiāli iesūtāmi iestādei, kur darbinieks nodarbojies, un pēdējā, pensiju pieprasot, protokolu iesūta Tautas labklājības ministrijai.

Piezīme. Kaņavīriem un dzelzceļu darbiniekiem nelaimes gadījuma konstatēšanas kārtību noteic likums, bet ja tāda nav — attiecīgs resora vadītājs.

Sk. Senāta lēmumu Nr. 41.

7. nodaļa.

Ārstu komisijas.

72. Slēdzienu par pensijas pieprasītāja veselības stāvokli, kā arī par tā darba spēju zaudējumu apmēru dod, saskaņā ar Ministru kabineta apstiprinātu instrukciju, ārstu komisija, kas sastāv no trīs lietpratējiem ārstiem, no kuriem divus iecel Tautas labklājības ministrija, bet trešo sūta attiecīga valsts resp. pašvaldību darbinieku organizācija, bet ja organizācija trešo ārstu nesūta, tad viņu iecel Tautas labklājības ministrija. Ja apskatāms dzelzceļu darbinieku

veselības stāvoklis, tad vienu ārstu izrauga satiksmes resors.

Kaņavīru veselības stāvokli, kā arī viņu darba spēju zaudējumu apmēru nosaka likumā par kaņa sanitāro iekārtu paredzētās ārstu komisijas.

Sk. Senāta lēmumu Nr. 42.

73. Ja pensijas pieprasītājs slimības vai pilnīgas nevarības dēļ nevar ierasties uz pārbaudīšanu, tad Tautas labklājības ministrija uzdod medicīnisko pārmeklēšanu izdarīt kādam ārstam, kas savu atzinumu iesniedz 72. pantā paredzētai ārstu komisijai.

74. Ja pensijas pieprasītājs nav apmierināts ar ārstu slēdzienu, viņam tiesība viena mēneša laikā, skaitot no attiecīgā paziņojuma saņemšanas, griezties pie Tautas labklājības ministrijas ar lūgumu pārliecināties par viņa veselības stāvokli otrreiz komisijā ar citu ārstu sastāvu. Šās komisijas lēmums ir galīgs.

75. Divu gadu laikā, skaitot no pensijas piešķiršanas dienas sakarā ar nelaimes gadījumu, vai 11. pantā minēto gadījumu, kā cietušam darbiniekam, tā arī Tautas labklājības ministrijai ir tiesība ne biežāki kā reizi gadā prasīt cietušā veselības stāvokļa pārbaudīšanu pensijas noteikšanai vai tās izbeigšanai, saskaņā ar notikušām pārmaiņām pensionāra veselības stāvokli.

8. n o d a ļ a.

Pensijas izmaksas kārtība.

76. Pensiju sāk maksāt no 69. pantā minētiem termiņiem, bet kad pensijas pieprasījums iesniegts pēc šiem termiņiem, to sāk maksāt no pieprasījuma iesniegšanas dienas.

Piezīme. Ja iestādes likvidācijas, pārorganizēšanas vai citos gadījumos, izņemot darbinieka

nāves gadījumā, darbinieks saņem izmaksu uz priekšu par zināmu laiku, tad pensiju sāk maksāt pēc izmaksas termiņa notecējuma.

77. Pensiju ģimenes locekļiem sāk maksāt no tās dienas, līdz kurai izmaksāta darbinieka alga vai pensija, bet kad pensijas pieprasījums iesniegts vēlāk kā pēc 6 mēnešiem no dienas, kad ģimenes galva zaudējis tiesību uz algu vai pensiju, to sāk maksāt no pieprasījuma iesniegšanas dienas.

78. Pensiju izmaksā pa mēnešiem ar tādu aprēķinu, ka pensionāri to saņem mēneša sākumā.

79. Pensionāra miršanas gadījumā par tekošu mēnesi neizmaksāto pensiju izsniedz personai, kas to apbedījusi.

80. Pensionāriem pienākošās summas izmaksā caur pasta iestādēm.

81. Ja pensionārs piešķirtās pensijas izmaksu vairāk kā par vienu gadu nav pieprasījis, tad viņš zaudē tiesību saņemt pensiju par to laiku, kas pārsniedz vienu gadu, rēķinot atpakaļ no tā mēneša pirmās dienas, kad viņš pensiju no jauna pieprasījis.

9. nodaļa.

Pensijas izmaksas pārtraukšana un izbeigšana.

82. Pensijas izmaksu pensionējamai personai pārtrauc, ja tā iestājas tādā dienestā, kuru saskaņā ar šo likumu ieskaita pensijas izdienā, vai ja tā iestājas ārzemes valsts vai pašvaldības dienestā, vai arī ja to uzņem kādā valsts vai pašvaldības iestādē pilnā apgādībā, vai ja tā ieņem notāra amatu,*⁾ vai tiesību zaudēšanas gadījumā par to laiku, kamēr tā izcieš sodu ieslodzījumā un kamēr nav atguvusi zau-

^{*)} Šinī pantā vārdi: „vai ja tā ieņem notāra amatu“ spēkā ar 1936. gada 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

dētās tiesības,**) un pensionējamiem bērniem par to laiku, kamēr viņu māte, atrazdamās valsts vai pašvaldības dienestā, vēlas saņemt par tiem ģimenes piekšmu.

Piezīme. Šā panta nosacījumi neattiecas uz Latvijas nacionālās armijas bijušo virspavēlnieku.

Sk. Senāta lēmumus Nr. 20 un 21.

83. Pensijas izmaksu pensionējamai personai izbeidz, ja viņa nomirst vai vairs nav Latvijas pilsonis. Pensionējamai atraitnei un meitām pensijas izmaksu izbeidz arī tad, kad viņas apprecas.

Piezīme. Tiesību uz pensiju, ja tā piešķirta par personīgu dienestu, atraitne apprecoties nezaudē.

10. nodaļa.

Pabalsti.

84. Ja 1. pantā minētās personas, kas atradušās tur minētos amatos 5—10 gadus un slimības dēļ dienesta laikā zaudējušas darba spēju ne mazāk par 40%, atstāj dienestu, neiegūstot pensijas tiesību, tad viņas saņem vienreizēju pabalstu pēdējo 3 mēnešu algas apmērā, bet ja viņas atradušās tur minētos amatos vairāk par 10, bet mazāk par 15 gadiem, — pēdējo 6 mēnešu algas apmērā.*)

85. Ja 1. pantā minētās personas nomirst atrodies darbā un neiegūstot pensijas tiesības, viņu ģimenes locekļiem izmaksā pabalstu uz iepriekšējā (84.) pantā norādītiem pamatiem, bet tiem darbinieku

*) Šinī pantā vārdi: „un kamēr nav atguvusi zaudētās tiesības” spēkā ar 1934. gada 25. jūniju. (Lik. kr. 1934. g. 174.)

**) Šis pants spēkā ar 1936. gada 1. janvāri. (Lik. kr. 1935. g. 209.)

ģimenes locekļiem, kuŗi nebauda tiesību uz vienreizēju pabalstu darbinieku miršanas gadījumā, saskaņā ar noteikumiem par valsts darbinieku atalgojumu (Lik. kr. 1929. g. 156), bez tam vēl vienreizēju pabalstu divu mēnešu algas apmērā.

Sk. Senāta lēmumu Nr. 43.

85¹. 84. un 85. pantā paredzētie pabalsti aprēķināmi no algas ne augstākas par Ls 500,— mēnesī. *)

86. Pensijāra miršanas gadījumā viņa ģimenes locekļiem izmaksā apbedīšanas pabalstu 2 mēnešu pensijas apmērā.

Sk. Senāta lēmumu Nr. 22.

11. nodaļa.

Dažādi noteikumi.

87. Pensiju fondā iemaksātās summas nav atmaksājamas.

88. Persona, kuŗai tiesība uz vairākām pensijām no valsts vai valsts uzņēmumiem vai pašvaldību iestādēm, var saņemt tikai vienu pensiju pēc paša izvēles.

89. Ja persona, kuŗai ir pensijas tiesības Latvijā, pāriet kādā ārzemes dienestā un tur saņem pensiju, tad viņa zaudē Latvijā iegūtās tiesības uz pensiju.

90. No bērnu pensijas daļas nevar piedzīt vecāku parādus, tāpat arī no atraitņa vai atraitnes pensijas — mirušā vīra vai mirušās sievas parādus.

91. Visi atvilkumi no pensijas izdarāmi tādā pašā kārtībā, kā no attiecīga darbinieka algas.

92. Personām, kam pensija piešķirta uz noteikumu par kaŗavīru un valsts ierēdņu un kalpotāju pensijām (Lik. kr. 1922. g. 18) un skolotāju pensiju

*) Šis pants spēkā ar 1933. gada 1. jūniju (Lik. kr. 1933. g. 117).

likuma (Lik. kr. 1925. g. 48) un to papildinājumu un pārgrozījumu pamata, tā izmaksājama joprojām tādā apmērā, kāds tas bija šā likuma izdošanas laikā. Atbrivošanas cīņu dalībnieki divu gadu laikā, skaitot no šā likuma spēkā stāšanās dienas, var lūgt Tautas labklājības ministriju pensijas lietas pārlemt uz šai likumā paredzēto noteikumu pamata.

93. Personas, kam piešķirta pensija uz noteikumu par kaņavīru un valsts ierēdņu un kalpotāju pensijām un skolotāju pensiju likuma un to papildinājumu un pārgrozījumu pamata, bet kam tās izmaksā pa atrašanās laiku kādā no šā likuma I vai III daļas 1. pantā minētiem amatiem vai darba nozarēm*) bijusi pārtraukta, pensijas tiesības var iegūt no jauna tikai saskaņā ar šo likumu.

94.)**

95. Pensiju lietas pārziņā Tautas labklājības ministrija, kurai tiesība izdot instrukcijas šā likuma piemērošanai.

Ar šo atcelti noteikumi par kaņavīru un valsts ierēdņu un kalpotāju pensijām (Lik. kr. 1922. g. 18) un skolotāju pensiju likums (Lik. kr. 1925. g. 48) ar visiem vēlākiem pārgrozījumiem un papildinājumiem.

Sk. Senāta lēmumus Nr. Nr. 23, 24, 25 un 26.

*) Šā panta vārdi „kādā no šā likuma I vai III daļas 1. pantā minētiem amatiem vai darba nozarēm“ spēkā ar 1933. gada 1. jūniju. (Lik. kr. 1933. g. 117.)

**) Šis pants atcelts ar 1933. gada 1. jūniju. (Lik. kr. 1933. g. 117.)

Instrukcija pie likuma par pensijām

I daļas.

(V. V. 1931. g. 184 un 263.)

Pamatojoties uz likumu par pensijām 1. daļas 95. pantu (Lik. un Min. kab. noteik. kr. 1931. g. 169), Tautas labklājības ministrija šā likuma piemērošanai lūdz ņemt vērā sekošus noteikumus:

1. Pie 1. panta 7., 8. un 9. p k t. — Kaŗa un civilresoriem, valsts un valsts autonomiem uzņēmumiem, pašvaldībām un to savienībām nekavējoties jānoskaidro, kuŗi no viņu darbiniekiem atbilst augšā minēto punktu un 1. panta 1. piezīmes nosacījumiem, t. i. kuŗiem ieņemamais amats pēc pienākuma rakstura un apjoma, kā arī pēc algas normas uzskatāms vispār par galveno nodarbošanos.

Darbiniekiem, kuŗiem ir vēl cita nodarbošanās, dienests atzīstams par galveno nodarbošanos tad, ja viņi minētā dienestā nodarbināti ne mazāk par 24 stundām nedēļā un pie tam saņem noteiktu mēneša algu ne mazāku par Ls 60,—, bet darbiniekiem, kuŗiem nav citas nodarbošanās, resp. cita ienākuma avota, dienests atzīstams par atbilstošu pensiju likuma noteikumiem arī tad, ja viņi nodarbināti minētā dienestā ne mazāk par 32 stundām nedēļā, neatkarīgi no saņemamā atalgojuma lieluma.

2. Pie 1. panta 9. p k t. — Pašvaldībām, kuŗām ir savas pensijas kases un uz kuŗām tāpēc šis likums neattiecas, nekavējoties jāpaziņo Tautas labklājības ministrijai par tādu kasu pastāvēšanu, jā-

iesūta kases statūti un jāaizrāda, kāds skaits darbinieku kasē nodrošināts. Par kasu slēgšanu vai darbības izbeigšanu, kā arī par statūtu grozījumiem nekavējoties jāziņo Tautas labklājības ministrijai.

3. Pie 1. panta 12. pkt. — 1) Tautas labklājības ministrijas veselības departamentam jāiesūta 7 dienu laikā no šīs instrukcijas izsludināšanas dienas visu to privāto ārstniecības iestāžu saraksts, kur nodarbinātas žēlsirdīgās māsas. Sarakstā jāuzrāda iestādes atrašanās vieta un adrese, kā arī māsu skaits. Par augstāk minēto iestāžu likvidēšanu vai jaunu iestāžu dibināšanu katrā gadījumā jāpaziņo atsevišķi. 2) Latvijas Sarkanam Krustam tāpat 7 dienu laikā jāiesūta to žēlsirdīgo māsu saraksts, kuŗas atrodas privāto ārstniecības iestāžu dienestā un reģistrētas Sarkanā Krustā. Sarakstā jāuzrāda māsas vārds, uzvārds un, ja iespējams, ārstniecības iestāde, kur māsa strādā. Par notiekošām pārmaiņām māsu sastāvā jāziņo katrā atsevišķā gadījumā.

Žēlsirdīgās māsas neatkarīgi ne dienesta vietas pensionējamās pēc pensiju likuma I daļas.

4. Pie 1. panta 13. un 14. pkt. — Iekšlietu ministrijas garīgo lietu pārvalde iesūta Tautas labklājības ministrijai sarakstus par visiem tiem garīdzniekiem (atsevišķi pēc konfesijām), kuŗi saskaņā ar pensiju likuma nosacījumiem bauda tiesību uz pensiju, sadalot tos likuma 44. pantā norādītās grupās. Sarakstos uzrādāms garīdznieka vārds, uzvārds, draudze, kuŗā tas darbojas, pēdējās atrašanās vieta un adrese, kā arī draudzes locekļu skaits.

Iekšlietu ministrijas aizsargu nodaļa paziņo Tautas labklājības ministrijai skaitliskus datus par aizsargu nodaļu un saimniecības priekšniekiem, vādu, rotu, eskadronu, bataljonu un pulku komandieŗiem un viņu palīgiem, adjutantiem un kapelmeistariem.

Par notiekošām pārmaiņām abās augstāk minēto darbinieku grupās jāpaziņo katrā gadījumā papildus.

4. Pie 1. panta 2. piezīmes. — Pensiju likuma otrā daļa piemērojama tikai valsts uzņēmumu un valsts autonomu uzņēmumu amatniekiem un strādniekiem, kas saņem noteiktu mēneša algu, bet ne valsts iestāžu amatniekiem un strādniekiem.

5. Pie 1. panta 3. piezīmes. — Par visiem tiem gadījumiem, kad rodas neskaidrība, vai kāda no privātām mācības iestādēm uzskatāma par skolu, kuŗas skolotāji bauda pensijas tiesības, Izglītības ministrija paziņo Tautas labklājības ministrijai, kuŗa iesniedz šo jautājumu Ministru kabineta izlemšanai.

6. Pie 7. panta. — Sevišķi noteikumi par veselības piemērotību attiecīgam amatam vai dienestam zīmējas tikai uz tiem resoriem, kur tādi noteikumi izdoti likumā paredzētā kārtībā. Šādi darbinieki pensijas tiesības saskaņā ar 7. p. var iegūt tikai tad, ja viņiem nav iespējams piedāvāt valsts dienestā citu amatu, ne zemāku par 2 kategorijām par līdz šim ieņemamo, bet darbiniekiem, kas algu nesāņem pēc kategorijām, — ar atalgojumu ne mazāku par 75% no agrākās algas.

Pieprasot šādiem darbiniekiem pensiju, resoriem iesniegumā katrā ziņā jāuzrāda, vai šis noteikums ievērots.

7. Pie 9. panta. — Ja darba spēja zaudēta nelaimes gadījumā, izpildot dienesta pienākumus, tad darbinieks bauda tiesību uz pensiju neatkarīgi no zaudēto darba spēju apmēra, bet tikai tanī gadījumā, ja viņš atstāj dienestu.

8. Pie 17. panta. — Skolotājiem pensijas izdienā var ieskaitīt tikai to skolās nostrādāto laiku, kad tiem ir bijis vismaz darba minimums: pamatskolās ne mazāk par 24 nedēļas stundām, bet vidus un arodskolās ne mazāk par 12 nedēļas stundām.

9. Pie 31. panta. — Darbinieka bijušai priekšniecībai, ja darbinieks ir kalpojis arī Krievijas valsts

vai pašvaldības, vai arī Kurzemes un Vidzemes bruņniecības dienestā, iesniedzot pensijas pieprasījumu Tautas labklājības ministrijai, bez pārējiem datiem jāuzrāda arī, vai uz darbinieku nav attiecināms likuma 31. p. noteiktais ierobežojums.

10. Pie 36. panta. — Visām valsts iestādēm, valsts un valsts autonomiem uzņēmumiem, pašvaldībām, privātskolu un privātu ārstniecības iestāžu uzturētājiem un visu konfesiju baznīcu draudzēm, kuŗu apkopšanā atrodas ne mazāk par 500 draudzes locekļiem, kas izmaksā 1. pantā no 1.—13. punktam (pēdējo ieskaitot) minētām personām algas, sākot ar š. g. 1. septembri, līdz turpmākam rīkojumam, ik mēnesi pie algas izmaksas jāatvelk no tās par labu pensiju fondam 2%.

Valsts un pašvaldības darbiniekiem, kuŗi saņem algas pēc kategorijām, atvilkumi izdarāmi no algām, kādas paredzētas likuma 54. pantā.

Tiem likuma 1. pantā minētiem darbiniekiem, kuŗi algu nesāņem pēc kategorijām un par kuŗiem šīnī instrukcijā nav sevišķu norādījumu, atvilkumi izdarāmi no visas atalgojuma summas, kādu viņi faktiski saņem, neraugoties uz to, ka saskaņā ar likuma 47. p. pensija tiks aprēķināta ne augstāki par 1. kat. amata 1. pakāpi.

Garīdzniekiem, žēlsirdīgām māsām un rajonu arstiem atvilkumi izdarāmi saskaņā ar likuma 44. pantā paredzētiem nosacījumiem.

Privātskolu skolotājiem atvilkumi no algām izdarāmi saskaņā ar šās instrukcijas 14. punktu.

Atvilkumi izdarāmi arī no papildu darbinieku (intelligento bezdarbnieku) attiecīgām algām.

Darbiniekiem, kuŗi ieņem vairākus algotus amatus, atvilkumus pensiju fondā izdara no visām ņemamo amatu algām katrā darba vietā pēc piekritības.

Izdarot atvilkumus, griežama vērība uz to, ka dzīvokļa piemaksas ņemamas vērā tikai tad, kad šādas piemaksas noteiktas ar likumu, bet ne kādiem citiem resoru vispārīgiem vai atsevišķiem noteikumiem.

Sakarā ar teikto, visu augstāk minēto iestāžu atalgojumu sarakstos, starp citu, jābūt šādām 3 ailēm:

1) alga, kāda paredzēta likuma 54. p., 2) atvilkumi 2% apmērā no šīm algām un 3) galīgi izmaksājamā summa.

Laiks, par kuŗu dažādu iemeslu dēļ minētie atvilkumi nav izdarīti, atzīmējams darbinieka dienesta gaitas sarakstā.

Tā kā kilometru naudas dzelzceļniekiem tehniski nav iespējams aprēķināt par tekošo mēnesi, tad 2% atvilkumi no tām izdarāmi par notecējušo mēnesi katrā nākošā mēnesī.

Valsts iestādes, izprasot līdzekļus algu izmaksai saviem darbiniekiem par tekošu mēnesi no Latvijas bankas, uzrāda tikai tās summas, kādas faktiski darbiniekiem jāsaņem, atskaitot no kopsummas atvilkumus pensiju fondam par labu, bet no darbinieku algām aprēķināto 2% atvilkumu summu reizē ar to lūdz Latvijas banku pārskaitīt Tautas labklājības ministrijas tekošā rēķinā Nr. 3860.

Valsts iestādēm maksājumi pensiju fondā un norēķini pensiju fonda lietās ar Tautas labklājības ministriju jāizdara caur valsts izdevumu kredītu pārzinātājām centrālajām iestādēm, kuŗu sarakstu katru gadu publicē „Valdības Vēstnesī“ Fin. min. valsts saimniecības departaments (par tek. gadu skat. „Vald. Vēstn.“ 72). Valsts uzņēmumu un valsts autonomo uzņēmumu pensiju fonda lietu kārtošana par uzņēmuma centru un tā nodaļām apvienojama katra atsevišķa uzņēmuma centrā. Pilsētu un apriņķu pašvaldību un to dažādo uzņēmumu pensiju fonda lietas kārto šo pašvaldību valdes. Pagastu pašvaldību pensiju fonda lietas pārzina un kārto apriņķa valdes.

Katra augšminētā pensiju fonda lietu pārzinātāja centrālā iestāde, uzņēmums vai pašvaldība paziņo Tautas labklājības ministrijai, kāda tieši attiecīgas iestādes, uzņēmuma vai pašvaldības vienība vai amata persona pensiju fonda lietas pārzinās, un pie kuŗas vajadzības gadījumā ministrija varētu griezties pēc nepieciešamās informācijas.

Valsts centrālās iestādes, valsts uzņēmumi, valsts autonomie uzņēmumi, pilsētu un apriņķu pašvaldības un lauku pašvaldības (caur apriņķu valdēm) katra mēneša pirmajās dienās, bet ne vēlāk kā līdz 15. datumam, iesūta Tautas labklājības ministrijai paziņojumu par centra un viņam padoto iestāžu, uzņēmumu un nodaļu darbinieku notecējušā mēnesī izdarāmo atvilkumu kopsummu (paraugu sk. pielikuma Nr. 1). Atalgojumu izmaksas nokavēšana nevar būt par iemeslu augšminētā paziņojuma neiesūtīšanai noteiktā termiņā.

Par notecējušiem š. g. septembra un oktobra mēnešiem šīs ziņas iesūtāmas Tautas labklājības ministrijai nekavējoties, bet ne vēlāk kā līdz š. g. 1. decembrim.

Katra saimniecības gada beigās resp. nākošā saimniecības gada sākumā valsts kredītu rīkotājas iestādes, valsts uzņēmumi un valsts autonomie uzņēmumi un pašvaldības (pagastu pašvaldības caur apriņķu valdēm) iesūta Tautas labklājības ministrijai ziņas par notecējušā gadā šīnī iestādē vai uzņēmumā un viņiem padotās iestādēs un nodaļās darbiniekiem izmaksāto atalgojumu ar sadalījumu, no kādiem budžeta iedalījumiem, paragrafiem un pantiem un līdz ar specifikāciju, kādi tieši darbinieki, kādas summas notecējušā gadā izpelnījuši. Šo sarakstu sastādot, atzīmējami visi tie dati, kādus iestādes un uzņēmumi katru gadu sniedz Nodokļu departamentam saskaņā ar ienākumu nodokļu likumu pēc formas Nr. 4. Tautas labklājības ministrijai iesūtāmā sarakstā darbi-

nieki, no kuŗu algām atvilkumi pensiju likuma 1. daļas pensiju fondam par labu nav izdarīti, izdalāmi un viņu izpelnītās atalgojumu summas saskaitāmas atsevišķi, norādot, kāmdēļ no šo darbinieku algām minētie atvilkumi nav izdarīti.

Atbildība par darbinieku algu atvilkumu un darba devēju piemaksu pareizu aprēķināšanu, maksājumu savlaicīgu izdarīšanu pensiju fondā un Tautas labklājības ministrijai sniegto ziņu pareizību un savlaicīgu iesūtīšanu pilnā mērā gulstas uz tām valsts centrālām kredītu rīkotājām iestādēm, uzņēmumu centrālām iestādēm un pilsētu un apriņķu pašvaldību valdēm, kuŗām saskaņā ar šo instrukciju uzlikta pensiju fondā lietu kārtošana un norēķināšanās ar Tautas labklājības ministriju. Minētās pensiju fonda lietu pārzinātājas iestādes par augstāk noteikto kārtību sīki informē viņām padotās atsevišķās iestādes, uzņēmumus, nodaļas un personas, kuŗas patstāvīgi izmaksā saviem darbiniekiem algu.

10¹. Par valsts uzņēmumu un valsts autonomo uzņēmumu darbiniekiem valsts piemaksās likuma 40. un 41. pantā norādītā kārtībā izdara attiecīgie uzņēmumi no saviem līdzekļiem.

Par valsts iestāžu darbiniekiem, kuŗus algo no kādiem ārpus valsts izdevumu budžeta stāvošiem speciāliem līdzekļiem, valsts piemaksās izdarāmas no tiem pašiem līdzekļiem, no kuŗiem šos darbiniekus algo.

Iestādes, kuŗas šādus darbiniekus nodarbina, iesniedz Tautas labklājības ministrijai par to attiecīgu paziņojumu ne vēlāk kā līdz š. g. 20. novembrim, izdara maksājumus pensiju fondā par šiem darbiniekiem un norēķinās ar Tautas labklājības ministriju tieši un patstāvīgi, līdzīgi atsevišķiem valsts uzņēmumiem.

11. Pie 40. panta. — Visi šini pantā minētie darba devēji darbinieku algas atvilkumus un savas

piemaksas tādā pašā apmērā iemaksā Latvijas bankā — pensiju fonda tekošā rēķinā Nr. 3860.

Atbildība par lauku pašvaldību darbinieku algu atvilkumu un piemaksu pareizu izvešanu, kā arī par to iemaksām noteiktā laikā Latvijas bankā pensiju fondā, gulstas uz attiecīgām apriņķu valdēm.

Pēdējās dod sev padotām lauku pašvaldībām šīnī jautājumā tuvākus norādījumus.

Pilsētu pašvaldības kārto šo darbu katra par sevi atsevišķi.

12. Pie 41. panta. — Iemaksas un darba devēju piemaksas iemaksājamas pensiju fondā ne vēlāk kā viena mēnesa laikā par katru notecējušo mēnesi. Katra pensiju fonda lietu pārzinātāja iestāde vai uzņēmums, izdarot iemaksas pensiju fondā, viena mēneša maksājumus apvieno vienā vai nedaudzās atsevišķās iemaksās. Izdarot iemaksas pensiju fonda tekošā rēķinā Latvijas bankā Nr. 3860, maksātāja iestāde, uzņēmums vai organizācija izpilda sevišķu fonda iemaksu formulāru (paraugu skat. pielikumā Nr. 2), kuŗu pie naudas iemaksas iesniedz Latvijas bankai, bet pēdējā to nosūta tālāk Tautas labklājības ministrijai. Maksājumus pensiju fondam var nokārtot arī: 1) iemaksājot tos pasta Latvijas bankas tekošā rēķinā Nr. 95, un 2) pārvedot tos Latvijas bankai ar pasta pārvedumu. Abos iepriekš minētos gadījumos iemaksas formulārā paredzētie dati ierakstāmi pasta iemaksas, resp. pārveduma blankas korespondences nodalījumā. Par laikā neizdarītiem maksājumiem darba devēji maksā soda naudu 1% apmērā no maksājāmās summas par katru nokavēto mēnesi, un tās piedzenamas administratīvā kārtā.

Nekādi pagarinājumi vai daļu nomaksas nav pieļaujamā.

13. Pie 42. panta. — Iekšlietu ministrijas aizsargu nodaļai jāuzdod aizsargu pulka komandie-

riem ik mēnešus iekasēt no 1. panta 14. punktā minētiem darbiniekiem 2% iemaksas saskaņā ar 42. panta nosacījumiem. Iekasētās summas iemaksājamas pensiju fondā un attiecīgie kvīšu noraksti līdz ar darbinieku sarakstu, no kuŗiem atvilkumi izdarīti, iesūtāmi Tautas labklājības ministrijai ne vēlāk kā viena mēneša laikā par katru notecējušo mēnesi.

14. Pie 43. panta. — Privātskolu uzturētājiem iemaksas pensiju fondā jāizdara līdzšinējā apmērā tikai par laiku līdz š. g. 15. augustam, bet par turpmāko laiku iemaksas izdarāmas šādi: no skolas uzturētāja līdzekļiem ņemama puse no Tautas labklājības ministrijas sevišķas komisijas noteiktās izmaksājamās summas, bet otrā puse ieturama no skolotāju algām, sadalot to starp skolotājiem proporcionāli viņu algām.

Izglītības un Zemkopības ministrija ikgadus līdz 1. decembrim iesūta Tautas labklājības ministrijai ziņas par privātskolās tekošā mācības gadā pasniegto stundu skaitu, neatkarīgi no tam, kas stundas pasniedz. Likumā paredzētā komisija pēc saņemtiem datiem nosaka privātskolām skolotāju algas apmēru, no kuŗas aprēķināmas iemaksas pensiju fondā, sākot ar 1. janvāri uz vienu gadu. Līdz šā gada 31. decembrim paliek spēkā iemaksas līdzšinējā apmērā.

15. Pie 45. panta. — Gadījumos, kādi paredzēti šā panta 1. nodalījumā, pašvaldībām nekavējoties jāziņo Tautas labklājības ministrijai par izdarītām iemaksām valsts pensiju fondā, uzrādot, par kādu darbinieku, par kādu laiku un kādos apmēros iemaksas izdarītas, kā arī kādā resora dienestā darbinieks pārgājis. Tāpat pašvaldībām, kuŗām ir sava pensiju kase, jāziņo par tiem darbiniekiem, kuŗi pārgājuši no valsts dienesta pašvaldības dienestā, atzīmējot, kāds darbinieks, no kāda resora un iestādes pārgājis, no kuŗa laika un cik liela bijusi atvilkuma

summa pensijas fondā par visu darbinieka atrašanās laiku valsts dienestā.

16. Pie 46. panta. — Par gadījumiem, kādi paredzēti šinī pantā, nekavējoties jāpaziņo Tautas labklājības ministrijai, uzrādot, kāds darbinieks un kad pārgājis dienestā, kāds minēts šā likuma citā daļā, cik liela bijusi šā darbinieka atalgojuma summa pa visu atrašanās laiku valsts dienestā un, zināmos gadījumos, cik lielas bijušas par to pašu laiku darba devēja iemaksas.

16¹. Pie 54. panta. — Šinī pantā minētās dzīvokļu piemaksas $\frac{1}{6}$ apmērā pieskaitāmas pie algas vienīgi tiem darbiniekiem, kam dzīvokļa piemaksas pienākas pēc likuma, bet ne tiem, kuriem ar likumu paredzēts tikai dzīvoklis natūrā.

17. Pie 66. panta. — Pensiju pieprasījumi rakstāmi Tautas labklājības ministrijai, bet iesūtāmi caur pensijas pieprasītāja bijušo priekšniecību. Pensiju pieprasījumus resori iesūta ar resora vadītāja parakstu.

18. Pie 67. panta. — Pensiju pieprasītājam savā lūgumā jāuzrāda, vai vēlas, ka pie viņa pensijas pieprasījuma izšķiršanas piedalās attiecīga resora vai arodbiedrības pārstāvis. Pozitīvā gadījumā uzrādāma attiecīga arodbiedrība un tās atrašanās vieta.

19. Pie 71. panta. — Stingri jāievēro šinī pantā paredzētie formālie noteikumi. Gadījumos, kad tādi nebūs ievēroti, pensiju piešķiršana saskaņā ar 9. un 10. p. nevarēs notikt.

20. Pie 94. panta. — Personām, kuŗas dienestu atstājušas pirms šā likuma spēkā stāšanās dienas, t. i. līdz 1931. g. 15. augustam, ir tiesība uz pensiju tikai saskaņā ar 1922. g. izdotiem pensiju noteikumiem, bet personām, kuŗas dienestu atstājušas pēc

augšminētā datuma, ir tiesība uz pensiju pēc jaunā pensiju likuma.

Atvilkumi no algas par labu pensiju fondam izdarāmi no visu darbinieku algām, neatkarīgi no tam, pēc kāda no pensiju likumiem tie nolēmuši iziet pensijā.

Rīgā, 1931. g. 19. augustā un 1931. g. 20. novembrī.

Pleilkums Nr. 1 (instr. 10. p.)

Latvijas bankai.

..... lūdz
(maksātājas iestādes, uzņēmuma vai organizācijas nosaukums)
pieņemt un ieskaitīt pensiju likuma I daļas pensiju fonda tekošā rēķinā Nr. 3860:

darbinieku iemaksas	Ls
(par kādu laiku)	
darba devēja piemaksas	
(par kādu laiku)	
soda nauda par maksājumu nokavēšanu
	<u>Kopā Ls</u>

Ls.....

193... g. „.....”

.....
(paraksti)

Tautas labklājības ministrijai.

(maksātājas iestādes vai uzņēmuma nosaukums)

paziņo, ka saskaņā ar pensiju likuma I daļas noteikumiem no šīs un padoto iestāžu

šī uzņēmuma darbiniekiem 193.... g.

mēnesī izmaksājamām algām pensiju likuma I daļas pensiju fondam par labu pienācās atvilkt kopsummā

Ls

(Ls))

kāda summa faktiski ieturēta.

j e b, no kuŗas summas faktiski

ieturēti Ls, bet

u. t. t. (paskaidrot pēc apstākļiem).

193.... g. „.....“

.....
(paraksti).

Senāta lēmumi pie Pensiju likuma

(Lik. kr. 1931. g. 169.)

I daļas.

Nr. 1.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. g. 21. novembra tiesas sēdē, caurlūkojis Rīgas pilsētas pilnvarnieka zv. adv. Jāņa Volkova sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu Kārļa Kupfera pensijas piešķiršanas jautājuma lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar lik. par pensijām 1. d. 1. p. 9. pkt. tiesības uz pensiju ir pašvaldību un to savienību darbiniekiem, kas saņem noteiktu mēneša algu, neatkarīgi no tam, vai viņi iecelti vai ievēlēti savos amatos, vai darbojas uz brīva līguma, ja attiecīgai pašvaldībai nav savas pensiju kases; ka pašvaldību skolu skolotāji līdzīgi pārējiem pašvaldību iestāžu darbiniekiem ir pašvaldību darbinieki un tāpēc, kolīdz šīm pašvaldībām ir savas pensiju kases, tiem izdienētās pensijas dēļ jāgriežas pie savas pašvaldības; ka šai gadījumā Tautas labklājības ministrija pilnīgi likumīgi tāpēc nosūtījusi Kupfera pensijas pieprasījumu Rīgas pilsētas valdes izlemšanai, jo Kupfers ir Rīgas pilsētas pašvaldības darbinieks un Rīgas pilsētas pašvaldībai ir sava pensiju kase; ka šādos apstākļos pārsūdzētā Tautas labklājības ministrijas lēmumā nekāds likuma

pārkāpums nav konstatējams, tāpēc sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, **n o l e m j**: Rīgas pilsētas pilnvarnieka zvērināta advokāta Jāņa Volkova sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 2.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. g. 15. jūlija tiesas sēdē, caurlūkojis Pēterā Klīnkla va sūdzību par Tautas labklājības ministrijas rīkojumu viņa pensijas lietā, izklausījis Virsprokura biedra atzinumu un ņemot vērā: ka likuma par pensijām I d. 82. p. (1931. g. lik. kr. Nr. 169) paredz pensijas izmaksas pārtraukšanu, ja pensionējamā persona iestājas dienestā, kurš saskaņā ar šo likumu ieskaita pensijas izdienā; ka sūdzētājs iestājies apriņķu pašvaldību savienības dienestā, kāds dienests saskaņā ar likuma par pensijām I. d. 9. pantu dod tiesību uz pensiju, kamdēļ pensijas izmaksa viņam arī pārtraukta; ka sūdzētāja atsaukšanās uz šī paša panta pirmo piezīmi, kuŗa pēc viņa ieskata izslēdz šo pārtraukšanu, jo aprādītais dienests esot papildu nodarbošanās, bet galvenais ienākumu avots tam esot viņa pensija, neatrod pamatojumu piezīmes tekstā, jo šī piezīme attiecināma tik uz gadījumiem, kur attiecīga persona nodarbināta vairākās vietās, turpretim sūdzētājs saskaņā ar viņa paskaidrojumiem nodarbināts tik vienā vietā, jo pensijas saņemšana nevar tikt uzskatīta par nodarbošanos šai piezīmē aprādītā nozīmē; ka atkrītot šīs piezīmes piemērošanai paredzētiem priekšnoteikumiem, atkrīt arī uz šīs piezīmes pamata izdotu instrukcijas noteikumu piemērošana šim gadījumam; ka nav tamdēļ saskatāma Tautas labklājības ministrijas rīcībā sūdzībā aprādīto likumu un instrukcijas noteikumu neievērošana, kamdēļ **n o l e m j**: Pēterā Klīnkla va sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 3.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1933. g. 15. augusta tiesas sēdē, caurlūkojis Fridricha Bārta sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas pieprasījuma noraidīšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar likuma par pensijām I. daļas (lik. kr. 1931. g. 169) 1. panta 7. pktu brīva līguma darbinieki tiesību uz pensiju bauda tikai tad, ja viņi saņem noteiktu mēneša algu un uz tā paša 1. panta 1. piezīmes pamata minētiem darbiniekiem ir tiesība uz pensiju tikai tādā gadījumā, ja ieņemamais amats pēc pienākumu rakstura un apjoma, kā arī pēc algas normas uzskatāms vispār par galveno nodarbošanos, ka šāds ierobežojums tuvāki nosakāms likuma 95. pantā paredzētā instrukcijā, bet saskaņā ar pārgrozījumiem un papildinājumiem instrukcijā pie minētā likuma (V. V. 1931. g. Nr. 184) darbiniekiem, kuriem vēl cita nodarbošanās, dienests atzīstams par galveno nodarbošanos, tad, ja viņi dienestā nodarbināti ne mazāk par 24 stundām nedēļā un saņem noteiktu mēneša algu ne mazāku par Ls 60,—; ka pēc ministrijas konstatējuma sūdzētājs pieņēmis dienā caurmērā tikai no 3 līdz 7 valsts darbiniekus un to ģimenes locekļus, kas pēc ministrijas atzinuma nevar aizņemt caurmērā 4 stundas dienā; ka nav tādā kārtā aprādītos apstākļos sūdzētāja Fridricha Bārta ieņemamais valsts darbinieku ārsta amats Valkā uzskatāms par viņa galveno nodarbošanos; ka noraidot šajos apstākļos sūdzētāja lūgumu pensijas dēļ ministrija nav pārkāpusi pievesto likuma un instrukcijas pantu noteikumus, kamdēļ pret viņas lēmumu iesniegtā sū-

dzība, kā nepamatota, noraidāma, nolemj: Fridricha Bārta sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 4.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. g. 18. janvāra tiesas sēdē, caurlūkojis Tekla s Blag-dars sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņas pensijas pieprasījuma noraidīšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu, atrod: katras materiālas dabas likums piemērojams vienīgi tām attiecībām, kas pastāvējušas un radušās likuma spēkā nākšanas laikā, izņemot tos gadījumus, kad tieši ir likumā aizrādīts, ka likumam piešķirts atpakaļejošs spēks. Jaunā pensiju likumā (lik. kr. Nr. 169 — 1931. g.) nav tieši nekas minēts, ka šim likumam piešķirts atpakaļejošs spēks visos gadījumos. Piegriežoties likuma nosacījumiem, redzams, ka viņš attiecināms vienīgi uz tām personām, kas šī likuma spēkā nākšanas laikā vēl atrodas tānīs amatos, kas paredzēti lik. 1. p. no 1.—14. p. ktiem. Pats pirmais pants, kas ievietots nodaļā par pensiju tiesību iegūšanu nosaka, ka uz šai likumā paredzētiem nosacījumiem ir tiesība uz pensiju pilsoņiem resp. pilsonēm, kas ieņem 1.—14. p. kt. minētos amatus. Pie tam ir zīmīgi, ka jaunais pensiju likums vairs neatkārto agrāko pensiju likumu (lik. kr. Nr. 18 — 1922. un Nr. 48 — 1926.) nosacījumus, kuŗu pirmie panti noteica, ka tiesības uz pensiju ir atvaļinātiem ierēdņiem, kalpotājiem, skolotājiem u. t. t., t. i. tādām personām, kas jau die- nestu atstājušas, bet jaunais likums pastrīpo, ka tas attiecas uz personām, kas ieņem 1. pantā mi- nētos amatus. Tas tieši norāda, ka likumam

nav piešķirts atpakaļejošs spēks, bet šis likums attiecināms vienīgi uz tām personām, kas likuma spēkā nākšanas laikā ieņēma 1. p. minētos amatus. Ka visam pensijas likumam nav domāts piešķirt atpakaļejošu spēku, to pastiprina arī vēl tas, ka jaunā pensiju likumā ir tieši aizrādīts, kādiem nosacījumiem piešķirts atpakaļejošs spēks, tā piem. 56. p. piezīmē — attiecībā uz 1. p. no 1.—4. pkt. minēto darbinieku ģimenes locekļiem. Arī 92. p., kas nosaka, ka agrākās lietas par pensiju paliek nepārlemtas, izņemot atbrīvošanas cīņu dalībniekus, kurus likums nostāda privilēģētā stāvoklī, norāda, ka likumam nav piešķirts atpakaļejošs spēks. Ja likumam būtu piešķirts atpakaļejošs spēks, tad bija pilnīgi lieki šos gadījumus uzskaitīt. Ievērojot šos apsvērumus, kā arī to, ka 69. p. ir ievietots nodaļā par pensijas piešķiršanas kārtību, jānāk pie slēdziena, ka ar 69. p. 4. pkta nosacījumiem nav domāts visam pensiju likumam (I. d. lik. Nr. 169 — 1931.) piešķirt atpakaļejošu spēku, bet 69. p. 4. pkta noteikumi attiecināmi vienīgi uz tiem darbiniekiem, resp. viņu ģimenes locekļiem, kas jau baudīja tiesības uz pensiju pēc agrākiem pensiju likuma nosacījumiem, jo pretējā gadījumā tās personas, kas būtu atstājušas dienestu pirms jaunā likuma spēkā nākšanas un arī baudīja tiesības uz pensiju pēc agrākiem pensiju likuma nosacījumiem, bet pensiju vēl nebija pieprasījušas, vairs pensiju nevarētu saņemt tāpēc, ka saskaņā ar pens. lik. 95. p. visi agrākie pensiju likumi ir atcelti. Bez tam 69. p. 4. pkta nosacījumi, uz kuriem atsaucas sūdzētāja, runā pretim šī pensiju likuma principiem. Pēc šī 4. pkta burtiskas izpratnes it kā iznāk, ka darbinieks, kas atvaļināts jau piemēram 1923. g., baudītu tiesības uz pensiju no atvaļināšanas dienas: „pensijas pieprasītājam ir tiesība uz pensiju no dienesta izbeigšanās dienas, ja viņš u. t. t.“ Šāds nosacījums runā pretim, kā agrākam pensiju likuma 24. p., kas noteica, ka

pensija pieprasāma 6 mēnešu laikā no atvaļināšanas dienas un 30. p., kas noteica, ka pensionārs zaudē tiesības pieprasīt pensiju, kas viņam piespriesta, ja to viņš trīs gadu laikā nav prasījis, tā arī jaunā lik. 81. p., kurš nosaka, ka, ja pensija nav pieprasīta vairāk kā par vienu gadu, tad pensionārs zaudē tiesību saņemt pensiju par to laiku, kas pārsniedz vienu gadu. Sūdzētājam nav arī tiesības uz pensiju pēc agrākiem pensiju likuma nosacījumiem, jo viņas vīrs nav ieņēmis tādus amatus, kas paredzēti agrāko pensiju likumu nosacījumos (lik. kr. Nr. 18 — 1922., Nr. 114 — 1927. un Nr. 157 — 1929.). Pie tādiem lietās apstākļiem Tautas labklājības ministrija rīkojusies pilnīgi pareizi noraididama Teklas Blagdars lūgumu pensijas dēļ, bet iesniegtā pārsūdzība, kā nedibināta, atstājama bez ievēribas, kāpēc Senāts nolēma: Teklas Blagdars sūdzību atstāt bez ievēribas. —

Nr. 5.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. gada 12. decembra tiesas sēdē, caurlūkojis Jāņa Krūkles sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka štātu samazināšanas dēļ atvaļinātam sūdzētājam Tautas labklājības ministrija piešķirusi pensiju uz likuma par pensijām I d. 3. un 49. p. p. pamata par izdienā ieskaitītiem 29 gadiem pēc 55 g. vecuma sasniegšanas no augstākās divu gadu laikā saņemtās caurmēra algas, ka sūdzētājs tomēr, atsaucoties uz atvaļināšanu štātu samazināšanas dēļ, pretendē uz pensijas piešķiršanu pensiju likuma 6. un 50. p. kārtībā; ka šāda pretenzija tomēr nav dibināta uz likuma, jo pensiju likuma 6. p. attiecināms tik uz izņēmuma gadījumu, ja darbinieks iziet štātu samazināšanas dēļ pensijā iepriekš izdienas; ka nav arī piemērojamas dotā gadījumā pensiju

likuma 55. p. paredzētās izvēles tiesības, jo tiesība uz pensiju šai gadījumā nedibinās uz dažādiem, bet gan tieši uz pensiju likuma 3. pantu (salīdz. Senāta 1932. g. spried. liet. Nr. 783 u. c.); ka nav tamdēļ konstatējams Tautas labklājības ministrijas pārsūdzētā lēmumā sūdzībā aprādīto likuma pantu pārkāpums; ka sūdzība tamdēļ, kā nepamatota, noraidāma, — nolēm j: Jāņa Krūkles sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 6.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. g. 15. augusta tiesas sēdē, caurlūkojis Artemija Aleksejeva sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis Vīrsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar lik. par pensijām I d. 17. p. pensijas izdienā ieskaitāms tas Krievijas valsts dienestā pavadītais laiks, kas nokalpojis amatos, kas atbilst šī lik. 1. p. paredzētiem amatiem; ka šī gadījumā attiecībā uz Artemiju Aleksejevu konstatēts, ka uz bij. Krievijas dzelzceļiem viņš kalpojis par dienas maksu, t. i. štātu amatus nav ieņēmis; ka tāpēc Tautas labklājības ministrija pilnīgi likumīgi noraidījusi sūdzētāja lūgumu dēļ minētā laika ieskaitīšanas pensijas izdienā; ka pensija sūdzētājam piešķirta pateicoties viņa darbā spēju zaudējumam, un tāpēc Aleksejeva atsaukšanās uz darbā spēju samazināšanos slimības dēļ atkrit; ka šādos apstākļos sūdzība Senātam nepelna ievēribu, tāpēc tā, kā nepamatota, noraidāma, — nolēm j: Artemija Aleksejeva sūdzību atstāt bez ievēribas. —

Nr. 7.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1933. gada 10. aprīļa tiesas sēdē, caurlūkojis Zelmas Si-

liņš pilnvarnieka zv. adv. M. Antona sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu attiecībā uz pensijas nepiešķiršanu viņa pilnvardevējam, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar lik. par pensijām I d. 17. p., šī likuma 1. pantā minētiem darbiniekiem pensijas izdienā ieskaita visu to laiku, bet ne vairāk par 20 gadiem, kuŗu viņi nostrādājuši bij. Krievijā amatos, kas atbilst 1. pantā paredzētiem valsts vai pašvaldības amatiem, līdz 1917. g. 7. novembrim, bet skolotājiem līdz 1918. g. 18. novembrim, ja viņi atgriezušies Latvijā un ieguvuši Latvijas pavalstniecību līdz 1925. gada 18. novembrim un pavisam Latvijā nostrādājuši valsts vai pašvaldības dienestā vismaz 5 pensijas izdienā ieskaitāmus gadus; ka šinī gadījumā attiecībā uz sūdzētājas vīru konstatēts, ka viņa pensijas izdienā var ieskaitīt tikai 3 gadus 5 mēnešus 20 dienas, kuŗus viņš nokalpojis kā Madonas pilsētas ārsts; ka līdz ar to, sūdzētājas netaisnība vīrs nav ieguvis tiesības, lai viņa pensijas izdienā tiktu ieskaitīts arī Krievijas valsts, resp. pašvaldības dienestā pavadītais laiks; ka sūdzētājas atsaukšanās uz to netaisnība vīra dienestu, laikā, kad viņš bijis Madonas kara klausības komisijas un Madonas pamatskolas ārsts, nepelna ievērību, jo abi šie amati pēc Tautas labklājības ministrijas atzinuma, nav devuši to minimālo darba stundu skaitu, kas vajadzīgs arī šo amatu pieskaitīšanai dienestam, kas ieskaitāms pensijas izdienā; ka noraidot šādos apstākļos sūdzētājas lūgumu Tautas labklājības ministrija nekādu lik. pārkāpumu nav pielaidusi, kāpēc sūdzība Senātam, kā nepamatota, noraidāma, — nolēm j: Zelmas Siliņš sūdzību atstāt bez ievērības. —

Nr. 8.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. gada 6. jūnija tiesas sēdē, caurlūkojis Arveda Berga sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu attiecībā uz pensijas piešķiršanu viņam tikai par 15 nokalpotiem gadiem 40% apmērā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka advokātūras darbinieki, kā tādi, par savu dienestu tieši nebauda nekādas tiesības pensiju lietās, bet tādas tiesības var iegūt tikai atkarībā no viņu darbības tiesu iestāžu dienestā; ka šādas tiesības pensiju likuma I d. 28. p. noteikumi tiem piešķir vienīgi tai gadījumā, ja tie iestājušies tiesu iestāžu dienestā pirms 1922. g. 1. janvāra, turpinājuši strādāt šai dienestā un izgājuši pensijā kā tiesu darbinieki; ka sūdzētājs gan iestājies tiesu iestāžu dienestā pirms 1922. g. 1. janvāra, bet izstājies no šī dienesta un beidzis būt par tiesu darbinieku jau 1919. g. 8. decembrī, ka nevar tamdēļ uz viņu attiecināt pensiju likuma 28. p. noteikumus, kuŗi piemērojami vienīgi tādiem tiesu darbiniekiem, kas netik vien noteiktā laikā iestājušies tiesu dienestā, bet arī turpinājuši tur strādāt un būt par tiesu darbiniekiem un izgājuši pensijā kā tiesu darbinieki; ka nav tamdēļ Tautas labklājības ministrija ar pārsūdzēto lēmumu pārkāpusi pārsūdzībā minētā pensiju likuma I d. 28. panta noteikumus, kamdēļ sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, nolēm j: Arveda Berga sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 9.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. gada 29. jūlija tiesas sēdē, caurlūkojis Jūlija Ozola sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu

viņa pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar likumu par pensijām 1. p. 10. pkt. tiesību uz pensiju bauda valsts un pašvaldības mācības un audzināšanas iestāžu skolotāji, pie kam izdienā bez Latvijā nokalpotā laika (13. p.) ieskaitāms arī bij. Krievijā nokalpotais laiks, bet ne vairāk par 20 gadiem (17. p.); ka pēc tā paša lik. 29. p. pensiju izdienā ieskaitāms arī tas laiks, kurš pavadīts kādā augstākā tipa speciālā mācības iestādē, turpinot izglītību; ka šini gadījumā Tautas labklājības ministrija caurskatot Jūlija Ozola pensijas pieprasījumu atradusi, ka tas laiku no 1894. g. 1. jūlija līdz 1918. g. 18. novembrim nokalpojīs bij. Krievijā, un tādā kārtā pamatojoties uz piev. lik. noteik. izdienā ieskaitījusi no minētā laika tikai 20 nokalpotos gadus; ka bez tam ministrija pareizi izpratusi arī piev. lik. 29. p., jo tas attiecināms tikai uz dienesta pārtraukumiem izglītības turpināšanai Latvijas laikā; ka ieskaitot tādos apstākļos Jūlijam Ozolam pensijas izdienā tikai 20 gadus no bij. Krievijā nokalpotā laika un visu Latvijā nokalpoto laiku un tādā kārtā aprēķinot pensiju par 29 gadiem Tautas labklājības ministrija nav pārkāpusi augstāk piev. lik. noteik., kādēļ sūdzība, kā nepamata, noraidāma, nolēm j: Jūlija Ozola sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 10.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1934. gada 12. februāra tiesas sēdē, caurlūkojot Magdalenas Lapīņš sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar lik. par pensijām I d. 4., 7. un 17. p. p., tiesību uz pensiju bauda tās personas, kas sasniegušas 55 gadu vecumu un nokalpojušas 25 pensijas iz-

dienā ieskaitāmus gadus, vai arī vismaz 10 gadus un dienesta laikā zaudējušas vispārējas darba spējas vairāk par 40%, pie kam bij. Krievijā nokalpoto laiku pensijas izdienā ieskaita tikai tādā gadījumā, ja viņas Latvijā nostrādājušas valsts vai pašvaldības dienestā vismaz 5. pensijas izdienā ieskaitāmus gadus; kā pēc piev. lik. 29. p., vidus un pamatskolu skolotājiem pensijas izdienā ieskaita arī tos normālā kursa gadus, kuŗus tie, pārtraucot savu dienestu, pavadījuši turpinādami izglītību kādā augstākā tipa speciālā mācības iestādē, ja pēc šās iestādes kursa beigšanas nodarbojušies skolotāja amatā līdz pensijas izdienai; ka šini gadījumā Tautas labklājības ministrija, caurskatot skolu mūzeja bij. papildu darbinieces Magdalienes Lapiņš pensijas lūgumu līdz ar pievienotiem dokumentiem, atradusi, ka M. Lapiņš nav saņieguši 55 gadu vecumu un Latvijā kā pašvaldību skolu skolotāja nokalpojusi 2 gadus un 2 dienas un skolu mūzejā kā papildu darbiniece 7 mēnešus, tā tad pavisam kopā 2 gadus 7 mēnešus un 2 dienas; ka M. Lapiņš 1924. g. 7. martā pārtraukusi skolotājas darbu Valmieras apr. Mācītāja skolā slimības dēļ un valodu kursus (pēc Berlica metodes) iestājusies tikai pēc apmēram diviem gadiem, pie kam, pēc šo kursu beigšanas — 1928. g. 28. maijā, nav vairs nodarbojusies skolotājas amatā — kā to prasa piev. lik. noteikumi; ka, neieskaitot tādus apstākļos pensijas izdienā valodu kursus pavadīto laiku un atrodot Latvijā nokalpotos 2 gadus 7 mēnešus un 2 dienas par nepietiekošiem, lai pensijas izdienā ieskaitītu bij. Krievijā nokalpoto laiku, Tautas labklājības ministrija rikojusies saskaņā ar piev. pensijas lik. noteikumiem, kādēļ sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, — nolēm j: Magdalienes Lapiņš sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 11.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1933. gada 16. janvāra tiesas sēdē, caurlūkojis Ragnas Hilzes sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņas pensijas pieprasījuma noraidīšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka sastāvēšana valsts dienestā vien vēl nedod tiesību uz pensiju, bet gan saskaņā ar pensiju likuma 1. un 33. pantu noteikumiem šādu tiesību bauda personas, kas sastāv dienestā un saņem noteiktu mēneša algu; ka šajos pantos paredzētie izņēmumi nav attiecināmi uz sūdzētājas mirušo vīru, kuŗš bijis par privātdocentu bez algas pie Latvijas universitātes; ka šajā amatā bez algas nokalpotie gadi saskaņā ar pensiju likumu 33. pantu izdienā nav ieskaitāmi; ka pensijas izdienā ieskaitāmais laiks dotu tiesību uz pensiju saskaņā ar 1928. g. noteikumu 3. pantu, ja būtu konstatēts, ka mirušais dienestā zaudējis darba spējas par 30 proc. un vairāk, kādi pierādījumi tomēr lietā nav iesniegti; ka noraidot šādos apstākļos sūdzētājas lūgumu pensijas dēļ Tautas labklājības ministrija nav pielaidusi pastāvošo likumu noteikumu pārkāpumu, kamdēļ sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, — nolēm j: Ragnas Hilzes sūdzību atstāt bez ievēribas. —

Nr. 12.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1934. g. 12. februāra tiesas sēdē, caurlūkojis Kamillas Frīdenbergs sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar lik. par pensijām 34. p., aprēķinot nostrādāto gadu kopsummu, laiku, kas mazāks

par pusgadu, pensijas izdienā neieskaita, bet pusgadu un ilgāku laiku pielīdzina pilna gada izdienai, pie kam, ja darbinieks miris dienestā, tad, aprēķinot ģimenes locekļiem izmaksājamo pensiju, iesākušos dienesta gadu skaita par pilnu; ka šinī gadījumā no lietas redzams, ka sūdzētājas vīrs, bij. ārlietu ministrijas konsulārās nodaļas vadītājs Frīcis Frīdenbergs nostrādājis pensijas izdienā ieskaitāmus 24 gadus 11 mēnešus 14 dienas un miris atrodoties dienestā; ka pamatojoties uz šiem datiem, Tautas labklājības ministrija ar savu 1933. g. 25. oktobra lēmumu uz lik. par pensijām l. d. 1., 3., 47., 49. un 62. p. p. noteikumiem, piešķīrusi Frīča Frīdenberga atraitnei Kamillai Frīdenbergs par vīram izdienā ieskaitītiem 25 gadiem pensiju 25% apmērā no augstākās piecu gadu laikā saņemtās caurmēra algas — Ls 100,50 mēnesī, skaitot no 1933. g. 22. augusta, t. i. vīra miršanas dienas; ka pielīdzinot pensijas izdienā nostrādātos 24 g. 11 mēnešus 14 dienas pilniem 25 gadiem un atrodot, ka pretēji sūdzētājas aizrādījumiem viņas mirušā vīra pensiju tiesības nav dibinātas pēc pensiju lik. 55. p. uz dažādiem šā likuma pantiem, bet tikai uz pensiju lik. 3. p., kā nostrādājušam 25 gadus un sasniegušam 55 g. vecumu, Tautas labklājības ministrija rīkojusies saskaņā ar pensiju lik. noteikumiem, kādēļ sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, — nolemj: Kamillas Frīdenbergs sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 13.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. g. 6. jūnija tiesas sēdē, caurlūkojis Richarda Birzga sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lē-

mumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka štātu samazināšanas dēļ atvaļinātam sūdzētājam Tautas labklājības ministrija piešķirusi pensiju uz likuma par pensijām I d. 3. un 49. p. p. pamata par izdienā ieskaitītu 31 gadu pēc 55 g. vecuma sasniegšanas no augstākās divu gadu laikā saņemtās caurmēra algas; ka sūdzētājs tomēr, atsaucoties uz atvaļināšanu štātu samazināšanas dēļ, pretendē uz pensijas piešķiršanu pensiju likuma 6. un 50. p. p. kārtībā, ieskaitot pie tam pie pensijas aprēķina pēdējo divu gadu konstatējamā atalgojumā arī pēc darba atstāšanas par trim mēnešiem uz priekšu izmaksāto summu, ka šāda pretenzija tomēr nav dibināta uz likuma, jo pensiju likuma 6. p. attiecināms tik uz izņēmuma gadījumu, ja darbinieks iziet štātu samazināšanas dēļ pensijā iepriekš izdienas; ka nav arī piemērojamas dotā gadījumā pensiju likuma 55. p. paredzētās izveles tiesības, jo tiesība uz pensiju šai gadījumā nedibinās uz dažādiem, bet gan uz pensiju likuma 3. pantu, ka nav arī pamata pie dienesta atstāšanas uz priekšu izmaksāta atalgojuma ieskaitīšanai konstatējamā divu gadu atalgojuma kopsummā, jo pensiju likuma 47. p. noteic šo konstatējumu pēc atalgojuma dienesta atstāšanas laikā, kamēr triju mēnešu izmaksā attiecas uz laiku pēc dienesta atstāšanas, ka nav tamdēļ konstatējams Tautas labklājības ministrijas pārsūdzētā lēmumā sūdzībā aprādīto likuma pantu pārkāpums, ka sūdzība tamdēļ, kā nepamatota, noraidāma, tamdēļ nolemj: Richarda Birzgala sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 14.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1933. g. 13./31. marta tiesas sēdē caurlūkojis Alīdas Sarkanbārdis sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas aprēķināšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka pensiju aprēķina pēc tām algu normām, kādas pastāvējušas dienesta atstāšanas laikā, un pie tam no augstākā, resp. augstāko amatu algām (bet ne augstāk par 1. kat. amata 1. pakāpi), kādu pensionējamā persona saņēmusi Latvijas pastāvēšanas laikā (1931. gada lik. kr. 169. p. 47.); ka nav tamdēļ pamata to aprēķināt saskaņā ar tā paša likuma 34. p. no algas, kāda pienāktos par izdienā ieskaitāmu laiku, bet gan no algas, kāda faktiski saņemta, ka nav tāpat pamata aprēķināt pensiju no dažādās vietās saņemto atalgojumu kopsummas, bet gan tā jāaprēķina no augstākā amata algas; ka pensijas aprēķināšanai pensiju likuma 56. un 61. p. p. noteikumi piemērojami vienīgi tad, ja 56. p. minētie darbinieki nostrādājuši pensiju lik. 1. p. 1.—4. pktos minētos amatos vismaz 5 gadus, kāds laiks dotā gadījumā nav konstatēts; ka aprādīto iemeslu dēļ Tautas labklājības ministrijas lēmumi bij. Saeimas deputāta Jāņa Sarkanbārda atraitnes Alīdas Sarkanbārdis un 3 mazgadīgu bērnu pensijas lietā ieskatāms par saskanošu ar minēto likumu noteikumiem, bet Alīdas Sarkanbārdis sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, nolemj: Alīdas Sarkanbārdis sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 15.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. g. 11. aprīļa tiesas sēdē, caurlūkojis Ādažu pagasta darbeža Pēteris Lībtāla sūdzību par Tautas lab-

klājības ministrijas lēmumu instrukcijas pie likuma par pensijām I. daļas apstiprināšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka Tautas labklājības ministrija ievedusi instrukcijā pie likuma par pensijām I. daļas 54. panta jaunu 16¹. pantu, ar kuŗu noteic, ka pensiju likuma 54. pantā minētās dzīvokļa piemaksas $\frac{1}{6}$ apmērā pieskaitāmas pie algas vienīgi tiem darbiniekiem, kam dzīvokļa piemaksas pienākas pēc likuma, bet ne tiem, kuriem ar likumu paredzēts tikai dzīvoklis natūrā; ka sūdzētājs Pēteris Lībtāls, atsaucoties uz **lauku pašvaldību darbinieku dienesta likuma 14. un 16. pantiem**, kur ir runa par dzīvokļu piemaksu un brīvu dzīvokli, aizrāda, ka ar šo instrukciju viņam ņemta iespēja iemaksāt pensiju fondā par dzīvokli pienācīgos procentus un līdz ar to attiecīgi samazināta viņa varbūtēja pensija; ka lauku pašvaldību darbinieku dienesta likuma 14. pants noteic vispārējo darbinieka tiesisko stāvokli, turpretim pagastu darbveža atalgojums noteikts šī likuma 16. pantā, no kuŗa beigu nodalījuma redzams, ka šai darbinieku katēgorijai paredzētas tikai tiesības uz **dzīvokli natūrā**, ka pensiju likuma I. daļas 54. pantā turpretim ir runa par sestdaļas pieskaitīšanu pie algas tiem, kam pēc likuma **pienākas dzīvokļa piemaksas**; ka saskaņā ar vietējo civillikumu XIX. p. pensiju likums kā izņēmuma norma nav iztulkojams paplašinātā nozīmē; ka nav tamdēļ attiecināmi 54. p. attiecīgie noteikumi uz tiem darbiniekiem, kuŗiem dzīvoklis pienākas natūrā; ka nav tamdēļ ar instrukciju pārkāpti sūdzētāja minētie pensiju un pašvaldību darbinieku dienesta likumu panti, — nolemj: Pēterja Lībtāla sūdzību atstāt bez ievēribas. —

Nr. 16.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1933. g. 1. jūnija tiesas sēdē, caurlūkojis Jāzepa Dobilinska sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka Tautas labklājības ministrija ievedusi instrukcijā pie likuma par pensijām I daļas 54. pantā jaunu 16¹. pantu, ar kuŗu noteic, ka pensiju likuma 54. pantā minētās dzīvokļa piemaksas $\frac{1}{6}$ apmērā pieskaitāmas pie algas vienīgi tiem darbiniekiem, kam dzīvokļa piemaksas pienākas pēc likuma, bet ne tiem, kuŗiem ar likumu paredzēts tikai dzīvoklis natūrā; ka policijas iekārtas 7. p. noteic, ka ārējās policijas darbiniekiem paredzētas tiesības uz dzīvokli natūrā; ka pensiju likuma I daļas 54. pantā turpretim ir runa par sestdaļas pieskaitīšanu pie algas tiem, kam pēc likuma pienākas dzīvokļa piemaksas; ka saskaņā ar vietējo civillikumu XIX. p. pensiju likums kā izņēmuma norma nav iztulkojams paplašinātā nozīmē; ka nav tamdēļ attiecināmi 54. p. attiecīgie noteikumi uz tiem darbiniekiem, kuŗiem dzīvoklis pienākas natūrā; ka nav tamdēļ ar instrukciju pārkāpti sūdzētāja minētie pensiju un pašvaldību darbinieku dienesta likumu panti, — nolemj: Jāzepa Dobilinska sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 17.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1933. g. 15. augusta tiesas sēdē, caurlūkojis Aleksandra Dumpja pilnvarnieka — zv. adv. G. Rubinšteina sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un, ņemot vērā: ka saskaņā ar likumu par pensijām I d. 54. p. (1931. g. lik. kr.

169) ar darbinieka algu saprotama amata katēgorijai un pakāpei noteiktā alga naudā un dzīvokļa piemaksas $\frac{1}{6}$ apmērā no to darbinieku algām, kam dzīvokļa piemaksas pienākas pēc likuma, bet neieskaitot ģimenes un citas papildu piemaksas; ka Latvijas bankas ierēdņiem dzīvokļa piemaksa ar likumu nav noteikta, ka šīni gadījumā sūdzētājam Aleksandram Dumpim pensija aprēķināta pēc Latvijas bankas uzdotā viņa algas apmēra; ka sūdzētāja pretenzijas, ieskaitit pensijas apmēra aprēķināšanai viņa algā arī dzīvokļa naudu un 13. mēneša atalgojumu, nepelna ievēribu; jo, kā jau aizrādīts, pensija aprēķināma no tiešās algas, bet ne citām piemaksām, kā piem., 13. mēneša atalgojuma; ka nav arī vērā ņemama dzīvokļa piemaksa, jo tāda nav noteikta ar likumu, bet gan ar finanču ministra lēmumu; ka šādos apstākļos noraidot minētās sūdzētāja pretenzijas par dzīvokļa naudas un 13. mēneša piemaksas ieskaitīšanu pensijas apmērā, Tautas labklājības ministrija nekādu likuma pārkāpumu nav pielaidusi, kāpēc Dumpja sūdzība Senātam, kā nepamatota, noraidāma, nolemj: Aleksandra Dumpja sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 18.

Senāts Administratīvā Departamenta 1932. g. 26. septembra tiesas sēdē, caurlūkojis Ernesta Zēberga sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar lik. par pensijām 54. p. otro daļu algā, no kuŗas aprēķināma pensija, uztura naudu ieskaita tikai kaŗavīriem; ka šīni gadījumā no sūdzētāja dienesta gaitas konstatējams, ka viņš nav bijis kaŗavīrs, bet gan kaŗa resora

brīva līguma inženieris; ka tāpēc viņa pretenzijas uz uztura naudas pieskaitīšanu algai no Tautas labklājības ministrijas, pamatojoties uz minētā likuma noteikumiem, noraidītas likumīgi; ka nekāds likuma pārkāpums šādā Tautas labklājības ministrijas rīcībā nav konstatējams, kāpēc E. Zēberga sūdzība Senātam, kā nepamatota, noraidāma, — nolēmj: Ernesta Zēberga sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 19.

Senāts, Administratīva Departamenta 1932. g. 15. augusta tiesas sēdē, caurlūkojis Emīlijas Vītols pilnvarnieka, zv. adv. A. Buševiča sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pilnvardevējas pensijas pieprasījuma noraidīšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar pensiju likuma 8. p., tiesības uz pensiju neatkarīgi no vecuma bauda tās 1. p. minētās personas, kas nostrādājušas šajā pantā minētos amatos ne mazāk par pensijas izdienā ieskaitāmiem gadiem un nedziedināmas slimības dēļ dienesta laikā zaudējušas darba spējas tādā apmērā, ka nepieciešama pastāvīga apkopšana, pie kam pēc 1. p. minēto darbinieku nāves pensijas pāriet uz darbinieku ģimenes locekļiem — arī vecākiem, ja darbinieks nostrādājis vismaz 10 pensijas izdienā ieskaitāmus gadus, vai arī citu īsāku laiku, kas darbiniekam dod tiesību uz pensiju, vai, ja iestājušies citi likumā paredzēti apstākļi, kas piešķir pensijas tiesības (t. p. lik. 57. p.); ka šinī gadījumā, kā tas izriet no min. lik. noteik. tiešās izpratnes un jēdziena, darbinieku ģimenes locekļu tiesība

uz pensiju saņemšanu stādāma vienīgi atkarībā no paša darbinieka tiesībām, proti, ja pašam darbiniekam uz šī likuma pamata būtu tiesība uz pensijas saņemšanu, tad viņa nāves gadījumā šī tiesība pārietu arī uz viņa ģimenes locekļiem, kā tas tieši paredzēts minētā lik. 57. p.; ka turpretim no lietas redzams, ka sūdzētājas dēls Alfrēds Vītols nav nokalpojis min. lik. paredzētos 10 gadus, lai tādā kārtā iegūtu tiesības uz pensiju; tāpat nav pierādīts, ka Alfrēds Vītols nedziedināmas slimības dēļ dienesta laikā būtu zaudējis darba spējas tādā apmērā, ka tam nepieciešama pastāvīga apkopšana un tādēļ uz pensiju lik. 8. p. pamata būtu ieguvis tiesības uz pensiju; ka, neatzīstot pie tādiem apstākļiem Alfrēdam Vitolam tiesības uz pensiju un noraidot sakarā ar to arī viņa mātes pensijas pieprasījumu, Tautas labklājības ministrija nav pārkāpusi augstāk min. pensiju lik. noteikumus, kādēļ sūdzība, kā nepamata, noraidāma, — nolemj: Emīlijas Vītols sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 20.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. g. 14. marta / 11. aprīļa tiesas sēdē, caurlūkojis Ellas N a d z i ņ š sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas izmaksas pārtraukšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar pensiju likuma 82. p. pensijas izmaksu pensionējamai personai pārtrauc, ja tā iestājas tādā dienestā, kuŗu saskaņā ar šo likumu ieskaita pensijas izdienā; ka pēc noteikumiem par darba normām un atlīdzību obligātoriskās skolās un citās zemākās mācības iestādēs

(Vald. Vēstn. 1929. g. Nr. 151.) 1. p. 1. punktu pamatskolu skolotājiem pilns darba komplekts skaitās 30 stundas nedēļā, pie kam nokalpoto gadu izdienā ieskaita to darba laiku, kad darbinieks izpilda vismaz pusi no darba komplekta (t. p. not. 3. p.); ka šīnī gadījumā Tautas labklājības ministrija 1925. g. 8. jūlijā piešķirusi bij. skolotāja Andrēja Nadziņa atraitnei Ellai Nadziņš pensiju par viņas vīram pensijas izdienā ieskaitītiem 17 gadiem Ls 34,32 mēnesī, paaugstinot šo summu ar 1930. g. 1. janvāri par 7%; ka 1931. gada 11. septembrī sūdzētāja pieņēmusi skolotājas vietu žīdu pamatskolā Vaiņodē, pasniedzot tur 18 stundas nedēļā, t. i. min. lik. noteik. paredzēto stundu skaitu, kas dod tiesības uz pensijas izdienu, bet, sakarā ar to pagaidām zaudē tiesību uz piešķirtās pensijas saņemšanu; ka, ja arī instrukcija pie pensijas lik. I d. 1. p. nosaka, ka par galveno nodarbošanos uz brīva līguma pamata uzskatāma tikai tad, ja darbinieks nodarbināts minētā darbā ne mazāk par 24 stundām nedēļā un pie tam saņem algu ne mazāku kā Ls 60,— mēnesī, tad tomēr šis noteikums nav attiecināms uz to gadījumu, kad dienests uz brīva līguma ir ieskaitāms pensijas izdienas gados, jo nav domājams tāds stāvoklis, ka darbinieks, saņemot pensiju, varētu turpināt arī pensijas izdienu; ka tādā kārtā pārtraucot pensijas izmaksu Ellai Nadziņš, Tautas labklājības ministrija nav pārkāpusi min. lik. noteik., kādēļ sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, nolemj: Ellas Nadziņš sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 21.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1933. g. 13./31. marta tiesas sēdē, caurlūkojis Jāņa Čakura sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka, saskaņā ar pensiju likuma 82. p. (1931. g. lik. kr. 169.) pensijas izmaksu pensionējamai personai pārtrauc, ja tā iestājas tādā dienestā, kuŗu saskaņā ar šo likumu ieskaita pensijas izdienā; kā par šādu dienestu tā paša likuma 18. p. noteic arī dienestu pašvaldībā, kuŗai sava pensiju kase; ka sūdzētājam Jānim Čakuram Tautas labklājības ministrija pārtraukusi pensijas izmaksu saskaņā ar viņa ievēlēšanu par Rīgas pilsētas diskonto bankas direktoru; ka šī banka saskaņā ar viņas statūtu 3., 4., 5., 12., 21. un 23. p. p. uzskatāma par Rīgas pilsētas pašvaldības autonomu uzņēmumu līdzīgā kārtā kā Latvijas banka uzskatāma par Latvijas valsts uzņēmumu (sal. Senāta sprieduma motīvus 1927. g. lietā Nr. 1926., sakarā ar Rīgas pilsētas diskonto bankas sūdzību nodokļu lietā), ka dienests šajā pilsētas iestādē pielīdzināms tamdēļ dienestam pilsētas pašvaldībā, ka bankas statūtu § 10. paredz bankas valdei noteiktu atalgojumu, ka šai pilsētas iestādei noorganizēta sava pensiju kase; ka Tautas labklājības ministrija tamdēļ saskaņā ar aprādītā pensiju likuma 1. p. 9. pktu pareizi kvalificējusi dienestu šajā iestādē kā ieskaitāmu pensijas izdienā, kamdēļ viņas pārsūdzētā lēmumā, ar kuŗu

pārtraukta sūdzētājam piešķirtās pensijas izmaksa, nav saskatāmi nekādi likuma pārkāpumi, bet sūdzētāja Čakura sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, — nolemj: Jāņa Čakura sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 22.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1933. g. 11. decembra tiesas sēdē, caurlūkojis Marijas Brods sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu apbedīšanas pabalsta neizmaksas lietā, izklausījis Virsprokura biedra atzinumu un ņemot vērā: ka pensiju likuma I daļas 92. pants in fine paredz šī likuma noteikumu piemērošanu vienīgi tādiem uz agrāku likumu pamata pensionētiem valsts darbiniekiem, kuŗi pieder pie atbrīvošanas cīņu dalībniekiem, un ir lūguši Tautas labklājības ministriju pārlemt viņu pensiju lietas uz jaunā likumā paredzēto noteikumu pamata; ka šinī gadījumā sūdzētājas nelaiķis vīrs pensiju saņēmis uz skolo-tāju pensiju likuma pamata (lik. kr. 1925. g. Nr. 48.); ka nav tamdēļ uz viņa pensijas lietu attiecināmi jaunā pensiju likuma noteikumi, kādēļ sūdzētājas lūgums dēļ jaunā pensiju likuma 86. p. **paredzētā apbedīšanas pabalsta izsniegšanas, Tautas labklājības ministrijā pareizi noraidīts, jo jaunā likuma 10. nodaļā paredzētie pabalsti, kā tas redzams no šīs nodaļas 84. un 85. pantu teksta, attiecināti uz jaunā pensiju likuma 1. pantā minētiem pilsoņiem, kas likuma spēkā stāšanās laikā ieņēmuši kādu no šai pantā minētiem amatiem; ka pievestos apstākļos sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, — nolemj: Marijas Brods sūdzību atstāt bez ievēribas.**

Nr. 23.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. g. 30. aprīļa rīcības sēdē, caurlūkojis Pēterļa Veismaņa lūgumu viņa sūdzībā par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas pieprasījuma noraidīšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka, saskaņā ar Senāta iekārtas lik. 157. un 145. p. p. noteikumiem, Senāta spriedumi ir galīgi un viņam padotām iestādēm saistoši; ka Senātā galīgi izspriesto lietu jauna caurskatīšana var notikt tikai Senāta iekārtas lik. 155. un 156. p. p. paredzētos gadījumos un kārtībā; ka šinī gadījumā Pēterļa Veismaņa sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas pieprasījuma lietā Senāts jau divas reizes noraidījis; ka tādēļ saskaņā ar minēto likumu noteikumiem šī lieta būtu caurskatāma no jauna tikai tad, ja sūdzētājs uzrādītu jaunatklājušos apstākļus, kuŗi sprieduma taisīšanas laikā viņam nav bijuši un arī nevarēja būt zināmi, vai, ja dokumenti, uz kuŗiem spriedums dibināts, izrādītos par viltotiem; ka Pēteris Veismanis savā 1932. g. 25. aprīļa lūgumā neviena tāda apstākļa neuzrāda, bet atsaucas vienīgi uz to, ka viņš savu sūdzību Senātam neesot novēlojis, jo Tautas labklājības ministrija neesot viņam to tūlīt atgriezusi, ka šāds sūdzētāja iebildums nepelna ievēribu, jo pēc 1922. g. 5. oktobra noteikumiem un likuma par administratīvām tiesām 6. p. šī sūdzība bij iesniedzama tieši Senātam, ka pievesto iemeslu dēļ lūgums nepelna ievēribu, kādēļ nolemj: Pēterļa Veismaņa lūgumu atstāt bez ievēribas.

Nr. 24.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. g. 15. augusta tiesas sēdē, caurlūkojis Kārļa Baltiņa sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka, saskaņā ar not. par krīzes laika atvilkumiem no valsts darbinieku un strādnieku atalgojuma un no valsts izmaksājamām pensijām (Vald. Vēstn. 1932. g. Nr. 1.) 9. p., personām, kam pensija piešķirta, vai, kam to piešķirs uz, starp citu, likuma par pensijām I daļas, no izmaksājamo pensiju summām izdarāmi atvilkumi tādos pašos apmēros un piemērojot tos noteikumus, kādi 1.—3. pantā paredzēti attiecībā uz līdzīga apmēra algām; ka šinī gadījumā sūdzētājam K. Baltiņam savā laikā pensija piešķirta Ls 372,82 apmērā, un no šīs summas izdarīts atvilkums 10% apmērā, un tā kā viņam nav apgādājamo ģimenes locekļu, par ko viņš pats paziņoja ministrijai š. g. 9. martā, tad no augšminētās pensiju summas izdarīts vēl papildus atvilkums 4% apmērā (2. p.); ka sūdzētāja atsaukšanās uz minēto noteikumu 2. p. 1. piezīmi, pēc kuņas no 2. pantā paredzētā papildus atvilkuma atsvabināmi karavīri un policijas kārtībnieki, kas padoti prefektam, nepelna ievēribas, jo sūdzētājs ir no dienesta atvaļināts un tādēļ nav ne karavīrs, ne policijas kārtībnieks un sakarā ar to augšminēto piezīmi viņam piemērot nav iespējams; ka šādos apstākļos K. Baltiņa sūdzība atzīstama par nepamatotu un, kā tāda, noraidāma, nolemj: Kārļa Baltiņa sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 25.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. g. 26. septembra tiesas sēdē, caurlūkojis Vladimira Zemīša sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu piešķirtās pensijas apmēra lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu, un ņemot vērā: ka Vladimirs Zemīts Senātam iesniegtā sūdzībā aizrāda, ka Tautas labklājības ministrijā viņa pensijas izdienā esot ieskaitījuši tikai 5 no 7 Latvijas robežpolicijā pavadītiem gadiem un neesot piemērojusi pie viņa pensijas aprēķināšanas tos noteikumus, kas piemērojami aktīvā kara dienesta pensionāriem; ka no Tautas labklājības ministrijas š. g. 27. maija paskaidrojuma Nr. 5358. redzams, V. Zemīša izdienā ieskaitīti visi 7 gadi, ko viņš nokalpojis Latvijas robežpolicijā; ka sūdzētājs dienestu atstājot atradies civildienestā un tāpēc Tautas labklājības ministrija pilnīgi likumīgi tam piemērojusi noteikumus, kas attiecas uz civīlierēdņiem; ka šādos apstākļos V. Zemīša sūdzība atzīstama par nedibinātu un noraidāmu, — nolemj: Vladimira Zemīša sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 26.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1933. g. 10. jūlija tiesas sēdē, caurlūkojis Stefana Venediktova sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka valdības iestāžu likumīgā spēkā stājušies lēmumi, kuŗi nodibina zināmas tiesības vai pienākumus starp valsti un privātām personām, ir izpildāmi, reālizējot tās tiesības, kuŗas zināmai personai ar šo lēmumu piešķirtas, pie kam valdības iestādēm nav tiesības pašām atcelt vai grozīt sa-

vus galīgus lēmumus (salīdz. Senāta 1930. gada spried. 1. Nr. 403. u. c.); ka šini gadījumā, kā redzams no lietas, Tautas labklājības ministrija ar savu 1931. g. 9. janvāra lēmumu piešķirusi bij. Dagdas pag. vec. policijas kārtībniekam Stefanam Venediktovam par pensijas izdienā ieskaitītiem 26 gadiem pensiju 31/60 apmērā no augstākās viena gada laikā saņemtās algas pēc valsts ierēdņu un kalpotāju XVI, algu kategorijas II. pakāpes summas, t. i. Ls 60,97 mēnesī, skaitot no 1930. gada 23. decembra, kāds viņas lēmums savā laikā stājies likumīgā spēkā; ka pēc tam 1933. g. 12. aprīlī sūdzējais griezies pie Tautas labklājības ministrijas ar lūgumu pieskaitīt viņa pensijas izdienai vēl bij. Krievijas valsts dienestā nokalpoto laiku no 1896. g. 2. janvāra līdz 1897. g. 1. novembrim, attiecīgi paaugstināt pensijas apmēru par 12. jūnijā notikušo nelaimes gadījumu dienesta pienākumus izpildot un ieskaitīt viņa algā dzīvokļa piemaksu Ls 25,— apmērā, kurus viņš saņēmis no Dagdas pagasta valdes; ka Tautas labklājības ministrija, izejot no Senāta dotiem paskaidrojumiem analogiskā Eduarda Heikīnga sūdzības lietā (1932. g. Nr. 544.), S. Venediktova lūgumu noraidījusi; ka šādā Tautas labklājības ministrijas lēmumā nekādas pretlikumības nav saskatāmas, kādēļ Senātam iesniegtā sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, — nolēmj; Stefana Venediktova sūdzību atstāt bez ievēribas.

Nr. 27.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1935. g. 14. janvāra tiesas sēdē, caurlūkojis Rūdolfa Lindīņa sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis virsprō-

kurora biedra atzinumu, atrod: Tautas labklājības ministrija ar 1934. gada 4. septembra rakstu Nr. P. 7524. paziņojusi, ka noraidījusi bijušā Latvijas Bankas padomes locekļa Rūdolfā Lindiņa pensijas pieprasījumu. No lietas redzams, ka R. Lindiņš Saeimas deputāta amatu atstājis 1928. gada 6. novembrī, bet Latvijas Bankas padomes locekļa amatu 1934. gada 16. jūnijā. Noraidot R. Lindiņa pensijas pieprasījumu Tautas labklājības ministrija savu lēmumu motivē ar to, ka viņš Saeimas deputāta amatu atstājis pirms pastāvošā likuma par pensijām izdošanas, bet kā Latvijas Bankas padomes loceklis nav saņēmis noteiktu mēneša algu, kādēļ šo likumu uz viņu nevarot attiecināt.

R. Lindiņš iesniedzis Senātam pārsūdzību, kuŗā aizrāda, ka Tautas labklājības ministrija nepareizi iztulkojusi likumu par pensijām un Latvijas Bankas statūtus par šīs bankas padomes locekļu atalgojumu, kādēļ pārsūdzētais lēmums esot atceļams un viņam atzīstama tiesība uz pensiju.

Izspriežot šo lietu jāņem vērā sekošais. Saskaņā ar vairākkārtīgiem Senāta paskaidrojumiem līdzīgās lietās likuma par pensijām I daļa piemērojama tikai tiem darbiniekiem, kuŗi šī likuma spēkā stāšanās laikā atradušies dienestā, kas dod tiesību uz pensiju, izņemot vienīgi gadījumus, attiecībā uz kuŗiem likumā tieši paredzēts atpakaļejošs spēks (sal. Senāta 1932. g. spried. 1. Nr. 338 u. c.). Likuma par pensijām I daļas (1931. g. lik. kr. 169) 1. p. 8. punkts nosaka, ka tiesību uz pensiju bauda valsts un valsts autonomo uzņēmumu darbinieki, **kas saņem noteiktu mēneša algu.** Pēc Latvijas Bankas statūtu 59. panta 1923. gada redakcijā bankas padomes locekļi saņēma

noteiktu atalgojumu, bet pēc 1927. g. pārgrozījuma (1927. g. lik. kr. 32.) viņi saņem atlīdzību tikai par padomes sēdēm, kurās tie piedalās, pie kam atlīdzību nosaka finanču ministrs. Šī atlīdzība ir gan finanču ministra nosacīta alga par katru sēdi, kurā bankas padomes loceklis piedalījies, bet tā nekādā ziņā nav atzīstama par noteiktu mēneša algu, kā to prasa lik. par pensijām I d. 1. p. 8. punkts. Noteikta mēneša alga ir periodiski atkārtotošās izmaksa, ko izsniedz darbiniekam par katru mēnesi apmērā un laikā, kas uz priekšu noteikti (salīdz. Valsts civildienesta nolik. 46. p., civillik. 4206. p.), bet atlīdzība par sēdēm mēneša laikā var būt dažāda lieluma un nav iepriekš noteicama, jo stāv atkarībā no notikušo sēžu un to apmeklējumu skaita. Ja atlīdzība par sēdēm būtu identificējama ar noteiktu mēneša algu, tad likumdevējam nebūtu bijis iemesla grozīt Latvijas Bankas statūtu 59. pantu, atceļot agrākos noteikumus par bankas padomes locekļiem izmaksājamo noteikto atalgojumu un ievēdot tā vietā atlīdzību tikai par sēdēm, kurās attiecīgais padomes loceklis piedalījies. No lietas redzams, ka sūdzētājam izmaksāta nevis noteikta un iepriekš zināma mēneša alga, bet gan atlīdzība par sēdēm un ka šī atlīdzība ir bijusi dažādos mēnešos dažāda lieluma. Tas redzams arī no viņa paša paskaidrojuma Senātam iesniegtā sūdzībā, kur viņš aizrāda, ka atlīdzība par sēdēm esot garantēta vismaz uz Ls 190,— mēnesī un sasniedzot caurmērā Ls 756,— mēnesī. Tā tad pēc paša sūdzētāja paskaidrojuma viņš, kā Latvijas Bankas padomes loceklis, ir saņēmis atlīdzību, kas bijusi ļoti svārstīga dažādos mēnešos atkarībā no notikušo sēžu skaita, kurās viņš piedalījies. — Aprādītos apstākļos Tautas

labklājības ministrija, atzīstot, ka sūdzētāja, kā Latvijas Bankas padomes locekļa, saņemtā atlīdzība nav uzskatāma par noteiktu mēneša algu, kas dod tiesību uz pensiju, ir pareizi piemērojusi likuma par pensijām I d. 1. p. 8. punktu. Aiz visiem augšā minētiem iemesliem pārsūdzētā Tautas labklājības ministrijas lēmumā nav saskatāms nekāds likuma pārkāpums, bet sūdzība nepelna ievērību; kādēļ Senāts nolemj: Rūdolfa Lindiņa sūdzību atstāt bez ievērības. —

1935. g. 8. februārī.

Nr. 28.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1935. g. 6. maija tiesas sēdē, caurlūkojis Roberta Bīlmaņa pilnv. zv. adv. N. Kalniņa sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar Lik. par pensijām I d. 6. p., ja iestādes likvidēšanas, pārorganizēšanas vai darbinieku skaita samazināšanas gadījumā darbinieks paliek ārpus dienesta, vai ja uz likuma pamata iecelto darbinieku no jauna neieceļ, vai Saeima amatā neapstiprina, resp. izteic neuzticību, vai ja 1. pantā 1., 2. un 4. pktā minētos darbiniekus neievēl viņu amatos, tad minētiem darbiniekiem ir tiesība uz pensiju neatkarīgi no darba spēju zaudēšanas un vecuma pēc 15 izdienā ieskaitāmo gadu nostrādāšanas; ka šajā gadījumā Tautas labklājības ministrija attiecībā uz sūdzētāja Roberta Bīlmaņa pensijas lietu konstatējusi, ka sūdzētājs Latvijas valsts dienestā nokalpojis no 1919. g. 6. jūlija līdz 1934. g. 17. jūlijam — 15 gadus 1 mēnesi 13 dienas un bij. Krievijā no 1901. gada 1. jūlija ar pārtraukumiem līdz 1918. g. 18. no-

vembrim — 10 gadus 10 mēnešus, 4 dienas, kopā pensijas izdienā ieskaitāmus 26 gadus; ka sūdzētājs kā dzimis 1880. g. 10. jūnijā, dienesta atstāšanas laikā nebija sasniedzis 55 gadu vecumu, kādēļ Lik. par pensijām 3. p. noteikumu nav piemērojusi; ka bij. Saeimas deputāta amatā, sākot ar 1931. g. 4. novembri, sūdzētājs vairs netika ievēlēts, bet tajā pašā laikā, resp. sākot ar 1927. g. 16. decembri viņš bija ieņēmis amatu Latvijas hipotēku bankā kā iecelts galvenā direktora biedrs un tikai ar Ministru kabineta 1934. g. 17. jūlija lēmumu viņš no minētā dienesta atbrīvots; ka Tautas labklājības ministrija atrodot, ka sūdzētājs 1931. g. 4. novembrī kaut arī netika ievēlēts Saeimas deputāta amatā, bet nav palicis ārpus dienesta, jo bijis iecelts Latvijas hipotēku bankas amatā, Lik. par pensijām 6. p. noteikumu nav piemērojusi un ar savu 1934. g. 31. decembra lēmumu R. Bīlmaņa lūgumu dēļ pensijas noraidījusi, kāds ministrijas lēmums paziņots sūdzētājam ar tā paša gada un datuma rakstu Nr. P. 11920. caur Latvijas hipotēku banku; ka pretēji sūdzētāja aizrādījumiem, Tautas labklājības ministrija nepiemērojot sūdzētāja lietai Lik. par pensijām 6. pantu ir rīkojusies pareizi, jo Likums par pensijām tieši paredz, ka šis pants piemērojams vienīgi gadījumos, kad darbinieks paliek ārpus dienesta, bet sūdzētājs, kā jau aizrādīts 1931. g. 4. novembrī, atradies Latvijas hipotēku bankas dienestā; ka minētos apstākļos Tautas labklājības ministrijas 1934. g. 31. decembra lēmums taisīts saskaņā ar Pensijas lik noteikumiem, kādēļ sūdzība, kā nepa-

matota noraidāma, — nolemj: Roberta Bīlmaņa sūdzību atstāt bez ievēribas. —

1935. g. 22. maijā.

Nr. 29.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1935. g. 21. oktobra tiesas sēdē, caurlūkojis Paulīnes Timrots sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis virsprokurora b. atzinumu, un ņemot vērā: ka saskaņā ar Lik. par pensijām (1931. g. Lik. kr. 169) 7. pantu, tiesību uz pensiju bauda tās 1. pantā minētās personas, kas nostrādājušas ne mazāk kā 10 pensijas izdienā ieskaitāmus gadus un zaudējušas vispārīgas darba spējas dienesta laikā ne mazāk par 40%; ka pēc piev. lik. 72. p., slēdzienu par pensijas pieprasītāja veselības stāvokli, kā arī par tā darba spēju zaudējuma apmēru dod, saskaņā ar Ministru kabineta apstiprinātu instrukciju, ārstu komisija, kas sastāv no trīs lietpratējiem ārstiem, no kuriem divus ieceļ Tautas labklājības ministrija, bet trešo sūta attiecīga valsts, resp. pašvaldību darbinieku organizācija, bet ja organizācija trešo ārstu nesūta, tad viņu ieceļ Tautas labklājības ministrija; ka pēc piev. lik. 66. p. pensijas pieprasījums iesniedzams Tautas labklājības ministrijai caur pensijas pieprasītāja bijušo priekšniecību; ka šajā gadījumā Tautas labklājības ministrija Šoseju un zemes ceļu departamenta 6. rajona mirušā tehniķa Gotfrīda Timrota atraitnes Paulīnes Timrots pensijas pieprasīšanas lietā konstatējusi, ka Gotfrīds Timrots nokalpojis vairāk par Likumā par pensijām 7. pantā paredzētiem 10 pensijas izdienā ieskaitāmiem gadiem, bet pēc dienesta atstāšanas **nebij iesniedzis** piev. lik. 66. un 69. p. paredzēā kārtībā un laikā pensijas pieprasījumu un arī **nebij lū-**

dzis ārstu komisiju noteikt viņa darba spēju zaudējuma apmēru; ka atrodot, ka G. Timrots nav pierādījis, ka viņš dienestu atstājot darba spējas būtu zaudējis vismaz par 40%, Tautas labklājības ministrija ar savu 1935. g. 15. aprīļa lēmumu viņa atraītnes lūgumu dēļ pensijas piešķiršanas noraidījusi, paziņojot šo lēmumu caur Satiksmes ministriju līdz ar Sociālās apgādības departamenta 1935. g. 20. aprīļa rakstu Nr. P. 4606; ka 1935. g. 10. jūlijā Pauline Timrots no jauna griezusies pie Tautas labklājības ministrijas ar lūgumu dēļ pensijas piešķiršanas; ka pārbaudot lietas apstākļus, Tautas labklājības ministrija konstatējusi, ka viņas 1935. g. 15. aprīļa lēmums, kā likumīgā laikā nepārsūdzēts, stājies likumīgā spēkā un ka ministrijai pēc vairākkārtējiem Senāta paskaidrojumiem nav tiesības pašai savus galīgus lēmumus grozīt jeb atcelt, viņa atkārtoto lūgumu noraidījusi; ka sūdzētājas aizrādījums, ka viņas mirušais vīrs dienestu atstājot, esot zaudējis darba spējas nevis par 40%, bet gan par 100%, ir nepamatots, jo sūdzētājas vīrs dienestu atstājot nebij iesniedzis lūgumu dēļ pensijas piešķiršanas, kādēļ, viņa darba spēju zaudējuma apmērs pensiju komisijā nebij noskaidrots; ka noraidot minētos apstākļos Paulīnes Timrots pensijas pieprasījumu, Tautas labklājības ministrija rīkojusies saskaņā ar augšā piev. Lik. par pensijām noteikumiem, kādēļ sūdzība, kā nepamatota, noraidāma — nolemj: Paulīnes Timrots sūdzību atstāt bez ievēribas.

1935. g. 12. novembrī. 2610.

Nr. 30.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1935. g. 11. februāra tiesas sēdē, caurlūkojis Jāņa Lukstiņa pilnv. zv. adv. J. Dambekalna sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar lik. par pensijām 3. p., tiesību uz pensiju bauda tie darbinieki, kuri sasnieguši 55 gadu vecumu un nokalpojuši 25 pensijas izdienā ieskaitāmus gadus jeb nostrādājuši ne mazāk par 10 izdienā ieskaitāmiem gadiem un zaudējuši vispārējās darba spējas dienesta laikā ne mazāk par 40% (piev. lik. 7. p.); ka šai gadījumā no lietas redzams, ka sūdzētājs Jānis Lukstiņš Latvijas valsts dienestā nokalpojis 12 gadus 1 mēnesi un 2 dienas un bij. Krievijas valsts dienestā 4 gadus 8 mēnešus un 6 dienas, kopā pensijas izdienā ieskaitāmus 17 gadus; ka sūdzētājs tā tād nav nokalpojis 25 pensijas izdienā ieskaitāmus gadus un nav arī sasniegjis 55 gadu vecumu; ka tāpat pēc ārstu komisijas 1934. gada 25. augusta un 24. septembra sēžu lēmumiem atzīts, ka sūdzētājs dienesta laikā vispārējās darba spējas zaudējis mazāk par 40%; ka Iekšlietu ministrijā, kurā sūdzētājs darbojies, nepastāv sevīšķi noteikumi par veselības piemērotību attiecīgam amatam, kādēļ arī nav pamata piemērot sūdzētāja pensijas lietai **pensijas likumu 7. p. otro nodalījumu**; ka noraidot minētos apstākļos sūdzētāja lūgumu dēļ pensijas piešķiršanas, Tautas labklājības ministrija rīkojusies saskaņā ar augšā piev. lik. noteikumiem, un Senāta dotiem paskaidrojumiem analogiskā lietā (salīdz. Senāta 1933. g. spried. l. Nr. 208), kādēļ sūdzība kā nepamatota noraidāma, — nolēm j: Jāņa Lukstiņa sūdzību atstāt bez ievēribas. —

1935. g. 16. februārī.

Nr. 31.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1935. g. 23. decembra tiesas sēdē, caurlūkojis Hermīnes Baškers un nepilngadīgo Viļa-Arnolda un Veltas-Erikas Baškeru aizbildņa Mārtiņa Peides pilnvarnieka, zv. ad. J. Volkova, sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis virsprokurora biedra atziņumu, un ņemot vērā: ka saskaņā ar Lik. par pensijām (1931. g. Lik. kr. 169) 1. d. 9. p., šā likuma 1. pantā minētās personas bauda pensijas tiesības neatkarīgi no vecuma un nostrādātiem gadiem, ja tās, izpildot dienesta pienākumus nelaimes gadījumā zaudējušas darba spējas; ka pēc pievestā lik. 57. p., pēc šī likuma 1. pantā minēto darbinieku nāves pensijas tiesības pāriet uz darbinieka ģimenes locekļiem: sievu, bērniem un vecākiem, ja iestājušies likumā paredzētie apstākļi, kas piešķir pensijas tiesības; ka šajā gadījumā Tautas labklājības ministrija noraidījusi Rīgas pilsētas valdes velkoņa „Austra“ mirušā matroža Otto Baškera atraitnes Hermīnes Baškers pilnvarnieka lūgumu dēļ pensijas piešķiršanas aiz tā iemesla, ka nelaimes gadījums ar Otto Baškeru nav noticis pie dienesta pienākumu izpildīšanas; ka kaut gan Lik. par pensijām 9. p. sīkāki nedefinē, kas saprotams zem „izpildot dienesta pienākumus“ un tieši attiecībā uz jūrniekiem, bet šis jēdziens sīkāki definēts likumā par algotu darbinieku apdrošināšanu nelaimes un arodu slimību gadījumos (1931. g. pārgroz. un papild. Lik. kr. 45.) 4. p. nosakot, ka šī likuma nosacījumi attiecas uz visiem nelaimes gadījumiem, kas notikuši ar jūrniekiem visā viņu dienesta laikā no sākuma līdz beigām; ka no lietas redzams, ka Otto Baškers, atrodoties Rīgas ostas valdes dienestā kā jūrnieks — matrozis, saņēmis no savas priekšniecības rīkojumu

izbraukt ar velkonī uz Ainažiem, kur iekāpjot laivā kritis pret tās malu un noslīcis (sk. Rīgas ostas priekšnieka ziņojuma norakstu); ka tādā kārtā, pretēji Tautas labklājības ministrijas uzskatam, nelaimes gadījums ar O. Baškeru noticis pie dienesta pienākumu izpildīšanas; ka noraidot Hermīnes Baškers pilnvarnieka lūgumu dēļ pensijas pišķiršanas, Tautas labklājības ministrija pārkāpusi augšā piev. lik. noteikumus, kādēļ viņas lēmums nav atstājams spēkā, nolemj: Tautas labklājības ministrijas lēmumu atcelt un uzdot viņai taisīt jaunu lēmumu šai lietā.

1935. g. 29. oktobrī. Nr. 2440.

Nr. 32.

Senāts. Administratīvā Departamenta 1935. g. 30. augusta tiesas sēdē, caurlūkojis Andreja Kazmara pilnvarnieka zvēr. adv. R. Lamstera sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar Lik. par pensijām I d. 7. p., 1. pantā minētās personas, kas nostrādājušas ne mazāk par 10 pensijas izdienā ieskaitāmiem gadiem un zaudējušas vispārīgas darba spējas dienesta laikā ne mazāk par 40%, atstāj dienestu, tad viņas bauda pensijas tiesības neatkarīgi no vecuma; ka šīs tiesības viņas bauda arī, ja nostrādājušas ne mazāk par 5 pensijas izdienā ieskaitāmiem gadiem un nedziedināmas slimības dēļ dienesta laikā zaudējušas darba spējas tādā apmērā, ka nepieciešama pastāvīga apkopšana (piev. lik. 8. p.); ka pēc piev. lik. 72. p., slēdzienu par pensijas pieprasītāja veselības stāvokli, kā arī par tā darba spēju zaudējuma apmēru dod, saskaņā ar Ministru kabineta apstiprinātu instrukciju,

ārstu komisija, pie kam, ja pensijas pieprasītājs nav apmierināts ar ārstu slēdzienu, viņam tiesība viena mēneša laikā, skaitot no attiecīga paziņojuma saņemšanas, griezties pie Tautas labklājības ministrijas ar lūgumu pārliecināties par viņa veselības stāvokli otrreiz komisijā ar citu ārstu sastāvu, kāds komisijas lēmums ir galīgs; ka šajā gadījumā Tautas labklājības ministrija attiecībā uz sūdzētāja Jaunlatgales apriņķa policijas II iecirkņa no dienesta atlaistā priekšnieka Andreja Kažmara pensijas lietu konstatējusi, ka sūdzētājs, kā dzimis 1896. g. 15. martā, dienesta atstāšanas laikā nebija sasniedzis 55 gadu vecumu un Latvijas valsts dienestā nostrādājis no 1919. g. 20. jūnija (dubultojot kara laiku) ar pārtraukumiem līdz 1931. g. 22. augustam — t. i. 12 gadus 10 mēnešus 25 dienas; ka bij. Krievijas armijā nokalpojis no 1916. g. 1. jūlija līdz 1917. g. 7. novembrim — 1 gadu 4 mēnešus 6 dienas, tā tad kopā pensijas izdienā ieskaitāmus 14 gadus; ka ārstu komisija pārbaudot savā 1935. g. 19. janvāra sēdē A. Kažmara veselības stāvokli, atzinusi, ka sūdzētājs slimo ar gara slimību — dementia paranoidis un ka vispārējās darba spējas dienesta laikā zaudējis par 100%, bet pastāvīga apkopšana tomēr nav vajadzīga; ka pamatojoties uz šiem datiem lik. par pensijām I d. 7., 47. un 50. p. Tautas labklājības ministrija ar savu 1935. g. 29. janvāra lēmumu piešķirusi A. Kažmaram par 14 pensijas izdienā ieskaitāmiem gadiem pensiju 38% apmērā no augstākās divu gadu laikā saņemtās algas pēc valsts ierēdņu un kalpotāju IX algu kategorijas III pakāpes summas, t. i. Ls 105,64 mēnesī, skaitot no 1934. g. 8. septembra — lūguma iesniegšanas dienas, paziņojot šo lēmumu sūdzētājam ar pensiju nodāļas tā paša gada 31. janvāra rakstu Nr. P. 1331; ka šo ministrijas lēmumu A. Kažmara sieva pārsūdzējusi Tautas labklājības ministrijai, lūdzot pārbaudīt sūdzētāja veselības stāvokli otrreizējā ārstu komisijā, bet Tautas

labklājības ministrija. ievērojot, ka A. Kažmars uz ārstu komisiju nav ieradies un ka viņa pilnvarnieks zv. adv. Lamsters paskaidrojis, ka sūdzētājs nav ne-maz lūdzis pielaist viņu uz otrreizēju komisijas sēdi, bet protestējis vienīgi par pensiju lik. attiecīga panta piemērošanu, atzinusi, ka viņas augšminētais 1935. g. 29. janvāra lēmums par pensijas piešķiršanu pēc Lik. par pensijām 7. p., ir stājies likumīgā spēkā; ka pretēji sūdzētāja pilnvarnieka aiz-rādījumiem Lik. par pensijām 11. p. noteikums uz sūdzētāja lietu nav attiecināms, jo papildinājums sevišķi nelabvēlīgo un veselību bojājošo dar-bu sarakstā, kurā ievesti arī policij-as iecirkņu priekšnieki, ir izsludi-nāts Valdības Vēstnesī 1934. g. 28. maijā un tam nav atpakaļejoša spēka, bet A. Kažmars dienestu atstājis jau 1931. g. 22. augustā, tā tad pirms saraksta iz-sludināšanas; ka tāpat nepamatots ir sūdzētāja aizrādījums uz Lik. par pensijām 74. panta notei-kumu neievērošanu no ministrijas puses, jo ārstu ko-misijas lēmums paziņots sūdzētājam kopā ar mini-strijas 1934. g. 29. janvāra lēmumu par pensijas pie-šķiršanu, bet sūdzētājs, kā jau aizrādīts, šo lēmumu likumā par pensijām paredzētā laikā nav pārsūdzē-jis; ka tāpat Lik. par pensijām 69. p. 2. pkts uz sū-dzētāja lietu nav attiecināms, jo sūdzētājs pensijas tiesību ieguvis atrazdamies darbā, t. i. līdz 1931. g. 22. augustam un pēc minētā datuma Kažmaram nē-kādi jauni apstākļi klāt nav nākuši; ka pievestos ap-stākļos Tautas labklājības ministrijas 1935. g. 29. jan-vāra lēmums saskan ar pievestiem noteikumiem, — kādēļ sūdzība kā nepamatota noraidāma, — no-lemj: Andreja Kažmara sūdzību atstāt bez ievē-ribas.

1935. g. 14. septembrī.

Nr. 33.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1935. g. 3. jūnija tiesas sēdē, caurlūkojis Stefanijas Ostrovskis sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar Lik. par pensijām 6. p., ja iestādes likvidēšanas, pārorganizēšanas vai darbinieku skaita samazināšanas gadījumā darbinieks paliek ārpus dienesta, vai, ja uz likuma pamata iecelto darbinieku no jauna neieceļ, tad darbiniekiem ir tiesība uz pensiju neatkarīgi no darba spēju zaudēšanas un vecuma pēc 15 izdienā ieskaitāmo gadu nostrādāšanas; ka pēc piev. lik. 17. p., šī likuma 1. pantā minētiem darbiniekiem pensijas izdienā ieskaita visu to laiku, bet ne vairāk par 20 gadiem, kurū viņi nostrādājuši bij. Krievijā amatos, kas atbilst 1. pantā paredzētiem valsts vai pašvaldības amatiem; ka šai gadījumā Tautas labklājības ministrija attiecībā uz Daugavpils pilsētas bij. pamatskolas skolotājas Stefanijas Ostrovskis pensijas lietu konstatējusi, ka sūdzētāja nostrādājusi bij. Krievijā Viskrievijas pilsētu savienībā Čerepovecas hospitālī kā darbveža palīdzē no 1915. g. 12. decembra līdz 1917. g. 13. augustam, t. i. 1 gadu 8 mēnešus un 2 dienas; ka Daugavpils pilsētas pamatskolā sūdzētāja nostrādājusi no 1920. g. 6. maija līdz 1934. g. 1. augustam — 14 gadus 2 mēnešus un 25 dienas, pie kam no dienesta atbrīvota skolas reorganizācijas dēļ; ka pensijas izdienā ieskaitāms tikai Daugavpils pamatskolā nokalpotais laiks, t. i. 14 gadi 2 mēneši un 25 dienas, bet laiks, nostrādātais Viskrievijas pilsētu savienībā Čerepovecas hospitālī, pensijas izdienā nav ieskaitāms, jo Viskrievijas pilsētu savienība, pie kuŗas pieder arī minētais hospitāls, tika nodibināta kara laikā no sabie-

drības līdzekļiem un ir kalpojusi speciāli kara vajadzībām, neatbilstot Lik. par pensijām 1. p. 9. pkta prasībām; ka atrodot minētos apstākļos pensijas izdienu mazāku par Lik. par pensijām 6. p. paredzētiem 15 izdienas gadiem Tautas labklājības ministrija S. Ostrovskis pensijas pieprasījumu noraidījusi; ka noraidot sūdzētājas pensijas pieprasījumu, resp. neieskaitot pensijas izdienā laiku no 1915. g. 12. decembra līdz 1917. g. 13. augustam, Tautas labklājības ministrija rīkojusies saskaņā ar augšā piev. lik. noteikumiem, kādēļ sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, nolemj: Stefanijas Ostrovskis sūdzību atstāt bez ievēribas.

1935. g. 19. jūlijā. Nr. 1692.

Nr. 34.

Senāts, Administratīvā departamenta 1934. g. 17. decembra tiesas sēdē, caurlūkojis Pēterā Ozoliņa sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar noteikumu par karavīru un valsts ierēdņu un kalpotāju pensijām (1922. g. lik. kr. 18.) 8. pantu, bij. Krievijā nokalpoto laiku, bet ne vairāk kā 20 gadus pensijas izdienā ieskaita tikai tad, ja darbinieks Latvijas valsts dienestā nokalpojis ne mazāk par pieciem gadiem; ka šai gadījumā Tautas labklājības ministrija attiecībā uz sūdzētāja, dzelzceļu bij. I. šķiras pārbrauktuves sarga Pēterā Ozoliņa pensijas lietu konstatējusi, ka viņš Latvijas valsts dienestā nokalpojis no 1919. g. 16. augusta līdz 1924. g. 16. martam, t. i. tikai 4 gadus 7 mēnešus (sk. Dzelzceļu virsvaldes 1931. g. 21. decembra apliecību Nr. 7315.), kad par administratīvā soda neizpildīšanu ticis atlaists no die-

nesta; ka pretēji sūdzētāja aizrādījumiem, laiku no 1919. g. 1. februāra līdz lielinieku iziešanai, kā nokalpotu lielinieku dienestā, pensijas izdienā ieskaitīt nevar; ka atrodot Latvijas valsts dienestā nokalpotus 4 gadus un 7 mēnešus par nepietiekošiem, lai varētu pensijas izdienā ieskaitīt bij. Krievijas nokalpoto laiku, Tautas labklājības ministrija P. Ozoliņa pensijas pieprasījumu noraidījusi; ka taisot šādu lēmumu Tautas labklājības ministrija rīkojusies saskaņā ar piev. noteikumiem, kādēļ sūdzība kā nepamatota noraidāma, — nolēm j: Pēterja Ozoliņa sūdzību atstāt bez ievēribas. —

1935. g. 10. janvārī.

Nr. 35.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1935. g. 23. septembra tiesas sēdē, caurlūkojis Nikolaja Aleksējeva sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar Lik. par pensijām (1931. g. Lik. kr. 169.) I d. 17. p., šā likuma 1. pantā minētiem darbiniekiem pensijas izdienā ieskaita visu to laiku, bet ne vairāk par 20 gadiem, kuŗu viņi nostrādājuši bij. Krievijā amatos, kas atbilst 1. pantā paredzētiem valsts vai pašvaldības amatiem, līdz 1917. g. 7. novembrim, ja viņi atgriezušies Latvijā un ieguvuši Latvijas pavalstniecību līdz 1925. g. 18. novembrim un pavisam Latvijā nostrādājuši valsts vai pašvaldības dienestā vismaz 5 pensijas izdienā ieskaitāmus gadus; ka šajā gadījumā Tautas labklājības ministrija attiecībā uz Ganību dzelzceļa stacijas bij. priekšnieka palīga Nikolaja Aleksējeva pensijas lietu konstatējusi, ka Aleksējevs, kā dzimis 1879. g. 6. maijā, dienesta atstāša-

nas laikā bija pārsniedzis 55 gadu vecumu un Latvijas valsts dzelzceļu dienestā nokalpojis no 1919. g. 1. oktobra līdz 1934. g. 1. septembrim — 14 gadus 11 mēnešus; ka bij. Krievijā valsts dzelzceļu dienestā nokalpotais laiks pensijas izdienā nav ieskaitāms, jo Aleksējevs Latvijas pavalstniecībā uzņemts ar Ministru kabineta 1925. g. 3. decembra lēmumu, t. i. pēc augšā piev. lik. 17. pantā noteiktā termiņa; ka no dienesta Aleksējevs atbrīvots uz Civildienesta nolikuma 47. un 146. p. 8. pkta pamata, proti, darbinieku skaita samazināšanas dēļ; ka izejot no šiem lietās faktiskiem apstākļiem Tautas labklājības ministrija, pamatojoties uz Lik. par pensijām I d. 1., 6., 47. un 50. p. ar savu 1934. g. 29. oktobra lēmumu par pensijas izdienā ieskaitāmiem 15 gadiem piešķīrusi N. Aleksējevam pensiju 40% apmērā no augstākās piecu gadu laikā saņemtās algas pēc valsts ierēdņu un kalpotāju XI algu kategorijas II pakāpes summas, t. i. Ls 77,60 mēnesī, skaitot no 1934. g. 1. decembra — dienas, līdz kurai izmaksāta alga; ka pēc tam Aleksējevs griezās pie Ministru Prezidenta ar lūgumu ieskaitīt viņam pensijas izdienā bij. Krievijā valsts dzelzceļu dienestā nokalpoto laiku, kāds lūgums ticis piesūtīts pēc piederības Tautas labklājības ministrijai, kurā aizrādot, ka sūdzētājs Latvijas pavalstniecībā esot uzņemts, pēc likumā noteiktā termiņa — 1925. g. 18. novembra, līdz ar ko bij. Krievijā nokalpoto laiku pensijas izdienā ieskaitīt nevar, viņa atkārtoto lūgumu noraidījusi; ka sūdzētāja aizrādījums, ka viņš par Latvijas pavalstnieku skaitoties jau pirms 1925. g. 18. novembra, jo lūgumu dēļ uzņemšanas Latvijas pavalstniecībā viņš esot iesniedzis jau 1925. g. 4. februārī, ir nepamatots, jo saskaņā ar Lik. par pavalstniecību (1919. g. Lik. kr. 127.) 6. p. pavalstniecību

pilsonis iegūst no zvēresta vai svi-
nīgā apsolījuma momenta, kas kon-
krētā gadījumā noticis tikai 1925. g.
22. decembrī, tā tad pēc Lik. par pen-
sijām 17. p. paredzētā termiņa; ka pie-
vestos apstākļos Tautas labklājības mini-
strijas lēmums par pensijas piešķir-
šanu par 15 pensijas izdienā ieskait-
tāmiem gadiem, taisīts saskaņā ar
piev. lik. noteikumiem, kādēļ sūdzība
kā nepamatota noraidāma, nolemj:
Nikolaja Aleksējeva sūdzību atstāt bez ievēribas.

1935. g. 11. oktobrī. Nr. 2253.

Nr. 36.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1934. g.
23. septembra tiesas sēdē, caurlūkojis J e v d o k i m a
P e t r u č e n a sūdzību par Tautas labklājības mini-
strijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis
virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka
saskaņā ar lik. par pensijām 3. p., tiesību uz pensiju
bauda tikai tie darbinieki, kuri nokalpojuši 25 pen-
sijas izdienā ieskaitāmus gadus un sasnieguši 55 gadu
vecumu, vai arī nokalpojuši ne mazāk par 10 izdienā
ieskaitāmiem gadiem un dienesta laikā zaudējuši vis-
pārējās darba spējas ne mazāk par 40% (piev. lik.
7. p.); ka pēc piev. lik. 17. p. bij. Krievijā valstš vai
pašvaldības dienestā nokalpotus gadus pensijas iz-
dienā ieskaita tikai tad, ja darbinieks ieguvis Lātvi-
jas pavalstniecību līdz 1925. g. 18. novembrim; ka
pēc piev. lik. 72. un 74. p. slēdzienu par pensijas pie-
prasītāja darba spēju zaudējuma apmēru dod, sa-
skaņā ar Ministru kabineta apstiprinātu instrukciju,
ārstu komisija, pie kam, ja pensijas pieprasītājs nav
apmierināts ar ārstu slēdzienu, viņam tiesība viena
mēneša laikā, skaitot no attiecīga paziņojuma saņem-
šanas, griezties pie Tautas labklājības ministrijas ar

lūgumu pārliecināties par viņa veselības stāvokli otrreiz komisijā ar citu ārstu sastāvu, kāds komisijas lēmums ir galīgs; ka šīnī gadījumā no lietas redzams, ka sūdzētājs J. Petručens Latvijas valsts dienestā nokalpojis 12 gadus 1 mēnesi un 21 dienu; ka Latvijas pavalstniecībā sūdzētājs uzņemts ar Ministru kabineta 1929. g. 23. maija lēmumu un tikai 1929. gada 22. jūlijā saņēmis no Daugavpils prefektūras iekšzemes pasi (sk. Daugavpils prefektūras 1934. g. 4. maija apliecību Nr. 372), no kāda laika viņš faktiski skaitās par Latvijas pavalstnieku; ka ar ārstu komisijas 1932. g. 12. augusta un 26. septembra sēžu lēmumu konstatējumiem, sūdzētājs dienesta laikā vispārējās darba spējas zaudējis mazāk par 40%; ka izejot no šiem faktiskiem lietas apstākļiem Tautas labklājības ministrija ar savu 1932. g. 6. oktobra lēmumu J. Petručeva pensijas pieprasījumu noraidījusi; ka tāpat noraidot sūdzētāja 1934. g. 24. februārī un 23. maijā iesniegtos lūgumus dēļ pensijas piešķiršanas, Tautas labklājības ministrija rīkojusies saskaņā ar augšā piev. lik. noteik., kādēļ sūdzība kā nepamatota noraidāma — nolemj: Jevdokima Petručena sūdzību atstāt bez ievēribas.

1934. g. 11. oktobrī.

Nr. 37.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1934. g. 15. augusta tiesas sēdē, caurlūkojis Kārļa Kronberga sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar lik. par pensijām 17. p., šī likuma 1. pantā minē-

tiem darbiniekiem pensijas izdienā ieskaita visu to laiku, bet ne vairāk par 20 gadiem, kuŗu viņi nostrādājuši bij. Krievijā amatos, kas atbilst 1. pantā paredzētiem valsts vai pašvaldības amatiem, līdz 1917. g. 7. novembrim; ka šinī gadījumā Tautas labklājības ministrija ar savu 1934. g. 13. aprīļa lēmumu piešķirusi Nodokļu departamenta bij. referentam tirdzniecības un rūpniecības nodokļu lietās Kārlim Kronbergam par izdienā ieskaitītiem 26 gadiem pensiju 53% apmērā no augstākās 5 gadu laikā saņemtās algas pēc valsts ierēdņu un kalpotāju septītās algu kategorijas III pakāpes, t. i. Ls 210,41 mēnesī, skaitot no 1934. g. 5. marta — dienas, līdz kuŗai izmaksāta alga; ka neieskaitot pensijas izdienā laiku no 1915. g. 15. oktobra līdz 1917. g. 1. jūlijam, kad sūdzētājs bij. Krievijā ieņēmis bēgļu apgādāšanas pilnvarotā 5. iecirkņa pārziņa amatu, Tautas labklājības ministrija rīkojusies saskaņā ar piev. lik. noteik., jo minētais amats neatbilst Latvijā pastāvošiem, resp. 1. pantā paredzētiem amatiem; ka pievestos apstākļos K. Kronberga sūdzība kā nepamatota noraidāma — nolemj: Kārļa Kronberga sūdzību atstāt bez ievēribas.

1934. g. 8. septembrī.

Nr. 38.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1935. g. 19. novembrī, tiesas sēdē, caurlūkojis J ā ņ a P ā v u l a sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis virsprokurora b. atzinumu un ievērojot: ka saskaņā ar Senāta dotiem paskaidrojumiem, 1931. g. 31. jūlija Likums par pensijām piemērojams tikai tiem darbiniekiem, kuŗi šī likuma izdošanas laikā atradušies šī likuma 1. pantā

paredzētos amatos (salīdz. Senāta 1932. g. spried. L. N. 157 un cit.); ka pēc Noteikumu par karavīru un valsts ierēdņu un kalpotāju pensijām (1922. g. Lkr. 18.) 3. p., uz šo noteikumu pamata ir tiesības uz pensiju tiem 1. pantā minētiem darbiniekiem, kuri dienesta laikā darba spējas zaudējuši par 30 un vairāk procentiem un nokalpojuši ne mazāk par 10 gadiem; ka šajā gadījumā Tautas labklājības ministrija Jāņa Pāvula pensijas pieprasīšanas lietā konstatējusi, ka sūdzētājs dienestu atstājis jau 1928. gadā 22. jūnijā, t. i. pirms Likuma par pensijām izdošanas; ka izejot no Senāta dotiem paskaidrojumiem analogiskās lietās, Tautas labklājības ministrija sūdzētāja pensijas lietu nav caurskatījusi pēc lik. par pensijām noteikumiem, bet saskaņā ar Noteikumiem par karavīru un valsts ierēdņu un kalpotāju pensijām; ka atrodot, ka sūdzētājs Latvijas valsts dienestā nokalpojis tikai 8 gadus 10 mēnešus 22 dienas, tā tad mazāk par minēto noteikumu 3. pantā paredzētiem 10 gadiem, ar savu 1935. gada 29. jūnija lēmumu J. Pāvula lūgumu dēļ pensijas piešķiršanas noraidījusi; ka pretēji sūdzētāja aizrādījumiem, Tautas labklājības ministrija pilnīgi pareizi nav dubultojusi laiku no 1919. g. 30. jūlija līdz 1920. g. 14. martam, jo sūdzētājs šo laiku ir kalpojis militārā policijā, bet ne Latvijas armijā, kā to prasa min. noteikumu 8. p. 2. piezīme; ka tāpat pretēji sūdzētāja aizrādījumiem nav ieskaitāms pensijas izdienā arī bij. Krievijā latviešu strēlnieku pulkos nodienētais laiks, jo sūdzētājs nebija ieņēmis minētos noteikumos 1. p. „a“ burtā paredzētos amatus, bet dienējis vienīgi kareivja pakāpē; ka noraidot minētos apstākļos J. Pāvula pensijas pieprasījumu, Tautas labklājības ministrija rīkojusies saskaņā ar aug-

šā piev. noteikumiem un Senāta dotiem paskaidrojumiem, kādēļ sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, nolemj: Jāņa Pāvula sūdzību atstāt bez ievēribas.

1935. g. 11. decembrī.

Nr. 39.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1934. g. 7. maija tiesas sēdē, caurlūkojis K ā r l a - R o b e r t a K a l e v i c a sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar lik. par pensijām 28. p., tiesu darbiniekiem, kas iestājušies Latvijas tiesu iestāžu dienestā pirms 1922. g. 1. janvāra, pensijas izdienā ieskaita visu to laiku, bet ne vairāk par 20 gadiem, kuŗu tie pirms minētā datuma nodarbojušies kā zvērinātie vai privātdokāti Latvijas teritorijā; ka šinī gadījumā Tautas labklājības ministrija ar savu 1934. gada 17. februāra lēmumu, pamatojoties uz lik. par pensijām 1., 3., 47. un 49. p. p., piešķirušī bij. Tukuma-Talsu zemes grāmatu nodaļas priekšniekam Kārlim-Robertam Kalevicam par izdienā ieskaitītiem 30 gadiem, pensiju 65% apmērā no augstākās piecu gadu laikā saņemtās caurmēra algas, t. i. Ls 411,36 mēnesī, skaitot no 1933. g. 21. decembra — dienas, līdz kuŗai izmaksāta alga; ka neieskaitot pensijas izdienā laiku no 1915. gada 20 jūlija līdz 1918. g. 1. jūnijam, kuŗu sūdzētājs pavadījis ārpus Latvijas teritorijas Tērbatā un tāpat arī noraidot sūdzētāja pretenzijas uz pensijas piešķiršanu pensiju likuma 6. un 50. p. p. paredzētā kārtībā, kā no Saeimas neapstiprinātam tiesu darbiniekam, Tautas labklājības ministrija rīkojusies saskaņā ar piev. lik. no-

teik. un Senāta dotiem paskaidrojumiem analogiskā lietā (1932. g. l. Nr. 783), pēc kujiem pensiju likuma 6. p. attiecināms tikai uz izņēmuma gadījumiem, t. i. ja darbinieks iziet pensijā iepriekš izdienas; ka tāpat arī nav piemērojamas pensiju likuma 55. pantā paredzētās izvēles tiesības, jo sūdzētājs tiesību bauda nevis uz dažādiem, bet tikai uz pensiju likuma 3. p. pamata; ka pievestos apstākļos Kārļa-Roberta Kalevica sūdzība kā nepamatota noraidāma, — nolēm j: Kārļa-Roberta Kalevica sūdzību atstāt bez ievēribas.

1934. g. 31. maijā.

Nr. 40.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1934. g. 22. oktobra tiesas sēdē, caurlūkojis Roberta Lercha sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas apmēra palielināšanas lietā, izklausījis virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar lik. par pensijām 34. p. aprēķinot nostrādāto gadu kopsummu, laiku, kas mazāks par pusgadu, pensijas izdienā neieskaita, bet pusgadu un ilgāku laiku pielīdzina pilna gada izdienai; ka šīnī gadījumā Tautas labklājības ministrija attiecībā uz sūdzētāju, Rīgas apgabaltiesas bij. ziņnesi Robertu Lerchu, konstatējusi, ka viņš Latvijas valsts dienestā nokalpojis no 1919. g. 6. jūlija (dubultojojot kara laiku) ar pārtraukumu līdz 1933. g. 23. decembrim — kopā 14 gadus 8 mēnešus un 16 dienas; ka bij. Krievijā 10. miertiesneša iecirknī nokalpojis no 1900. g. 10. jūnija līdz 1905. g. 14. aprīlim, pie kam, pensijas izdienā saskaņā ar piev. lik. 32. p. atzinusi par ieskaitāmu tikai laiku no 1902. g. 26. janvāra, jo iestājoties valsts dienestā R. Lerchs nav bijis sasniedzis 18 gadus vecumu, tā tad pensijas izdienā ieskaitāmus 3 gadus 2 mēnešus un 18 dienas; ka pēc tam, 1905. g. 1. jū-

nijā, sūdzētājs no jauna iestājies tai pašā miertiesneša iecirknī, kurā nokalpojis līdz 1907. g. 1. jūnijam, t. i. 2 gadus; ka I miertiesneša iecirknī sūdzētājs nokalpojis no 1908. g. 20. augusta līdz 1913. g. 1. februārim, t. i. 4 gadus 5 mēnešus un 12 dienas; ka Rīgas-Valmieras miertiesnešu sapulcē no 1915. g. 19. jūlija līdz 1915. g. 1. augustam, t. i. tikai 13 dienas, bet pavisam kopā nokalpojis 9 gadus 8 mēnešus un 13 dienas; ka laiku no 1905. g. 14. aprīļa līdz 1905. g. 1. jūnijam un no 1915. g. 1. augusta līdz 1916. g. beigām pensijas izdienā ieskaitīt nevar, jo sūdzētājs šo nostrādāto laiku nav pierādījis; ka valsts dienestā pavisam kopā sūdzētājs nokalpojis 24 gadus 4 mēnešus un 29 dienas; ka sūdzētāja pretenzija, lai tam noapaļotu uz augšu par veselu gadu atsevišķi bij. Krievijas dienestā izkalpota laika nepilna gada mēnešus un atsevišķi tādus pat nepilna gada mēnešus no Latvijas dienesta, neatrod pamatu pievestā pensiju likuma 34. p. noteikumos; ka, atmetot tādēļ 4 mēnešus un 29 dienas, kā laiku mazāku par 6 mēnešiem un piešķirot ar savu 1934. g. 8. jūnija lēmumu R. Lercham par 24 pensijas izdienā ieskaitāmiem gadiem pensiju 62% apmērā no augstākās piecu gadu laikā saņemtās caurmēra algas Ls 74,90 mēnesī, skaitot no 1933. g. 23. decembra — dienas, līdz kurai izmaksāta alga, Tautas labklājības ministrija rīkojusies saskaņā ar pensiju lik. noteikumiem, kādēļ sūdzība kā nepamatota noraidāma, — nolemj: Roberta Lercha sūdzību atstāt bez ievēribas.

1934. g. 6. novembrī.

Nr. 41.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1935. g. 11. marta tiesas sēdē, caurlūkojis Staņislava

Lukjanska sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar Lik. par pensijām 7. p., ja 1. pantā minētās personas, kas nostrādājušas ne mazāk par 10 izdienā ieskaitāmiem gadiem un zaudējušas vispārīgas darba spējas dienesta laikā ne mazāk par 40%, atstāj dienestu, tad viņas bauda pensijas tiesības neatkarīgi no vecuma; ka pēc piev. lik. 9. p., 1. pantā minētās personas bauda pensijas tiesības neatkarīgi no vecuma un nostrādātiem gadiem, ja tās, izpildot dienesta pienākumus, nelaimes gadījumā zaudējušas darba spējas, pie kam saskaņā ar piev. lik. 71. p., par katru nelaimes gadījumu vietējai policijai vai pašvaldību izpildu orgāniem vai darba inspektoriem nekavējoties jā sastāda protokols, kurš iesūtāms iestādei, kur darbinieks nodarbojas, un pēdējā, pensiju pieprasot, protokolu iesūta Tautas labklājības ministrijai; ka pēc Senāta vairākkārtīgiem paskaidrojumiem valsts iestādēm nav tiesības pašām atcelt vai grozīt savus galīgus lēmumus; ka šai gadījumā Tautas labklājības ministrija attiecībā uz Staņislava Lukjanska pensijas lietu konstatējusi, ka S. Lukjanskis Latvijas valsts dienestā nokalpojis no 1925. g. 1. marta ar 1 mēneša ilgu pārtraukumu līdz 1934. g. 31. martam, tā tad tikai 9 gadus, kādēļ Lik. par pensijām 7. p. noteikumu sūdzētāja lietā nav piemērojusi; ka sūdzētāja lūgumu piešķirt pensiju sakarā ar 1926. g. 24. augustā notikušo nelaimes gadījumu, Tautas labklājības ministrija nav varējusi ievērot, jo konstatējusi, ka Lik. par pensijām 71. p. paredzētais protokols par notikušo nelaimes gadījumu nav sastādīts un lietai nav pievienots, pie kam sūdzētāja priekšniecība, kā tas redzams no Krāslavas virsmežniecības III iecirkņa mežziņa 1934 g.

7. jūnija ziņojuma, nelaimes gadījuma faktam nav piešķirusi ticamību; ka neatrodot par iespējamu piemērot sūdzētāja lietai šādos apstākļos Lik. par pensijām 9. p. noteikumu, Tautas labklājības ministrija ar savu 1934. g. 12. jūlija lēmumu sūdzētāja lūgumu dēļ pensijas noraidījusi, kādu lēmumu paziņojusi sūdzētājam caur Meža departamentu ar tā paša gada un datuma rakstu Nr P. 5697; ka šis Tautas labklājības ministrijas lēmums kā likumīgā laikā nepārsūdzēts stājies spēkā; ka pēc tam sūdzētājs 1934. g. 23. novembrī no jauna griezās pie ministrijas ar lūgumu caurskatīt viņa pensijas lietu no jauna, bet ministrija ievērojot, ka viņas lēmums ir galīgs un, ka viņai pašai nav tiesības grozīt vai atcelt savus galīgus lēmumus, sūdzētāja lūgumu noraidījusi; ka noraidot sūdzētāja lūgumu dēļ pensijas piešķiršanas un tāpat arī viņa lūgumu dēļ lietas jaunas caurskatīšanas, Tautas labklājības ministrija rīkojusies saskaņā ar augšā piev. lik. noteikumiem, kādēļ sūdzība kā nepamatota noraidāma, — nolemj: Staņislava Lukjanska sūdzību atstāt bez ievēribas.

1935. g. 13. aprīlī.

Nr. 42.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1934. g. 4. jūnija tiesas sēdē, caurlūkojis Leonarda Dombrovskā sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar lik. par pensijām 3. p., tiesību uz pensiju bauda tikai tie darbinieki, kuŗi sasnieguši 55 gadu vecumu un nokalpojuši 25 pensijas izdienā ieskaitāmus gadus, vai arī nokalpojuši ne mazāk par 10 izdienā ieskaitāmiem gadiem un dienesta laikā zaudē-

juši vispārējās darba spējas ne mazāk par 40% (piev. lik. 7. p.); ka pēc piev. lik. 72. un 74. p. p., slēdzienu par pensijas pieprasītāja darba spēju zaudējuma apmēru dod, saskaņā ar Ministru kabineta apstiprinātu instrukciju, ārstu komisija, pie kam, ja pensijas pieprasītājs nav apmierināts ar ārstu slēdzienu, viņam tiesība viena mēneša laikā, skaitot no attiecīga paziņojuma saņemšanas, griezties pie Tautas labklājības ministrijas ar lūgumu pārliecināties par viņa veselības stāvokli otrreiz komisijā ar citu ārstu sastāvu, kāds komisijas lēmums ir galīgs; ka šinī gadījumā no lietas redzams, ka sūdzētājs Latvijas valsts dienestā nokalpojis 12 gadus 21 dienu un bij. Krievijā izdienā ieskaitāmos amatos — 4 gadus, 10 mēnešus, 6 dienas, tā tad kopā 17 pensijas izdienā ieskaitāmus gadus; ka sūdzētājs nav sasniedzis 55 gadu vecumu un nav arī nokalpojis 25 pensijas izdienā ieskaitāmus gadus, bet pēc ārstu komisijas 1934. g. 3. marta (prot. Nr. 1052) un 12. marta (prot. Nr. 1063) sēžu lēmumiem atzīts, ka dienesta laikā vispārējās darba spējas sūdzētājs zaudējis mazāk par 40%; ka noraidot tādos apstākļos sūdzētāja lūgumu par pensijas piešķiršanu un neievērojot viņa atsaukšanos uz Daugavpils valsts darbinieku ārstu komisijas 1934. g. 17. janvāra lēmumu, ar kuŗun noteikts viņa darba spējas zaudējums pāri par 40%, kā nesaistošu pensiju lik. 72. un 74. p. p. paredzētām komisijām, Tautas labklājības ministrija rīkojusies saskaņā ar piev. lik. noteik. un Senāta dotiem paskaidrojumiem analogiskā lietā (l. Nr. 208 — 1934. g.), kādēļ sūdzība kā nepamatota noraidāma, — nolēm j: Leonarda Dombrovska sūdzību atstāt bet ievēribas.

1934. g. 13. jūnijā.

Nr. 43.

Senāts, Administratīvā departamenta 1934. g. 7. maija tiesas sēdē, caurlūkojis Zuzannas Jākobsons sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu attiecībā uz vienreizēja pabalsta neizsniegšanu, sakarā ar viņas vīra nāvi, izklausījis Virsprokura biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar lik. par pensijām 85. p., ja 1. pantā minētās personas nomirst atrodoties darbā un neiegūst pensijas tiesības, viņu ģimenes locekļiem izmaksā pabalstu; ka šīnī gadījumā Tautas labklājības ministrija atzinusi Rīgas telefona kantora 3. šķiras mirušā tehniķa Jāņa Jākobsona atraītnēi Zuzannai Jākobsons tiesību uz vienreizēju pabalstu, bet atteikusies to izsniegt aiztā iemesla, ka Zuzanna Jākobsons sastāv valsts dienestā; ka attiecinot uz sūdzētāju lik. par pensijām 82. p. noteikumus, Tautas labklājības ministrija nepareizi piemērojusi šo pantu, jo minētais pants paredz zināmus ierobežojumus tikai attiecībā uz pensijas izmaksu; ka turpretim attiecībā uz vienreizēja pabalsta izsniegšanu lik. par pensijām tādus ierobežojumus neparedz; ka pievestos apstākļos Tautas labklājības ministrijas lēmums par vienreizējā pabalsta noraidīšanu, kā pretimrunājošs pensijas lik. noteik., nav atstājamā spēkā, — nolēm j: pārsūdzēto Tautas labklājības ministrijas lēmumu atcelt un uzdot viņai taisīt jaunu lēmumu šai lietā.

1934. g. 2. jūnijā.

Likums par pensijām.

(Lik. kr. 1931. g. 170; V. V. 167, n., 31. jūl.).

II daļa.

Valsts un valsts autonōmo uzņēmumu pastāvīgo amatnieku un strādnieku pabalsti un pensijas.

1. Saskaņā ar šā likuma II daļas noteikumiem bauda tiesību saņemt pabalstu un pensiju valsts un valsts autonōmo uzņēmumu pastāvīgie amatnieki un strādnieki un dzelzceļa publiskas apkalpojošie bagāžas nešēji dzelzceļu stacijās. Par pastāvīgiem amatniekiem un strādniekiem uzskatāmi tādi, kas šajos uzņēmumos nostrādājuši bez pārtraukuma vismaz vienu gadu vai 20 mēnešus divu gadu laikā, kā arī tādi, kas minēto laiku ir nostrādājuši amatos, kuŗi dod tiesību uz pensijas izdienu pēc likuma I vai III daļas*).

Piezīme. Par pārtraukumu nav uzskatāmi likumīgi piešķirtie atvaļinājumi, kā kārtējie, tā slimības dēļ. Par šo laiku ne atvilkumi no algas, ne piemaksas pensiju kasē nav jāiemaksā**).

Sk. Senāta lēmumu Nr. 1.

2. Pabalstu un pensijas izsniegšanai nodibināmas divas pensiju kases: viena pie Satiksmes mini-

*) Šā panta beigu daļa, sākot ar vārdiem: "kā arī tādi... spēkā ar 1934. g. 1. aprīli. (Lik. kr. 1934. g. 69.)

**) Šīs piezīmes beigu daļa, sākot ar vārdiem: "kā kārtējie, tā slimības..." spēkā ar 1934. g. 1. aprīli. (Lik. kr. 1934. g. 69.)

strijas tās amatniekiem un strādniekiem un otra pie Tautas labklājības ministrijas visu pārējo valsts un valsts autonōmo uzņēmumu amatniekiem un strādniekiem.

3. Par kases dalībniekiem jāieskaita visi 1. p. minētie pastāvīgie amatnieki un strādnieki, kas nav sasnieguši 60 gadu vecumu, kā arī tie, kas par kases dalībniekiem ir jau bijuši, bet, izstājoties no darba, nav saņēmuši no kases norēķinu un vēlāk no jauna iestājas darbā*).

Sk. Senāta lēmumu Nr. 2.

Piezīme. Noteikums par 60 gadu vecumu neatliecas uz amatniekiem un strādniekiem, kas līdz šā likuma spēkā nākšanai ir strādājuši vismaz vienu gadu bez pārtraukuma attiecīgā uzņēmumā.

4. Pabalstus vai pensijas saņem kases dalībnieki izstājoties no dienesta, kā arī mirušo kases dalībnieku atraitnes un bērni.

5. No kases dalībnieku algām ik mēnešus atvelk 4% kasei par labu, ieskaitot algā arī saņemto naturāliju vērtību un piemaksas, kas atkarīgas no padarītā darba daudzuma — akorda darbiem, virsstundām un kilometru naudām.

Piezīme. No pirmā pantā minētiem bagāžas nesējiem ik mēnešus kasei par labu atvelk 4% no Tautas labklājības ministrijas noteiktās vidējās dienas algas.

6. Valsts un valsts autonōmie uzņēmumi iemaksā par katru notecējušo mēnesi pensiju kasē tikpat lielu summu, kādu atvelk no kases dalībnieku algas.

*) Šā panta beigu daļa, sākot ar vārdiem: "kā arī tie, kas par kases dalībniekiem ir jau bijuši..." spēkā ar 1934. g. 1. aprīli. (Lik. kr. 1934. g. 69.)

7. Kases līdzekļi sastādās:

- 1) no iepriekšējos (5. un 6.) pantos minētiem atvilkumiem un iemaksām;
- 2) no bijušiem kases dalībniekiem pienākošām summām, kas 10 gadu laikā nav atprasītas;
- 3) no uzņēmuma iekšējās iekārtas noteikumos paredzētām un no darbiniekiem ieturētām soda naudām un ziedojumu summām;
- 4) no attiecīga uzņēmuma dažādiem gadījuma rakstura ienākumiem, kas piešķirti kasei ar Ministru kabineta lēmumu;
- 5) no kases kapitālu procentiem.

8. Katram kases dalībniekam atver personīgu kontu, kurā ieraksta atsevišķi visus ikmēneša atvilkumus un gada beigās, vai kontu slēdzot, procentus par notecējušā gada atvilkumiem.

9. Ja kases dalībnieks pāriet no vienas pensiju kases otrā, tad atvilkumus ar procentiem un iemaksas pārved jaunās darba vietas pensiju kasē.

Ja darbinieks no šā likuma II daļā minētiem darbiem pāriet uz kādu no I daļas 1. pantā minētiem amatiem, tad pensiju kase pārved Tautas labklājības ministrijas pensiju fonda rīcībā pusi no minētā darbinieka atvilkumiem un darba devēja piemaksas pilnā apmērā līdz ar procentiem, izmaksājot pensiju kasē pārpalikušo summu tieši darbiniekam.

10. Kases dalībniekam ieskaita:

- 1) kā pabalstu (11. un 12. p. 3. un 4. pk.), tā pensijas (12. un 13. p. 3. un 4. pk.) izdienā — visu to laiku, par kuŗu viņam izdarīti atvilkumi pensiju kasēs, vai pensiju fondā, kā arī visu to laiku, kuŗu viņš pēc 1918. g. 18. novembra līdz šā likuma spēkā nākšanai nostrādājis kā pastāvīgs amatnieks vai strādnieks Latvijas valsts vai valsts autonómā uzņēmumā, vai arī Latvijas valsts civilā vai kara resora dienestā, izņemot aktivā obligātoriskā kara dienesta laiku;

- 2) tikai pensijas izdienā — visu laiku, bet ne vairāk par 20 gadiem, kuŗu kases dalībnieks pirms 1917. gada 7. novembra nostrādājis kā pastāvīgs amatnieks vai strādnieks kādā bij. Krievijas valsts uzņēmumā, vai pie vispārējai lietošanai nodotiem privātiem dzelzceļiem vai tālfoņiem; šo laiku ieskaita izdienā tikai tanī gadījumā, ja kases dalībnieks dienestu bij. Krievijā pierādījis ar dokumentiem un ja viņš atgriezies Latvijā un ieguvis Latvijas pavalstniecību pirms 1925. g. 18. novembra, vai līdz minētam laikam iesniedzis lūgumu dēļ uzņemšanas Latvijas pavalstniecībā un uz šā lūguma pamata pavalstniecībā uzņemts.

Sk. Senāta lēmumu Nr. 3.

11. Pirmā pantā minētās personas, kas bijušas par kases dalībniekiem ne vairāk par 5 gadiem, bauda šādas tiesības:

- 1) ja tās atstāj darbu veselā vai ar darba spēju zaudējumu, mazāku par 40%, saņem atpakaļ visus atvilkumus līdz ar procentiem;

Sk. Senāta lēmumu Nr. 4.

- 2) ja tās atstāj darbu slīmības dēļ un ir zaudējušas ne mazāk par 40% darba spējas vai ja kases dalībnieku atlaiž no dienesta darba samazināšanas dēļ, saņem atpakaļ visus atvilkumus līdz ar procentiem un visas uzņēmuma iemaksas;

Sk. Senāta lēmumu Nr. 5.

- 2¹) ja tās atstāj darbu, zaudējušas ne mazāk par 70% darba spējas, saņem atpakaļ visus atvilkumus līdz ar procentiem un visas uzņēmuma iemaksas un bez tam vienreizēju pabalstu pusmēneša algas apmērā par katru ieskaitāmo gadu (10. p. 1. pk.), bet ne mazāk kā 1½ mēneša algas apmērā.*)

- 3) ja tās atstāj darbu, zaudējušas pilnīgi un pastāvīgi darba spējas, saņem atpakaļ visus atvilkumus

*) Šā panta 2¹. pkts spēkā ar 1934. g. 1. aprīli. (Lik. kr. 1934. g. 69.)

- līdz ar procentiem un visas uzņēmuma iemaksas un bez tam vienreizēju pabalstu viena mēneša algas apmērā par katru ieskaitāmo gadu (10. p. 1. pk.), bet ne mazāk kā 3 mēnešu algas apmērā;
- 4) ja kases dalībnieks nomirst, tad viņa ģimenes locekļi — sieva un bērni līdzīgās daļās, bet ja tādu nav, tad viņa vecāki — saņem iepriekšējā (3.) punktā minētās uzņēmuma iemaksas un pabalstu, kā arī atvilkumus līdz ar procentiem, pie kam atvilkumus līdz ar procentiem tikai tad, ja mirušais nav devis citādus norādījumus.

P i e z ī m e. Ja kases dalībnieks 3 mēnešu laikā pēc izstāšanās no darba slimības dēļ nomirst un nav bijis ārstu komisijā pārbaudīts, tad viņš pielīdzināms personai, kas, atstājot darbu, ir pilnīgi un pastāvīgi zaudējusi darba spējas.*)

12. Pirmā pantā minētās personas, kas bijušas par kases dalībniekiem vairāk par 5 un ne vairāk par 15 gadiem, bauda šādas tiesības:

- 1) ja tās atstāj darbu veselas vai ar darba spēju zaudējumu, mazāku par 40%, saņem atpakaļ visus atvilkumus pilnos apmēros līdz ar procentiem un pēc 5 nokalpotiem gadiem vēl 40% no uzņēmuma iemaksām, bet par katru turpmāko gadu vēl 7% no šīm iemaksām;
- 2) ja tās atstāj darbu slimības dēļ un zaudējušas ne mazāk par 40% darba spējas, saņem atpakaļ visus atvilkumus līdz ar procentiem un pēc 5 gadu nokalpošanas uzņēmuma iemaksas 100% apmērā, bet par katru turpmāko gadu vēl klāt 5% no šīm iemaksām;
- 3) ja tās atstāj darbu, zaudējušas pilnīgi un pastāvīgi darba spējas, saņem atpakaļ visus atvilkumus ar procentiem un visas uzņēmuma iemaksas,

*) Šā panta piezīme spēkā ar 1934. g. 1. aprīli. (Lik. kr. 1934. g. 69.)

un ja tās nokalpojušas no 6 līdz 10 pilniem gadiem, saņem vēl vienreizēju pabalstu viena mēneša algas apmērā par katru ieskaitāmo gadu (10. p. 1. pk.), bet ja tās nokalpojušas vairāk par 10 gadiem, tad vienreizēja pabalsta vietā saņem pensiju sev un bērniem;

- 4) ja kases dalībnieks nomirst, tad atvilkumus ar procentiem un uzņēmuma iemaksas, un ja tas nokalpojis no 6 līdz 10 pilniem gadiem, tad arī vienreizēju pabalstu viena mēneša algas apmērā par katru izdienā ieskaitītu gadu (10. p. 1. pk.) izmaksā 11. p. 4. pk. minētām personām tur norādītā kārtībā. Bez tam atraitne saņem vienreizēju pabalstu 50% apmērā no tās summas, kas ieskaitīta dalībnieka algas atvilkuma kontā, ja nokalpoti 5 gadi, bet ar katru virs 5 gadiem nokalpotu gadu iepriekšējais pabalsta procents samazināms par vienu (piemēram, par 6 nokalpotiem gadiem pabalsts līdzinās 49% no atvilkuma kontā ieskaitītās algas summas). Ja kases dalībnieks nomirst pēc 10 un vairāk gadu nokalpošanas, tad viņa bērni saņem attiecīgu 14. un 15. pantā noteikto pensiju.

13. Pirmā pantā minētās personas, kas bijušas par kases dalībniekiem vairāk par 15 gadiem, bauda šādas tiesības:

- 1) ja tās atstājot darbu veselas vai ar darba spējas zaudējumu, mazāku par 40%, saņem atpakaļ visus atvilkumus, līdz ar procentiem un visas uzņēmuma iemaksas;
- 2) ja tās atstāj darbu slimības dēļ un ir zaudējušas ne mazāk par 40% darba spējas, saņem visus atvilkumus līdz ar procentiem un uzņēmuma iemaksas 150% apmērā;
- 3) ja tās atstāj darbu, zaudējušas pilnīgi un pastāvīgi darba spējas, saņem atpakaļ visus atvilkumus līdz ar procentiem un visas uzņēmuma iemaksas un arī pensiju sev un bērniem;

- 4) ja kases dalībnieks nomirst, tad visus atvilkumus līdz ar procentiem un visas uzņēmuma iemaksas izmaksā 11. p. 4. pk. minētām personām tur norādītā kārtībā. Bez tam atraitne saņem vienreizēju pabalstu 40% apmērā no tām summām, kas skaitās dalībnieka algas atvilkuma kontā, ja nokalpoti 15 gadi, bet ar katru virs 15 gadiem nokalpoto gadu iepriekšējais pabalsta procents samazināms par vienu; tomēr pabalsts nevar būt mazāks par 10% un kases dalībnieka bērni saņem 14. un 15. pantā noteikto pensiju.

14. Pensija izmaksājama šādos apmēros:

- 1) 12. p. 3. pk. un 13. p. 3. pk. paredzētos gadījumos kases dalībnieks saņem pensiju 20% apmērā, bet bērni 6% katrs, tomēr bērni kopā ne vairāk kā 30% no kases dalībnieka algas;
- 2) 12. p. 4. pk. un 13. p. 4. pk. paredzētos gadījumos kases dalībnieka bērni saņem pensiju: ja māte dzīva — katrs 6% apmērā no kases dalībnieka algas, bet kopā ne vairāk par 30%; ja māte mirusi — katrs 8% apmērā, bet kopā ne vairāk par 40%.

15. Ja kases dalībnieks nostrādājis vairāk par 10 gadiem, tad par katru vairāk nostrādātu pilnu gadu pensijas bērniem paaugstināmas par 2% no iepriekšējā (14.) pantā noteiktās bērnu pensijas, bet bērnu pensijas kopsumma nevar pārsniegt 50% no kases dalībnieka algas.

16. Bērni saņem pensiju vai pabalstu*) līdz 16 gadu vecumam, bet ja apmeklē skolu — līdz 20 gadu vecumam.

17. Pensiju un pabalstu**) aprēķina no visaugstākās c a u r m ē r a a l g a s, kādu kases dalībnieks

*) Šī panta vārdi: „vai pabalstu“ spēkā ar 1934. g. 1. aprīli. (Lik. kr. 1934. g. 69.)

**) Šī panta vārdi „un pabalstu“ spēkā ar 1934. g. 1. aprīli. (Lik. kr. 1934. g. 69.)

saņēmis divus gadus no vietas strādājot Latvijas pastāvēšanas laikā 1. p. minētās darba vietās.

18. Pensiju sāk maksāt no tās dienas, līdz kurai kases dalībnieks saņēmis algu.

19. Pensiju izmaksā pa mēnešiem ar tādu aprēķinu, ka pensionāri to saņem mēneša sākumā.

20. Pensionāra miršanas gadījumā viņam par tekošo mēnesi neizmaksātā pensiju izsniedz personai, kas to apbedījusi.

21. Pensionāriem pienākošās summas izmaksā caur pasta iestādēm.

22. Slēdzienu par kases dalībnieka darba spēju zaudējuma apmēru darbu atstājot dod 3 lietpratēju ārstu komisija, kuru katrai reizei ieceļ attiecīgs ministrs, pie kura resora atrodas pensiju kase.

23. Ja iepriekšējā (22.) pantā minētais kases dalībnieks slimības dēļ nevar ierasties uz pārbaudīšanu, tad attiecīga pensiju kase var uzdot medicīnisko izmeklēšanu izdarīt kādam valsts, pašvaldības vai Sarkanā Krusta ārstam, kas savu atzinumu iesniedz iepriekšējā (22.) pantā paredzētai ārstu komisijai.

23¹. Ja kases dalībnieks nav apmierināts ar ārstu komisijas slēdzieniem, viņam ir tiesība 1 mēneša laikā, skaitot no attiecīgā paziņojuma saņemšanas, griezties pie kases komitejas ar lūgumu pārliecināties par viņa veselības stāvokli otrreiz komisijā ar citu ārstu sastāvu. Šīs komisijas lēmums ir galīgs.*)

24. Uz kases dalībnieka vēlēšanos pensiju kase izsniedz ilgtermiņa aizdevumus ēku jaunbūvēm, pārbūvei vai remontam, vai nekustamas mantas iegūšanai, kā arī obligāciju un hipotēku parādu dzēšanai, kas gulstas uz kases dalībnieka nekustamu īpašumu, bet aizdevumu apmērs nedrīkst pār-

*) Šis pants spēkā ar 1934. g. aprīli. (Lūk. kr. 1934. g. 69.)

sniegt $\frac{2}{3}$ no summām, ko pienāktos izmaksāt kases dalībniekam, ja tas atstātu darbu uz paša vēlēšanos. Aizdevumi nodrošināmi obligācijām un ierakstījumiem zemes grāmatu reģistros. Kases dalībniekiem, darbu atstājot, vai nomirstot pirms aizdevuma dzēšanas, nesamaksātā aizdevuma daļa ieturama pie norēķināšanās ar viņu, resp. ģimenes locekļiem.

25. No kases dalībnieka konta summām nedrīkst taisīt nekādus atvilkumus parādu piedzišanai, izņemot atvilkumus iepriekšējā (24.) pantā minētā aizdevuma dzēšanai un, uz tiesas sprieduma pamata, zaudējumu segšanai, kas nodarīti iestādei ar darbinieka ļaunprātīgo rīcību vai izšķērdēšanu. Līdz pēdējo lietu izlemšanai tiesas ceļā var apturēt vienreizējas izmaksas no kases dalībnieka konta.

26. No bērnu pensijām nevar piedzīt vecāku parādus.

27. Kases dalībniekam vienreiz gadā izsniedz izziņu par viņa konta stāvokli.

28. Pensiju kases līdzekļi tekošām vajadzībām jānogulda Latvijas bankā uz procentiem, bet brīvie līdzekļi — valsts vērtspapīros vai valsts garantētās obligācijās.

29. Uzraudzība par pensiju kases darbību piekrit ministrijai, pie kuņas kase pastāv.

30. Pensiju kases lietu pārzināšanai pie attiecīgām ministrijām nodibināmas komitejas no 5 personām: priekšsēdētāju un vienu locekli iecel attiecīgs ministrs, vienu — Tautas labklājības ministrs, bet pārējos divus locekļus ievēl kases dalībnieki no sava vidus uz trim gadiem.

31. Valsts uzņemas garantiju par to summu izmaksu, kas saskaņā ar šo likumu pienākas kases dalībniekiem, viņu ģimenes locekļiem un pensionāriem.

32. Pensiju kasu (2. p.) pārvaldes un darbības izdevumi sedzami no kases līdzekļiem (7. p.).

33. Instrukciju pensiju kasu komitejām, ārstu komisijām un darbvedībai, kā arī šā likuma izvešanai dzīvē, izdod Ministru kabinets.

„Vald. Vēstn.” 1931. g. 219. n.

Instrukcija pie likuma par pensijām II daļas.

(Izdota uz likumā par pensijām II daļas — Lik. kr. 1931. g. 170. — 33. p. pamata.)

1. Pie 1. panta. — Par katru pastāvīgo amatnieku un strādnieku, kas bauda pensijas tiesību, jāved dienesta gaitas apraksts, kurā jāatzīmē visi dati par pieņemšanu darbā, iztrūkšanu no darba un tās iemesliem, vecumu, precēšanos, kā arī atzīmes par bērniem un viņu vecumu.

Bez tam, dienesta gaitas sarakstā jānorāda izpelnītā mēneša alga un piemaksas, kas atkarīgas no padarītā darba daudzuma: akorda darba, virsstundām un kilometru naudām. Arī naturālā veidā saņemtais atalgojums atzīmējams, kā piem., brīvs dzīvoklis, uzturs vai tamlīdzīgi.

Dienesta gaitas apraksts vedams no dienas, kad amatnieks vai strādnieks iestājies valsts uzņēmumu darbā, bet ne agrāki par 1918. gada 18. novembri.

Visi pārtraukumi darbā izslēdzami no pabalstu un pensijas izdienas.

Piezīme. Visiem valsts un valsts autonōmiem uzņēmumiem nekavējoties jānoskaidro, kādi no uzņēmumos nodarbinātiem strādniekiem saskaņā ar likuma 1. panta noteikumiem ir pastāvīgi amatnieki un strādnieki. Tāpat dzelzceļu virsvaldei jānoskaidro, kādi bagāžas nesēji, kuri apkalpo publiku uz dzelzceļiem, atrodas savos amatos bez pārtraukuma vismaz vienu gadu vai 20 mēnešus 2 gadu laikā. Darba

ilgumu aprēķinot, mēnesī jāskaita 25 darba dienas.

2. Pie 2. panta. — Kases dalībniekos ieskaitītās personas darbu vietas administrācija apzīmē katru ar savu īpašu tekošu numuru, kuŗš vienmēr visās kases dalībnieka lietās, darbvedībā, sarakstos un grāmatās atzīmējams līdz ar kases dalībnieka vārdu un uzvārdu, kamēr viņš šinī darba vietā strādā.

3. Pie 3. panta. — Amatnieki un strādnieki, kuŗus no jauna pieņem darbā pēc 1931. g. 14. augusta, var būt par pensiju kases dalībniekiem vienīgi tad, ja tie ir jaunāki par 60 gadiem.

Ar šo noteikumu nav noliegts uz priekšu pieņemt darbā arī amatniekus un strādniekus, vecākus par 60 gadiem, tikai viņi neskaitīsies par pensiju kases dalībniekiem, t. i. no viņu algām nav izdarāmi nekādi atvilkumi. Tāpēc arī tiesību uz pabalstiem un pensijām nedz viņi paši, nedz viņu ģimenes locekļi nebaudīs.

Sešdesmit gadu vecuma ierobežojums, nezīmējas uz tiem gadījumiem, kad no kādas darba vietas, kur amatnieks vai strādnieks, būdams jau kases dalībnieks, pāriet uz citu darba vietu, uz kuŗas amatniekiem un strādniekiem arī attiecas likuma par pensijām II daļa.

Tāpat šis ierobežojums neattiecas uz amatniekiem un strādniekiem, kuŗi atradušies uzņēmumu darbā jau 1931. gada 14. augustā un uzņēmumā strādājuši līdz minētam datumam bez pārtraukuma vismaz vienu gadu.

4. Pie 5. panta. — Valsts un valsts autonómie uzņēmumi, sākot ar likuma spēkā stāšanās dienu — 1931. g. 14. augustu, pie katras algas izmaksas atvelk no to amatnieku un strādnieku algām, kuŗi saskaņā ar likumu bauda pabalsta un pensijas tiesības, 4% par labu pensiju kasei. Atvilkumi, kas

nav izdarīti līdz šās instrukcijas izdošanai, izdarāmi izmaksājot nākošo pirmo algu.

Atvilkumu procenti aprēķināmi kā no pamatalgas naudā, tā arī no naturālo atalgojumu vērtības un dažādām piemaksām, kas atkarīgas no padarītā darba daudzuma — akorda darbiem, virsstundām un kilometru naudām.

Naturālā atalgojuma vērtību katrā atsevišķā gadījumā nosaka Tautas labklājības vai Satiksmes ministrija pēc piekritības.

Izdarot atvilkumus, summās, kur rezultātā rodas Ls 0,005 un mazākas daļas, — atmetamas, bet lielākas par Ls 0,005 skaitāmas par pilnu Ls 0,01.

Atvilkumi no amatnieku un strādnieku algām 3 dienu laikā iemaksājami Latvijas bankā attiecīgās pensiju kases tekošā rēķinā: Tautas labklājības ministrijas — Nr. 3875 un Satiksmes ministrijas — Nr. 3900.

Izdarot iemaksas pensiju fonda tekošā rēķinā Latvijas bankā, maksātājs bez parastā bankas iemaksas formulāra izpilda vēl otru pensiju kases grāmatvedībai domātu formulāru (paraugu Nr. 1. — pielikumā), kuŗu pie naudas iemaksas līdz ar bankas iemaksas formulāru iesniedz Latvijas bankai, bet pēdējā to nosūta tālāk Tautas labklājības ministrijai vai Satiksmes ministrijai pēc piekritības.

Par uzņēmumā izdarītiem atvilkumiem pēc katra mēneša pēdējā atvilkuma jāziņo Tautas labklājības vai Satiksmes ministrijai pēc piekritības, iesūtot amatnieku un strādnieku sarakstus, no kuŗiem atvilkumi izdarīti, un uzrādot tanīs amatnieka un strādnieka vārdu un uzvārdu, algu, no kuŗas izdarīts atvilkums, par kādu laiku atvilkums izdarīts, kā arī atvilkuma summu.

Bez tam, par katru pēc 1931. g. 14. augusta jaunieņemto amatnieku un strādnieku, kas saskaņā ar likumu sāk baudīt pensijas tiesības, resp. no kuŗa sāk izdarīt pirmos atvilkumus, pirmā iesūtāmā sa-

rakstā jānorāda, bez augstāk minētiem datiem, arī šo personu dzimšanas gads, mēnesis un diena.

Kvīšu oriģināli par atvilkumu iemaksām Latvijas bankā pievienojami algas sarakstiem kā attaisnojošie dokumenti norēķinos ar Valsts kontroli.

5. Pie 6. panta. — Šinī pantā minētā summa iemaksājama ne vēlāk par nākošā mēneša 15. dienu.

6. Pie 7. panta. — Par šā panta 3. punktā minētās soda naudas un 4. p. minēto uzņēmumu gadījuma rakstura ienākumu iemaksu jāpaziņo Tautas labklājības ministrijas vai Satiksmes ministrijas pensiju kasei, pēc piekritības, pieliekot iemaksas kvīšu norakstus.

7. Pie 8. panta. — Rentes par kases dalībnieku algu atvilkumiem aprēķināmas izejot no procentu likmes, kāda noteikta beztermiņa noguldījumiem pasta krājkasēs (patlaban 3%).

Rentes par summām, kas skaitās kases dalībnieku kontos kā atlikums no iepriekšējiem gadiem, aprēķināmas pēc parastās formulas $R = \frac{K \cdot p}{100}$, kur R — meklējamās rentes, K — kases dalībnieka konta atlikums no iepriekšējiem gadiem, bet p — procentu likme.

Rentes par noslēdzamā gadā izdarītiem algu atvilkumiem aprēķināmas pēc formulas $R = \frac{K \cdot p \cdot t}{100 \cdot 12 \cdot 2}$, kur K — no attiecīgā kases dalībnieka noslēdzamā gadā izdarīto algu atvilkumu kopsumma, bet t — mēnešu skaits, kuŗos šim kases dalībniekam noslēdzamā gadā izdarīti algas atvilkumi.

8. Pie 9. panta. — Par kases dalībnieku pāreju no vienas kases otrā jaunās darba vietas pensiju kase ziņo tai kasei, no kuŗas viņš aizgājis.

Par likuma 9. panta otrā rindkopā minēto pāreju no darba vietas, kuŗa pieder pie vienas no pastāvo-

šām pensiju kasēm, uz resoru, kuŗā pārgājušais darbinieks iegūst pensijas tiesības, saskaņā ar pensiju likuma I daļas 1. pantu (Lik. kr. 1931. g. 169), resors paziņo Tautas labklājības ministrijai un pēdējā pieprasa attiecīgai pensiju kasei likumā paredzēto summu pārskaitīšanu Tautas labklājības ministrijas pensiju fondā.

9. Pie 11. panta 4. punkta. — Norādījumam par atvilkumu izmaksu kases dalībnieks var kasei iesniegt kuŗā katrā laikā slēgtā aploksnē, kuŗa tādā pašā stāvoklī uzglabājama kasē līdz kases dalībnieka nāvei. Uz kases dalībnieka pieprasījumu slēgtā aploksne viņam izsniedzama atpakaļ. Par aploksnē saņemšanu kase izsniedz kviti.

Norādījumam jābūt apliecinātam no darbinieka priekšnieka (iecēlāja), vai notāra, vai policijas.

10. Pie 25. panta. — Gadījumā, ja kases dalībnieks par ļaunprātīgu rīcību vai izšķērdēšanu un nodarītiem zaudējumiem nododams tiesai, tad attiecīgai amatpersonai, no kuŗas atkarājas darbinieku atlaišana no darba, nekavējoties par to jāziņo pensiju kasei vienreizējas izmaksas apturēšanai no kases dalībnieka kontā līdz lietas galīgai izlemšanai tiesā.

11. Pie 30. panta. — Likuma 30. pantā paredzēto divu komitejas locekļu ievēlēšanai pilntiesīgie kasu dalībnieki (amatnieki un strādnieki), kas nostrādājuši uz 1931. g. 14 augustu nepārtraukti 1 gadu vai 2 gadu laikā 20 mēnešus, izvēl ik uz katrām 100 dalībniekiem 1 pilnvarnieku. Visi pilnvarnieki kopā, bet sadalot tos pēc piekritības pa kasēm, ievēl katras kases komitejā minētos 2 pārstāvjus un pie katra pārstāvja 3 vietniekus.

Tām darba vietām, kur pilntiesīgo kasu dalībnieku mazāk par 100, ir tiesība pilnvarnieku vēlēšanas gadījumā apvienoties.

Ja dalībnieku skaits pārsniedz darba vietā vai apvienotās darba vietās pilnu simtu par 50 vai vairāk

personām, tās bauda tiesību izvēlēt vēl atsevišķu pilnvarnieku, bet ja dalībnieku skaits pārsniedz simtu mazāk kā par 50 personām, pēdējās tiesību uz atsevišķu pilnvarnieku nebauda.

Pilnvarnieku vēlēšanas izdarāmas tieši un aizklāti uz proporcionālītātes pamatiem visās darba vietās pēc kopējiem negrozāmiem kandidātu sarakstiem.

Pilnvarnieku vēlēšanu laiku un tuvākus noteikumus par vēlēšanas kārtību izdod Tautas labklājības ministrija, vienojoties ar Satiksmes ministriju.

Izvēlētie pilnvarnieki 10. dienā pēc vēlēšanām ierodas Rīgā, Tautas labklājības ministrijā un Satiksmes ministrijā, pēc piekritības, ievēlēt pārstāvju pensiju komitejās.

Minēto komiteju sēdes ir pilntiesīgas, ja viņās piedalās vismaz trīs komitejas locekļi, to starpā priekšsēdētājs. Komiteju lēmumi pieņemami ar klātesošo dalībnieku vienkāršu balsu vairākumu; ja balsis sadalās līdzīgās daļās, tad izšķir priekšsēdētāja balss.

Rīgā, 1931. g. 24. septembrī

Pielikums: Paraugs Nr. 1. (instr. 5. p.)

Tautas labklājības ministrijas
Satiksmes ministrijas pensiju kasei.

 (maksātāju uzņēmuma nosaukums)

reizē ar šo iemaksā Latvijas bankā —

Tautas labklājības ministrijas pensiju kases tekošā rēķinā
 Nr. 3875.

Satiksmes ministrijas pensiju kases tekošā rēķinā Nr. 3900
 darbinieku iemaksas no..... līdz Ls

darba devēju piemaksas no līdz

sodu naudas u. c. iemaksas saskaņā ar pensiju likuma

II daļas 7. panta 3. un 4. pk. nosacījumiem . . . „

Kopā Ls

193.... g. „.....

 (paraksti)

„Vald. Vēstn.“ 1932. g. 159. n.

Instrukcija pastāvīgo amatnieku un strādnieku pensiju kasu komitejām.

(Izdota uz likuma par pensijām — Lik. kr. 1931. g. 170 — 33. p. pamata.).

1. Valsts un valsts autonōmo uzņēmumu pastāvīgo amatnieku un strādnieku pensiju kases darbību vada un par to atbild likumā par pensijām II daļas 30. pantā paredzētā komiteja. Atsevišķu pienākumu izpildīšanu komiteja var uzticēt vienam vai vairākiem komitejas locekļiem.

2. Pensiju kases vēlētie komitejas locekļi izstājas no komitejas sastāva, ja viņi zaudē pensiju kases dalībnieka tiesības.

Tautas labklājības, resp. satiksmes ministrs var atcelt no amata līdz tiesas spriedumam vēlētos komitejas locekļus, pret kuriem uzsākta tiesas izmeklēšana vai kriminālvajāšana.

Izstājušos vai no amata atcelto vēlēto komitejas locekļu vietā nāk viņu vietnieki.

3. Komitejas sekretārs ir viens no resoru ieceltiem locekļiem.

4. Komitejas sēdes sasauc priekšsēdētājs pēc vajadzības, bet ne retāk kā reizi mēnesī.

5. Par komitejas sēdēm jāved protokols, kurš ierakstāms īpašā grāmatā, atzīmējot: 1) gadu, mēnesi, dienu, sēdes sākumu un beigas, 2) sēdē piedalījušos komitejas locekļus un tehniskos kases darbiniekus, 3) isu apspriesto jautājumu saturu un 4) pieņemtos lēmumus.

6. Protokolu paraksta visi attiecīgā sēdē piedalījušies komitejas locekļi. Komitejas priekšsēdētājs saņem atalgojumu Ls 100 mēnesī.

7. Vēlētie, kā arī ieceltie komitejas locekļi, kuriem pastāvīgs atalgojums nav paredzēts, par piedalīšanos komitejas sēdēs saņem atalgojumu Ls 6 par sēdi. Ieceltie komitejas locekļi nebauda tiesību uz atlīdzību par sēdēm, ja viņi ir valsts darbinieki un sēdes notiek parastā darba laikā.

Komitejas locekļiem, kuri dzīvo ārpus kases atrašanās vietas, atmaksā ceļa izdevumus — dzelzceļa biļeti III klasē — un izmaksā dienas naudu Ls 6 dienā.

8. Komitejās tekošā darba veikšanai vajadzīgo personālu ieceļ komitejas priekšsēdētājs:

Tādā pašā kārtā notiek darbinieku atlaišana.

Atalgojumu kases personāls saņem pēc attiecīgām amatu katēgorijām saskaņā ar Ministru kabineta apstiprinātu budžetu.

9. Komitejas pienākums ir:

- 1) atbildēt par pensiju kases līdzekļiem, kā arī sekot par dalībnieku atvilkumu, uzņēmumu piemaksu, aizdevumu atmaksu un citu kasei pienākošos summu nomaksu likumā un instrukcijās paredzētā laikā un kārtībā;
- 2) caurskatīt un izlemt kases dalībnieku un viņu ģimenes locekļu pieprasījumus pēc likumā paredzētiem paāalstiem un pensijām;
- 3) lemt par kases brīvo līdzekļu novietošanu;
- 4) lemt par likuma 24. pantā paredzēto ilgtermiņa aizdevumu izsniegšanu;
- 5) iesniegt prasības tiesā un atbildēt par kasei uzstādītām prasībām;
- 6) pārzināt kases grāmatvedību un darbvedību;
- 7) sastādīt gada pārskatus un budžetus un tos caur Tautas labklājības ministriju iesniegt Ministru kabinetam apstiprināšanai;

- 8) izstrādāt un pieņemt kases grāmatvedībai, darbvedībai un ārstu komisijai vajadzīgos formulārus;
- 9) pārzināt un kārtot visas citas lietas, kas stāv sakarā ar kases darbību un pienākumiem.

10. Komitejas priekšsēdētājam bez šīs instrukcijas 4. un 8. pantā minētām tiesībām un pienākumiem piekrit vēl:

- 1) uzraudzīt un vadīt kases darbību saskaņā ar komitejas lēmumiem un instrukciju;
- 2) komitejas piešķirto pilnvaru robežās izlemt pensiju kasei iesniegtās tekošās lietas, kā arī tādas, kurām nav principiāla nozīme, ziņojot par to tuvākā komitejas sēdē;
- 3) parakstīt kases izejošo korespondenci un dokumentus, kā čekus, algu, pabalstu, pensiju un atvilkumu atmaksu sarakstus u. c.

11. Operāciju vešanai un reģistrācijai iekārtojama grāmatvedība pēc dubultās grāmatvedības sistēmas.

12. Grāmatvedība iekārtojama un vedama piemērojoties instrukcijai par kases grāmatvedību.

13. Par katru notecējušo saimniecības gadu grāmatas jānoslēdz un jā sastāda darbības pārskats.

Rīgā, 1932. g. 14. jūlijā.

„Vald. Vēstn.“ 1932. g. 159. n.

Instrukcija pastāvīgo amatnieku un strādnieku pensiju kasu ārstu komisijām.

(Izdota uz likuma par pensijām — Lik. kr. 1931. g. 170 — 33. p. pamata.)

1. Pensiju kases dalībnieku darba spēju zaudējuma apmēru nosaka lik. 22. pantā paredzētā lietpratēju ārstu komisija.

2. Ārstu komisijas sēdes sasauc pensiju kases komitejas priekšsēdētājs vai viņa pilnvarā kāds no komitejas locekļiem, pēc vajadzības.

3. Ārstu komisijas sēdes pilntiesīgas, ja viņās piedalās visi 3 lietpratēji ārsti.

4. Bez ārstiem-lietpratējiem komisijas sēdēs piedalās kā referents viens no pensiju kases komitejas locekļiem bez balsstiesības.

5. Darba spēju zaudējuma apmērus ārstu komisija noteic pēc šai instrukcijai pievienotā sevišķā slimību un miesas trūkumu saraksta, ņemot vērā izmeklējamās personas vecumu un vispārīgo veselības stāvokli.

6. Ja pie izmeklēšanas konstatēts, ka darba spēju zaudējumam ir pārejošs raksturs, izmeklētais kases dalībnieks izsaucāms atkārtoti uz ārstu komisiju.

7. Kases dalībnieki, kas sasnieguši pilnu 65 gadu vecumu, pensijas, resp. pabalsta piešķiršanas ziņā atzīstami bez medicīniskās izmeklēšanas par tādiem, kas zaudējuši pastāvīgi darba spējas 40% apmērā.

8. Ārstu komisijas atzinumus par kases dalībnieku darba spēju zaudējuma apmēru protokolē viens no komisijas locekļiem īpašā grāmatā, pēc komitejas pieņemtā parauga, un to paraksta visi komisijas locekļi.

9. Domstarpības gadījumā par kases dalībnieku darba spēju zaudējuma apmēru komisijas izšķir ar vienkāršu balsu vairākumu.

10. Ārsti — komisijas locekļi, kā arī referents par sēdēm saņem atalgojumu Ls 6 apmērā par sēdi, no likuma par pensijām II daļas 7. p. paredzētiem līdzekļiem. Referents nebauda tiesību uz atlīdzību par sēdēm, ja viņš ir valsts darbinieks un sēdes notiek parastā darba laikā.

Rīgā, 1932. g. 14. jūlijā.

Pielikums pie instrukcijas ārstu komisijām 5. p.

Slimību un miesas trūkumu saraksts pastāvīgo amatnieku un strādnieku darba spēju zaudējuma apmēra noteikšanai.

Slimības un miesas trūkumi, ar kuriem slimojošie uzskatāmi kā zaudējuši darba spējas 100% apmērā.

1. Pārbaudītas un neārstējamas garīgas slimības, abu augšējo, apakšējo vai vienas puses locekļu trieka, kā arī stiprā attīstības stadijā tricamā trieka, citas ilgstošas galvas un mugurkaula ar krampju parādībām savienotas organiskas smadzeņu slimības un bojājumi, bulbārā trieka un smagi organiski cēlušies miesas līdzsvara bojājumi, bieži novērojama (vairākas reizes nedēļā) ar krampjiem savienota krītamā kaite, pie kuras nomanāma garīgo spēju mazināšanās.

2. Pilnīgs redzēs spējas zaudējums abās acīs.

Piezīme. Par vienas vai abu acu zaudējumu jāuzskata ne tikai pilnīgs aklums, bet arī tāds redzes spējas vājinājums, kad acs redzes spēja ar korekciju mazāka par 0,05.

3. Grūtas chroniskas plaušu slimības.

4. Krūšu kurvī ietilpstošo lielo asinsvadu traumatiskās oneirīsmas.

5. Sirds vārstuļu un muskuļu organiskas neizārstējamas un nekompensētas slimības.

6. Chronisks niežu iekaisums vai vienas nieres zaudējums, kad otra slima 50—100%.

7. Neizārstējami mugurkaula smadzeņu darbības traucējumi (locekļu pilnīga trieka, mīzalu un izkārnījumu nesaturēšana).

8. Neārstējamas iekšējo organu kaites: Adisona slimība, diabetes melitus, diabetes insipidus, bālasiņība, šķietamā bālasiņība, Bazedova slimība, kuņģam pievienojas priekš dzīvības uzturēšanas svarīgu procesu bojāšana.

9. Abu rōku vai plaukstu zaudējums, tāpat de-
viņu pirkstu zaudējums.

10. Abu kāju vai pēdu zaudējums.

11. Vienas kājas vai pēdas un vienas rokas vai plauksta kopējs zaudējums.

Slimības un miesas trūkumi, ar kuriem slimojošie uzskatāmi kā zaudējuši darbspējas 40% un vairāk.

1. Retākas epileptiskas lēkmes, prāta spēju un atmiņas vājinājums, periodiskas galvas sāpes, reiboņi, kāda locekļa muskuļu spēka vājinājums, runas spēju traucējumi no galvas kausa un smadzeņu bojājumiem.

2. Pilnīgs kurlums ar abām ausīm.

3. Deguna pilnīgs trūkums.

4. Elpojamās rīkles sašaurinājumi un citi kakla bojājumi, kas prasa pastāvīgu elpojamās caurules lietošanu.

5. Runas spēju zaudējumi no balss un valodas organu bojājumiem.

6. Stipri krūšu kurvja kustību samazinājumi, atkarīgi no dažādiem viņa bojājumiem.

7. Stipri plaušu elpojamo kustību ierobežojumi, vai plaušu elpojamās virsmas samazinājumi, atkarīgi no plaušu saaugumiem ar apkārtējiem organiem vai plaušu audu saplakumiem.

8. Chroniskas plaušu slimības — vidējas.

9. Sirds vārstuļu un muskuļu organiskas, bet kompensētas slimības.

10. Grūtas un vidējas vēdera organu chroniskas slimības, kas traucē šo organu darbību un visa organisma barošanu (kuņģa un zarnu sašaurinājumi, viņu fistulas, vēdera plēves saaugumi, aknu u. c. slimības).

11. Stipri mugurkaula kustību ierobežojumi.

12. Vienas rokas visu pirkstu vai abu ikšķu un rādītāja vai ikšķa un 2 citu pirkstu zaudējums.

13. Abu roku rādītāju vai abu ikšķu zaudējums.

14. Vienas rokas zaudējums vai viņas pilnīga nevarība, kas ceļas no plaukstas, elkoņa un pleca locītavu nekustīguma, vai svārstīgām locītavām, kā arī no neīstu locītavu izveidošanās.

15. Kājas vai pēdas zaudējums, vai viņu svārstīgās locītavas, vai nekustīgums (pēdas locītavā leņķī, kas pārsniedz 90°).

Piezīme. Gadījumos, kad nāk priekšā tādas slimības, kas šini sarakstā nav minētas, ārstu komisija izmeklējamā darba spēju zaudējuma apmēru nosaka, vadoties no ārstniecības vispārējiem likumiem.

Senāta lemumi pie pensijas likuma

II daļa.

Nr. 1.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1934. g. 15. janvāra tiesas sēdē, caurlūkojis Pēterā Plūmiša sūdzību par Satiksmes ministra lēmumu vienreizējā pabalsta piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar likumu par pensijām II d. 1. p. (1931. g. lik. kr. 170) tiesību uz pabalstu un pensiju pēc šī likuma II d. noteikumiem bauda valsts un valsts autonōmo uzņēmumu pastāvīgie amatnieki un strādnieki, kas šajos uzņēmumos nostrādājuši bez pārtraukuma vismaz vienu gadu, vai 20 mēnešus divu gadu laikā; ka pēc piezīmes pie šī panta par pārtraukumu nav uzskatāmi likumīgi piešķirtie atvaļinājumi; ka šini gadījumā no lietas redzams, ka sūdzētājs P. Plūmitis strādājis dzelzceļu darbos līdz 1932. g. 1. janvārim, kad tas saskaņā ar atzīmi dienesta gaitas aprakstā atlaists nepiemērotas veselības dēļ, ka pēc tam viņš 2. augustā 1932. g. par jaunu pieņemts dzelzceļu darbā, ievēdot dienesta gaitas aprakstā; ka laiks no 1. janvāra 1932. g. līdz 2. augustam 1932. g. uzskatāms par bez maksas atvaļinājumu; ka, pārbaudot šos lietas apstākļus, Satiksmes ministrs saskaņā ar Valsts kontroles atzinumu pilnīgi pareizi atteicies atzīt aprādīto laiku no 1932. g. 1. janvāra līdz tā paša gada 2. augustam par atvaļinājumu, bet gan kvalificējis to

kā darba pārtraukumu, kāds tas saskaņā ar ierakstu dienesta gaitas aprakstā pie darba izbeigšanas uz 1. janvāri 1932. g. arī faktiski ir; ka pie aprāditiem apstākļiem Satiksmes ministra lēmums, ar kuŗu noraidīts sūdzētāja lūgums dēļ pabalsta un pensijas, saskan ar lietas faktiskiem apstākļiem un likuma par pensijām II d. 1. p. un piezīmi pie tā, kādēļ sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, nolemj: Pēterā Plūmiša sūdzību atstāt bez ievēribas. Nr. 327.

Nr. 2.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1933. g. 16. janvāra tiesas sēdē, caurlūkojis L i l i j a s E n n o sūdzību par Satiksmes ministra lēmumu attiecībā uz pabalsta nepiešķiršanu viņai un viņas bērniem, izklaušījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar pensiju likumu II. daļas 1. pantu bauda tiesību uz pabalstu un pensiju, starp citu, valsts uzņēmumu pastāvīgie amatnieki, kuŗi saskaņā ar šī likuma II d. 3. pantu jāieskaita par pensiju kases dalībniekiem; ka sūdzētājas mirušais vīrs ieņēmis dzelzceļu akumulātoru montiera vietu un kā tāds, saskaņā ar aprāditiem likuma noteikumiem, baudīja tiesības uz pensiju un bij ieskaitāms pensiju kases dalībniekos; ka pensiju likuma II d. 5. panta atvilkumu neizdarīšana no pensionāru algām var gan dot pamatu šādu atvilkumu eventuālai vēlākai ieturēšanai, resp. piedzīšanai, ja tam ir vajadzīgais pamats, bet nevar atstāt iespaidu uz pensijas un attiecīgā pabalsta tiesībām un ieskaitīšanu kases dalībniekos, kas ir priekšnoteikums atvilkumu izdarīšanai; ka nevar tamdēļ dotā gadījumā atvilkumu neizdarīšanu no sūdzētājas mirušā vīra algas ņemt viņam pensiju kases dalībnieka tiesības, kuŗas nodibinātas ar viņa atrašanos darba līguma attiecībās ar dzelzceļu resoru; ka, noraidot aprādīto iemeslu dēļ sūdzētājas lūgumu, Satiksmes ministrija pārkāpusi pensiju likuma II daļas 1. un 3. pantu noteikumus,

kamdēļ viņas lēmums atceļams, — nolēmj: pārsūdzēto Satiksmes ministra lēmumu atcelt un uzdot viņam taisīt jaunu lēmumu šai lietā. Nr. 387.

Nr. 3.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1933. g. 10. aprīļa tiesas sēdē, caurlūkojot Jāņa Kārklīņa sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas pieprasījuma noraidīšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka sūdzētājs Jānis Kārklīšs lūdzis piešķirt viņam pensiju uz pensiju likuma II daļas pamata (1931. g. lik. kr. 170) ar aizrādījumu, ka viņš kalpojis Kara ministrijas arsenālā no 1925. g. 20. augusta līdz 1926. g. 30. aprīlim; ka pensiju likuma II d. 2. p. paredz pensiju kasu nodibināšanu, pie kam saskaņā ar tā paša likuma 10., 11., 12. un 13. p. p. noteikumiem tiesības uz pensiju un pabalstiem bauda personas, kas sastāvējušas šajos pantos paredzēto laiku par šādu pensijas kasu dalībniekiem; ka sūdzētājs par šādu kasu dalībnieku nav bijis un nevarēja būt, jo atstājis dienestu pirms pensiju likuma spēkā stāšanās, kad tur paredzētās pensiju kases vēl nebija nodibinātas; ka, noraidot šādos apstākļos sūdzētāja lūgumu dēļ pensijas, Tautas labklājības ministrija rīkojusies saskaņā ar minēto likuma pantu noteikumiem, bet sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, — nolēmj: Jāņa Kārklīņa sūdzību atstāt bez ievēribas. Nr. 1162.

Nr. 4.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1934. g. 12. februāra tiesas sēdē, caurlūkojis Anetes Tīlaks sūdzību par Satiksmes ministra lēmumu vienreizēja pabalsta piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka sa-

skaņā ar lik. par pensijām II d. 4. p., pensiju kases dalībnieki, izstājoties no dienesta, var saņemt pabalstu; ka pēc piev. lik. 22. p., slēdzienu par kases dalībnieka darba spēju zaudējuma apmēru, darbu atstājot, dod 3 lietpratēju ārstu komisija, kuŗu katrai reizei ieceļ attiecīgs ministrs, pie kuŗa resora atrodas pensiju kase; ka šinī gadījumā no lietas redzams, ka bij. kases dalībniece, dzelzceļu I ceļu iec. strādniece Anete Tilaks tikusi atlaista no darba 1931. g. 22. decembrī darba samazināšanās un kredita trūkuma dēļ; ka sakarā ar A. Tilaks 1933. g. 15. jūlijā iesniegto lūgumu vienreizējā pabalsta dēļ, Satiksmes ministrijas pensiju kases komiteja atradusi, ka minētais lūgums iesniegts tikai pēc 1 gada un 7 mēnešiem no atlaišanas dienas, kādēļ nav vairs iespējams konstatēt, kāds bijis A. Tilaks veselības stāvoklis atlaišanas dienā un sevišķi ievērojot to, ka viņa tikusi atlaista **no darba kredita trūkuma dēļ**, bet **nevis slimības dēļ**, viņas lūgumu dēļ vienreizējā pabalsta noraidījusi, neizsaucot uz ārstu komisiju; kā Satiksmes ministrs, atrodot šo pensiju kases komitejas lēmumu par pareizu un apstiprinot to, nav pārkāpis nekādus lik. noteikumus, kādēļ sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, — nolemj: Anetes Tilaks sūdzību atstāt bez ievēribas. — Nr. 609.

Nr. 5.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1933. g. 10. marta tiesas sēdē, caurlūkojis Kārlja Upiša sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas pieprasījuma noraidīšanas lietā, izklaušījis Virsprokurora biedra atzinumu, atrod: ka saskaņā ar likuma par pensijām II daļas 2. pktu pabalsta un pensijas izsniegšanai nodibināmas 2 pensiju kases: viena pie Satiksmes, otra pie Tautas labklājības ministrijas, ka pēc tā paša likuma 3. panta

par kases dalībniekiem jāieskaita visi likuma 1. pantā minētie pastāvīgie amatnieki un strādnieki; ka saskaņā ar likuma 4. pantu pabalstus vai pensijas saņem kases dalībnieki izstājoties no dienesta, kā arī mirušo kases dalībnieku atraitnes un bērni; ka pabalstu un pensijas fonda nodibināšanai no kases dalībnieku algām ik mēnešus atvelk 4% kasei par labu (5. p.) un valsts un autonōmie uzņēmumi iemaksā par katru notecējušu mēnesi pensiju kasē tikpat lielu summu, kādu atvelk no kases dalībnieku algas (6. p.) un ka bez tam vēl minētam fondam pieskaita likuma 7. pantā 2.—5. punktos minētās summas; ka pēc likuma 8. p. katram kases dalībniekam atver personīgu kontu, kurā ieraksta atsevišķi visus ikmēneša atvilkumus un gada beigās, vai kontu slēdzot, procentus par notecējušā gada atvilkumiem; ka par šā fonda izlietošanu tuvāki nosacījumi atrodas 11., 12., 13. pantos, un proti: 11. pants nosaka, kādas tiesības bauda pirmā pantā minētās personas, kas bijušas par kases dalībniekiem ne vairāk par 5 gadiem; 12. pants nosaka to kasu dalībnieku tiesības, kuri sastāvējuši kasē no 5—15 gadiem un 13. pants nosaka personu tiesības, kas par kases dalībniekiem ir bijuši vairāk par 15 gadiem; ka 10. pants nosaka to laiku, kuŗu kases dalībniekiem ieskaita pabalsta un pensijas izdienā, bet kā šī ieskaitīšana notiek, to nosaka turpmākie likuma 11., 12. un 13. p. p.; ka sūdzētājs sabijis kasē no pēdējās dibināšanas, t. i., 1931. gada 14. augusta līdz viņa atlaišanai 1931. g. 24. augustam, t. i., 11 dienas, kamdēļ viņa gadījumā piemērojams likuma 11. pants, un tā kā viņš nav zaudējis darba spējas pilnīgi un pastāvīgi, tad minētā panta 2. punkts, pēc kuŗa viņš saņem atpakaļ visus atvilkumus līdz ar % un visas uzņēmuma iemaksas, kādas summas viņš arī saņēmis; ka sūdzētāja vēlēšanās, lai viņam ieskaita izdienā arī Krievijas dzelzceļu dienestā pavadīto laiku 20 gadus, nav iespējams iz-

pildīt, jo minēto laiku, saskaņā ar 10. p. 2. pkt., var ieskaitīt tikai pensijas izdienā; ka pensiju var saņemt saskaņā ar 12. panta 3. pktu tie, kas bijuši par kases dalībniekiem ne mazāk par 10 gadiem, kurpretim sūdzētājs par tādu sabija tikai 11 dienas; ka tāpat nav iespējams ieskaitīt sūdzētājam izdienā pabalsta saņemšanai laiku, kuŗu viņš nokalpojis uz Latvijas dzelzceļiem pirms likuma par pensijām II daļas spēkā nākšanas, jo, saskaņā ar minētā likuma 11. panta 3. pktu, pabalstu var saņemt tikai tas, kas bijis par kases dalībnieku mazāk par 5 gadiem, kā tas ir šinī gadījumā, — ja viņš dienestu atstājot zaudējis darba spējas pilnīgi un pastāvīgi; ka identificēt izdienā ieskaitāmo laiku, kuŗu sūdzētājs sabijis par kases dalībnieku, nav iespējams, jo neviens nevar būt par tādas kases dalībnieku, kuŗa nemaz nav nodibināta un 10. pants runā vienīgi par izdienā ieskaitāmo laiku, kuŗš nokalpots pirms kases dibināšanas; ka iepriekš kases nodibināšanas dienestā pavadītais laiks, kuŗu pēc 10. panta kases dalībniekiem ieskaita izdienā, dod tikai zināmas priekšrocības pie pabalsta un pensijas saņemšanas saskaņā ar likuma 11., 12. un 13. p. p., kādas priekšrocības minētos pantos uzskaitītas, pie kam minētie panti tieši atsaucas uz lik. 10. pantu, kuŗā ir runa par izdienā ieskaitāmo laiku, bet ne par laiku, kuŗu kāds sabijis par kases dalībnieku, jo par pēdējiem runā lik. 11., 12. un 13. p. p. Ka aiz šiem iemesliem Tautas labklājības ministrijas lēmums uzskatāms par saskanošu ar pievestiem likumiem, bet sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, kamdēļ nolemj: Kārļa Upīša sūdzību atstāt bez ievēribas. — Nr. 733.

Likums par pensijām.

(Lik. kr. 1931. g. 171.)

III daļa

Zinātnieku, literātu, mākslinieku un saimniecisko sabiedrisko organizāciju algoto darbinieku pensijas.

1. nodaļa.

Pensiju tiesību iegūšana.

1. Saskaņā ar šā likuma trešās daļas noteikumiem bauda tiesības uz pensiju sekošie Latvijas pilsoņi:

- 1) zinātnieki, literāti (rakstnieki un žurnālisti) un mākslinieki (skatuves, tēlojošo mākslu un skaņu mākslinieki), kuŗi arodnieciski nodarbojušies Latvijas zinātnes, literātūras, žurnālistikas vai mākslas laukā un kā tādi ar savu darbību veicinājuši Latvijas kultūras attīstību;
Sk. Senāta lēmumus Nr. 7. un 8.
- 2) lauksaimniecības, lopkopības un piensaimniecības organizāciju, kā arī kooperācijas, slimo kasu un to savienību algotie darbinieki, neatkarīgi no tam, vai viņi iecelti vai ievēlēti savos amatos.
Sk. Senāta lēmumus Nr. 1. un 2.

2. Šī likuma daļa attiecas arī:

- 1) uz tādiem 1. panta 1. punktā minētiem darbiniekiem, kas likumam spēkā stājoties savā arodā

vairs nestrādā, bet citādi atbilst šā likuma prasībām;

- 2) uz citu iepriekšējā (1.) pantā nenorādītu organizāciju un iestāžu algotiem darbiniekiem, ja pēdējie par to vienojušies ar darba devējiem un Tautas labklājības ministrija tam piekritusi. Šādā kārtā notikušā pievienošanās pensijas likumam nav pārlemjama.*)

3. Tiesību uz pensiju bauda arī šinī daļā minēto darbinieku ģimenes locekļi.

4. Neatkarīgi no darba spēju zaudēšanas bauda tiesības uz pensiju:

- 1) 1. p. 1. punktā minētie darbinieki, ja viņi savā arodā nodarbojušies no vietas vai ar pārtraukumiem ne mazāk par 25 gadiem un sasnieguši 55 gadu vecumu;
- 2) 1. p. 2. punktā minētie darbinieki pēc tāda paša laika nostrādāšanas un vecuma sasniegšanas, kā iepriekšējā (1.) punktā minētie darbinieki, bet neatkarīgi no tam, vai viņi visu šo laiku ir strādājuši vienā vai dažādās 1. p. 2. punktā minētās organizācijās.

Sk. Senāta lēmumus Nr. 3., 4. un 5.

P i e z ī m e. Dziedātājiem un baletdejojotājiem ir tiesība saņemt pensiju neatkarīgi no darba spēju zaudēšanas, ja tie savā arodā nostrādājuši 25 gadus un sasnieguši 50 gadu vecumu.

5. Pirmā pantā minētie darbinieki, kas pēc 25 gadu nostrādāšanas atstāj darbu nesaņieguši 4. pantā, resp. tā piezīmē, minēto vecumu, pensijas tiesību iegūst ar šā vecuma sasniegšanas dienu. Ja pēc minētā laika nostrādāšanas no darba aizgājuši 1. p. 1. punktā minētie darbinieki, nesaņieguši 4. pantā

*) Šis pants spēkā ar 1934. g. 25. jūniju. (Lik. kr. 1934. g. 175.)

noteikto vecumu, zaudējuši attiecīgās arodnieciskās darba spējas vairāk kā par 40%, bet 1. p. 2. punktā minētie darbinieki — vispārējās darba spējas vairāk kā par 40%, tad pensijas tiesību viņi iegūst no tās dienas, kad ārstu komisija tādu darba spēju zaudēšanu konstatē. Šinī pantā minēto darbinieku miršanas gadījumā pensijas tiesību bauda viņu ģimenes locekļi neatkarīgi no mirušā vecuma.

P i e z ī m e. Darbinieki, kuŗu lūgumi atraidīti tādēļ, ka viņu darba spēju zaudējums ir atzīts mazāks par šinī pantā paredzētiem procentiem, var iesniegt jaunus lūgumus ne agrāki par vienu gadu, skaitot no iepriekšējā lūguma noraidīšanas dienas.

6. Ja iestādes vai organizācijas likvidēšanas vai pārorganizēšanas gadījumā darbinieks paliek ārpus darba, tad viņam ir tiesība uz pensiju neatkarīgi no darba spēju zaudēšanas un vecuma pēc 20 izdienā ieskaitāmo gadu nostrādāšanas.

7. Pirmā panta 1. punktā minētie darbinieki, ja viņi nodarbojušies ne mazāk par 10 izdienā ieskaitāmiem gadiem, bauda pensijas tiesību neatkarīgi no vecuma, ja viņi zaudējuši attiecīgas arodnieciskās darba spējas ne mazāk kā par 40% un savā arodā vairs nedarbojas.

Pirmā panta 2. punktā minētie darbinieki bauda pensijas tiesību neatkarīgi no vecuma, ja viņi nostrādājuši ne mazāk par 10 izdienā ieskaitāmiem gadiem, zaudējuši vispārējās darba spējas dienesta laikā ne mazāk par 40% un atstāj darbū.

8. Pirmā pantā minētie darbinieki bauda pensijas tiesību neatkarīgi no vecuma, ja viņi nostrādājuši ne mazāk par 5 pensijas izdienā ieskaitāmiem gadiem un nedziedināmas slimības dēļ darbības laikā zaudējuši darba spējas tādā apmērā, ka nepieciešama pastāvīga apkopšana.

2. nodaļa.

Pensijas izdienā ieskaitāmais laiks.

9. Pensijas izdienā ieskaita arī visu to laiku, kuŗu pensionējamais darbinieks nostrādājis šā likuma I. daļas 1 pantā vai II daļas 1. pantā paredzētos amatos, kā arī laiku, kas nostrādāts tādās Latvijas pašvaldībās, kuŗām ir savas pensiju kases.*)

Sk. Senāta lēmumu Nr. 6.

10. Pirmā pantā minētiem darbiniekiem pensijas izdienā ieskaita visu to laiku, kuŗu viņi līdz šā likuma spēkā nākšanai nostrādājuši Latvijas teritorijā, kā savā arodā, tā arī valsts vai pašvaldības dienestā.**)

11. Latvijas kara dienestā pavadīto laiku, atskaitot miera laika obligātorisko kara dienestu, ieskaita pensijas izdienā, ja pirmā pantā minētais darbinieks, atrodoties savā darbā, iesaukts armijā un ne vēlāk kā gada laikā pēc atvaļināšanas no armijas iestājies atkal darbā, kuŗš saskaņā ar šā likuma III daļu dod tiesību uz pensijas izdienu.

12. Pensijas izdienas laiks skaitāms no 18 gadu vecuma, bet baletdejojājiem no 17 gadu vecuma.

3. nodaļa.

Pensiju fonds.

13. Pirmā pantā minēto darbinieku pensionēšanas vajadzībām pie Tautas labklājības ministrijas pastāv pensiju fonds. Tā līdzekļi sastādās no summām, kuŗas iemaksā uz šā likuma 14.—19. panta pamata.

*) Šā panta otrā daļa, sākot ar vārdiem „kā arī laiku“, spēkā ar 1934. g. 25. jūniju. (Lik. kr. 1934. g. 175.)

**) Spēkā ar 1934. g. 25. jūniju. (Lik. kr. 1934. g. 175.)

14. Sākot no nākošā mēneša pirmās dienas pēc šā likuma spēkā stāšanās, no 1. pantā minēto darbinieku algām atvelk tā iestāde, no kuŗas darbinieks saņem algu, 3% par labu attiecīgam pensiju fondam un iemaksā to pēdējam. Atvilkumus izdara no 28. pantā minētās algas.

15. Pirmā pantā minēto darbinieku darba devēji iemaksā par katru notecējušo mēnesi pensiju fondā, ne vēlāk par nākošā mēneša 10. dienu, tikpat lielu summu, kādu atvelk no darbinieku algām.

16. Par laikā neizdarītiem maksājumiem 15. pantā minētie darba devēji maksā 1% no maksājuma summas par katru nokavēto mēnesi, skaitot nepilnu mēnesi par pilnu. Laikā neiemaksātās summas līdz ar soda naudu piedzenamas saskaņā ar noteikumiem par valsts neapstrīdamu prasījumu piedzīšanu.

17. Pirmā panta 1. punktā minētie darbinieki, kuŗi nestrādā par noteiktu algu tādā iestādē, uzņēmumā vai pie atsevišķām personām, izdara iemaksas pensiju fondā personīgi 15. pantā paredzētā laikā, rēķinot 3% no valsts darbinieku XI katēgorijas 1. pakāpes algas.

Laiku, par kuŗu viņi iemaksas pensiju fondā pēc šā likuma spēkā nākšanas nav izdarījuši, pensijas izdienā neieskaita.

18. Ja tekošā gadā 1. pantā minēto darbinieku pensiju izmaksāšanai vajadzīgā summa pārsniedz pensiju fonda atvilkumus kopā ar darba devēju piemaksām, tad Tautas labklājības ministrija paaugstina atvilkuma procentu minētām personām sākot ar nākošo budžeta gadu līdz 4%.

Ja pensiju fonds 1. pantā minēto darbinieku pensioņēšanai kopsummā pārsniedz nākošū budžeta gadā pensiju izmaksai paredzētās vajadzības pusotrkārtīgi, tad Tautas labklājības ministrija samazina ar nākošū budžeta gada sākumu atvilkuma procentu no algām

visiem 1. pantā minētiem darbiniekiem, bet ne zemāk par 2%, pie kam atvilkuma procentu paaugstinot vai pazeminot, jāņem vērā, lai pensiju fonda līdzekļi apmierinātu tekošā budžeta gadā nepieciešamās vajadzības 1. panta darbinieku pensionēšanai.

19. Ja, neskatoties uz iepriekšējā (18.) pantā paredzēto līdzekļu uzkrāšanas kārtību, tādu tomēr pietrūktu 1. panta 2. punktā minēto darbinieku pensionēšanai, tad izsniedzams bezprocentīgs aizdevums no valsts līdzekļiem līdz nepieciešamo summu sagādāšanai un Tautas labklājības ministrija paaugstina atvilkuma procentu un piemaksu sākot ar nākošo budžeta gadu līdz 6%, kamēr aizdevums dzēsts.

20. Pensiju kases līdzekļi tekošām vajadzībām jānogulda Latvijas bankā uz procentiem, bet brīvos līdzekļus var ieguldīt arī valsts vērtspapīros vai valsts garantētās obligācijās.*)

21. Ja darbinieks no amata, kas minēts kādā šā likuma daļā, pāriet jaunā amatā, kas minēts likuma citā daļā, tad visus no viņa algas izdarītos atvilkumus, kā arī darba devēja iemaksas līdz ar attiecīgiem Latvijas bankas procentiem pārved uz to pensiju fondu, resp. pensiju kasi, kurai piekrītas darbinieka pensionēšana vai pabalsta izsniegšana.

22. Tāpat, ja darbinieks pāriet no pašvaldībām, kurām ir sava pensiju kase, uz 1. pantā minēto darbu, tad pašvaldībām jāiemaksā attiecīgā pensiju fondā visa tā summa, kas no darbinieka algas ieturēta par labu pašvaldības pensiju fondam, līdz ar tādu pašu summu no saviem līdzekļiem.

Ja darbinieks pārgājis no šīs daļas 1. pantā minētā dienesta tādas pašvaldības dienestā, kurai ir sava pensiju kase, un šī pašvaldība viņu pensionē,

*) Spēkā ar 1934. g. 25. jūniju. (Lik. kr. 1934. g. 175.)

tad no šīnī daļā minētā pensiju fonda līdzekļiem jā-
iemaksā attiecīgās pašvaldības pensiju kasē pensio-
nējamā darbinieka iemaksas šīnī daļā minētā pensiju
fondā divkāršā apmērā, pieskaitot Latvijas bankas
procentus līdz pāriešanas dienai.

4. n o d a | a.

Pensijas aprēķināšana.

23. Pensijas apmēra ziņā tie 1. panta 1. punktā
minētie darbinieki, kuŗi nestrādā par noteiktu algu
kādā iestādē, uzņēmumā vai pie atsevišķām perso-
nām, sadalās četrās grupās, atkarībā no viņu nopel-
niem Latvijas kultūras un mākslas laukā.

Pensijas apmērs pēc 10 nostrādātiem gadiem, vai
saskaņā ar 8. pantu — pēc 5 nostrādātiem gadiem
līdzinās:

I grupai 30% no valsts ierēdņu VI kat. 1. pak.
algas.

II grupai 25% no valsts ierēdņu VI kat. 1. pak.
algas.

III grupai 20% no valsts ierēdņu VI kat. 1. pak.
algas.

IV grupai 15% no valsts ierēdņu VI kat. 1. pak.
algas.

Par katru nākošo nostrādāto gadu pensijas ap-
mērs pieaug par 1½% līdz 25 pilniem nostrādātiem
gadiem, pie kam pensija joprojām pieaug vēl 6 gadus
sekošā apmērā: IV grupai par katru tālāk nostrā-
dāto gadu par ¼%, III grupai — par 1%, II gru-
pai — par 2% un I grupai — par 3%.

P i e z ī m e. Tiem šīnī pantā minētiem darbiniekiem,
kuŗi saņem noteiktu mēneša algu kādā darba
vietā, tiesība saņemt pensiju pēc izvēles: vai no
augstākās divu gadu caurmēra algas, kādu viņi
saņēmuši strādājot Latvijā kādā darbā, kuŗš

dod tiesību uz pensiju saskaņā ar kādu šā likuma daļu, vai saskaņā ar komisijas (34. p.) atzinumu.

24. Pirmā pantā minētiem darbiniekiem, izņemot 23. p. minētos, pensiju aprēķina no visaugstākās caurmēra algas, bet ne augstāk par valsts dienesta 1. kat. amata 1. pakāpi, kādu fonda dalībnieks saņēmis divus gadus no vietas strādājot Latvijas pastāvēšanas laikā 1. pantā minētās darba vietās.*)

25. Pirmā pantā minētiem darbiniekiem, kas iegūst pensijas tiesību, izņemot 23. p. minētos, pensijas apmērs pēc 25 nostrādātiem gadiem līdzinās 50% no algas un par katru nākošo nostrādāto gadu pensijas norma pieaug par 3% līdz 80% no algas.

26. Darbiniekiem, kas iegūst pensijas tiesību saskaņā ar 6. un 7. pantu, pensijas apmērs pēc 10 nostrādātiem gadiem līdzinās 30% no algas un par katru nākošo nostrādāto gadu pensijas norma pieaug par 2% līdz 80% no algas.**)

27. Pirmā pantā minētiem darbiniekiem, izņemot 23. p. minētos, kas iegūst pensijas tiesību saskaņā ar 8. pantu, pensijas apmērs pēc 5 nostrādātiem gadiem līdzinās 30% no algas un par katru nākošo nostrādāto gadu pensijas norma pieaug par 2% līdz 80% no algas.

28. Šā likuma trešā daļā ar vārdu alga jāsaprot attiecīgam darbiniekam noteiktā alga naudā un dzīvokļa piemaksa $\frac{1}{6}$ apmērā no to darbinieku algas, kas brīvu dzīvokli lieto.

Algotiem darbiniekiem, kas nodarbināti vairākās

*) Šinī pantā iespraustie vārdi „bet ne augstāk par valsts dienesta 1. kat. amata 1. pakāpi“ spēkā ar 1932. g. 1. aprīli. (Lik. kr. 1932. g. 196.)

**) Spēkā ar 1934. g. 25. jūniju. (Lik. kr. 1934. g. 175.)

pirmā pantā minētās darba vietās, kā alga jāsaprot kopīgais atalgojums, kuŗu viņi saņem šinīs darba vietās kā algoti darbinieki.

29. Šā likuma trešās daļas 3. pantā minēto ģimenes locekļu pensijas tiesības nosakāmas saskaņā ar šā likuma pirmās daļas 5. nodaļas 57., 58., 59., 60., 62., 63., 64. un 65. pantu.

30. Pirmā pantā minētie darbinieki darbu izbeidzot saņem kā pabalstu atpakaļ pensiju fondā iemaksātos atvilkumus bez procentiem, ja viņiem nav tiesības uz pensiju vai pabalstu.

5. n o d a ļ a.

Pensijas pieprasīšanas un izmaksas kārtība.

31. Pensijas pieprasījums iesniedzams Tautas labklājības ministrijai ne vēlāk kā 6 mēnešu laikā, skaitot:

- 1) no atvaļināšanas dienas, ja darbinieks pensijas tiesību ieguvis atrazdamies darbā;
- 2) no tās dienas, kad attiecīga ārstu lietpratēju komisija viņu atzinusi par darba nespējīgu, ja darbinieks pensijas tiesību iegūst neatrazdamies darbā;
- 3) no tās dienas, kad darbinieks sasniedzis 55 resp. 50 gadu vecumu, ja pensijas tiesība iegūta pēc atvaļināšanas no darba minēto vecumu sasniedzot;
- 4) no šā likuma spēkā stāšanās dienas, ja darbinieks, kas vairs darbā neatrodas, ar šo likumu iegūst pensijas tiesību.

32. Ja pensijas pieprasījums iesniegts pēc iepriekšējā (31.) pantā noteiktā laika, pieprasītājs gan nezaudē tiesību uz pensiju, bet to aprēķina tikai no pieprasījuma iesniegšanas dienas.

33. 23. pantā minētiem darbiniekiem aprēķina pensiju no pieprasījuma iesniegšanas dienas.

34. Slēdzienus par 23. pantā minēto pensijas pieprasītāju tiesību saņemt pensiju, kā arī atzinumus par pensionāru ierindošanu kādā no 23. pantā minētām pensionāru grupām, dod komisija, kuŗa sastādās no viena Tautas labklājības ministrijas pārstāvja kā priekšsēdētāja, pa vienam pārstāvim no Izglītības un Finanču ministrijām un diviem pārstāvjiem no attiecīgām arodu organizācijām vai apvienībām.

Sk. Senāta lēmumus Nr. 9., 10., 11., 12., 13. un 14.

35. Iepriekšējā (34.) pantā minētai komisijai jānod savi slēdzieni viena mēneša laikā, skaitot no pensijas pieprasījuma un vajadzīgo dokumentu saņemšanas dienas, pēc kam komisijas slēdzienus apstiprina Tautas labklājības ministrs.

36. Pirmā pantā minēto darbinieku, izņemot 23. p. minētos, pensijas pieprasījumu Tautas labklājības ministrija izšķir viena mēneša laikā no pieprasījuma un nepieciešamo dokumentu saņemšanas dienas, bet gadījumos, kad izdarāma medicīniska izmeklēšana, divu nedēļu laikā no galīgas šādas izmeklēšanas dienas.

Uz pensijas pieprasītāja lūgumu pie pensijas pieprasījuma izšķiršanas pielaižams viņš pats vai viņa pilnvarota persona, vai attiecīgas arodbiedrības pārstāvis, kā arī attiecīga darbinieka darba devēja pārstāvis, ar padomdevēja balsi.

37. Pirmā pantā minēto darbinieku pensiju fonda pārvaldīšanai un jautājumu noskaidrošanai, kas pācētos ar minēto darbinieku pensionēšanu, pie Tautas labklājības ministrijas pastāv sevišķa padome, kuŗā ieiet Tautas labklājības ministrijas pārstāvis kā priekšsēdētājs un pa vienam pārstāvim no pirmā pantā minētām darba devēju centrālām organizācijām, kā arī šo organizāciju darbinieku arodbiedrību pārstāvjiem. Padomes atzinumu dzīvē īzvešanai nepieciešama Tautas labklājības ministra piekrišana.

Piezīme. Ja kāda aroda nozarē pastāv vairākas centrālās organizācijas, tad tām savā starpā jāvienojas pārstāvja izraudzīšanai minētā padomē.

38. Slēdzienu par pensijas pieprasītāja veselības stāvokli, kā arī par tā darba spēju zaudējuma apmēru dod, saskaņā ar Ministru kabineta apstiprinātu instrukciju, ārstu komisija, kas sastāv no trim ārstiem, no kuriem divus ieceļ Tautas labklājības ministrija, bet trešo sūta attiecīga darbinieku organizācija, bet ja organizācija trešo ārstu nesūta, tad arī viņu ieceļ Tautas labklājības ministrija.

39. Ja pensijas pieprasītājs slimības vai pilnīgas nevarības dēļ nevar ierasties uz pārbaudīšanu, tad Tautas labklājības ministrija uzdod medicīnisko pārmeklēšanu izdarīt kādam ārstam, kas savu atzinumu iesniedz 38. pantā paredzētai ārstu komisijai izlemšanai.

40. Ja pensijas pieprasītājs nav apmierināts ar ārstu komisijas slēdzienu, viņam ir tiesība vienā mēneša laikā, skaitot no attiecīga paziņojuma saņemšanas dienas, griezties pie Tautas labklājības ministrijas ar lūgumu pārliecināties par viņa veselības stāvokli otrreiz citā ārstu komisijas sastāvā. Šīs komisijas lēmums ir galīgs.

41. Pensijas izmaksas kārtību šās daļas pirmā pantā minētiem darbiniekiem nosaka saskaņā ar šā likumā pirmās daļas 76.—81. pantu.

6. n o d a ļ a.

Pensijas izmaksas pārtraukšana un izbeigšana.

42. Pensijas izmaksu pārtrauc pensionējamai personai, ja tā iestājas kādā darbā, kuŗu saskaņā ar šo likumu ieskaita pensijas izdienā, vai ja tā iestājas ārzemēs valsts vai pašvaldības darbā, vai arī jā

to uzņem kādā valsts vai pašvaldības iestādē pilnā apgādībā, vai tiesību zaudēšanas gadījumā par to laiku, kamēr tā izcieš sodu ieslodzījumā, un pensionējamiem bērniem par to laiku, kamēr viņu māte, atrazdamās valsts vai pašvaldības darbā, vēlas saņemt par tiem ģimenes piemaksu.

43. Pensijas izmaksu pensionējamai personai izbeidz, ja viņa nomirst, vai vairs nav Latvijas pilsonis. Pensionējamai atraitnei vai meitām pensijas izmaksu izbeidz arī tad, kad viņas apprecas.

P i e z ī m e. Tiesību uz pensiju, ja tā piešķirta par personīgu darbu, atraitnē apprecoties nezaudē.

7. n o d a ļ a.

Pabalsti.

44. Ja 1. pantā minētie darbinieki atradušies atiecīgā darbā 2—5 gadus, ar slimību zaudējuši darba spējas ne mazāk par 40% un spiesti atstāt darbu neiegūstot pensijas tiesības, tad viņi saņem vienreizēju pabalstu pēdējo 3 mēnešu algas apmērā, bet ja nedziedināmas slimības dēļ darba laikā viņi zaudējuši darba spējas tādā apmērā, ka nepieciešama pastāvīga apkopšana, viņi saņem vienreizēju pabalstu pēdējo sešu mēnešu algas apmērā. Darbinieki, kas nostrādājuši vairāk kā 5 gadus, bet mazāk par pilniem 10 gadiem un slimības dēļ zaudējuši darba spējas ne mazāk par 40% un spiesti atstāt darbu neiegūstot pensijas tiesības, saņem vienreizēju pabalstu 6 mēnešu algas apmērā.

45. Ja 1. pantā minētie darbinieki nomirst, atrodies darbā un neiegūstot pensijas tiesības, tad viņu ģimenes locekļiem izmaksā vienreizēju pabalstu divu mēnešu algas apmērā, ja mirušais darbinieks nostrādājis no viena līdz divi gadiem, un 6 mēnešu algas apmērā, ja vairāk kā divus gadus.

46. Pensionāra miršanas gadījumā viņa ģimenes locekļiem izmaksā apbedīšanas pabalstu 3 mēnešu pensijas apmērā.

8. n o d a ļ a.

Dažādi noteikumi.

47. Pensiju fondā iemaksātās summas nav atmaksājamas, izņemot 30. pantā paredzēto gadījumu.

48. Valsts piemaksā pensiju fondā no budžetā paredzētiem līdzekļiem 1. pantā minēto darbinieku pensionēšanai iztrūkumu, ja pensijas fondam pietrūktu līdzekļu attiecīgām izmaksām, pēc iemaksu augstākās likmes sasniegšanas.

49. Pensijas izdienā neieskaita to laiku, par kuŗu darbinieks, saskaņā ar 30. pantu, saņēmis atpakaļ fondā iemaksātos atvilkumus. Bet tādām darbiniekam ierēķina izdienā atkal šos gadus, ja viņš, iestājoties no jauna darbā, kas dod tiesību uz pensiju, gada laikā atmaksā atpakaļ saņemto summu.

50. Darbinieks, kuŗam saskaņā ar kādu no šā likuma daļām vai ar attiecīgas pašvaldības noteikumiem ir tiesība uz vairākām pensijām, var saņemt tikai vienu pensiju pēc paša izvēles.

51. Personām, kam piešķirts pabalsts uz pagaidu noteikumu par darba nespējīgu mākslinieku, zinātnieku, rakstnieku un skolotāju pabalstiem pamata, tas izmaksājams joprojām tādā apmērā, kāds tas bija šā likuma izdošanas laikā. Minētās personas divu gadu laikā no šā likuma spēkā stāšanās dienas var lūgt Tautas labklājības ministriju pensijas lietas pārlemt uz šai likumā paredzēto noteikumu pamata.

52. No bērnu pensijas daļas nevar piedzīt vecāku parādus, tāpat arī no atraitleņa vai atraitlenes pensijas — mirušā vīra vai mirušās sievas parādus.

53. Visi atvilkumi no pensijas izdarāmi tādā pašā kārtībā, kā no attiecīga darbinieka algas.

54. Visi lūgumi un sūdzības pensiju lietās, tāpat visi klātpieliktie dokumenti, pilnvaras un visādas apliecības, kā arī apstiprinājumi, ir brīvi no zīmogrodevas.

55. Pensiju lietas pārzina Tautas labklājības ministrija, kurai tiesība izdot instrukcijas šā likuma trešās daļas piemērošanai.

Ar šā likumā trešo daļu atcelti pagaidu noteikumi par darba nespējīgu mākslinieku, zinātnieku, rakstnieku un skolotāju pabalstiem (Lik. kr. papild. 1921. g. 84) līdz ar šo noteikumu pārgrozījumiem un papildinājumiem (Lik. kr. 1921. g. 168).

Likums Saeimā pieņemts 1931. g. 22. jūlijā.

Instrukcija pie likuma par pensijām III daļas.

(„Vald. Vēstn.“ 1931. g. 197. n. un 1933. g. 10. n.)

Pamatojoties uz likuma par pensijām III daļas 55. pantu (Lik. un Min. kab. noteikumu kr. 1931. g. 171. num.), Tautas labklājības ministrija šā likuma piemērošanai lūdz ņemt vērā sekošus noteikumus:

1. Pie 1. panta. — Šis likums neattiecas uz 1. pantā minēto saimniecisko organizāciju un pārējo darba vietu fiziska darba strādniekiem un amatniekiem, par kādiem nav uzskatāmi pārdevēji, kurjēri, šveicari, sētnieki, apkalpotāji un telpu apkopēji.

Šis likums neattiecas arī uz tiem darbiniekiem, kuŗu darbam nav pastāvīga, bet gadījuma vai papildu darba raksturs. Par tādiem uzskatāmi visi tie darbinieki, kuŗu nepārtrauktais darba ilgums isāks par 3 mēnešiem. Tāpat šis likums neattiecas uz tiem darbiniekiem, kas nodarbināti vienā vai vairākās darba vietās kopā mazāk par 4 stundām dienā vai caurmērā mazāk par 24 stundām nedēļā. Ja minētais darba minimums nav nevienā atsevišķā darba vietā, tad ņemamas vērā visas likuma III daļas 1. pantā paredzētās darba vietas kopā, pie kam dokumentāri jāpierāda augstāk minētais darba minimums un ka atvilkumus pensiju fondam izdara visās darba vietās.

Par katru likuma pirmā pantā minēto pensijas tiesību haudošo darbinieku darba devējam, kuŗa darbā viņš atrodas, jāved dienesta gaitās saraksts, kuŗā jāatzīmē visi dati par pieņemšanu darbā, izpildīšanu no darba un tās iemesliem, vecumu, precēšanos, kā arī par bērniem un viņu vecumu. Bez tam

dienesta gaitas sarakstā jāuzrāda izpelnitā mēneša alga un vai darbinieks lieto dienesta dzīvokli par brīvu.

Dienesta gaitas sarakstā jāatzīmē arī ik mēnešu atvilkumi no darbinieku algām pensiju fondā, bet darbu atstājot, ja pensija vai pabalsts nepienākas, saņemta izmaksa no pensiju fonda.

Dienesta gaitas saraksts vedams no dienas, kad darbinieks iestājies tagadējā darba vietā, bet ne agrāk par 1918. g. 18. novembri.

2. P i e 1. p a n t a 1. p u n k t a. — Tie likuma 1. panta 1. punktā minētie kultūras darbinieki, kuŗi strādā valsts iestādēs vai valsts uzņēmumos, bauda tiesību uz pensiju saskaņā ar likumu par pensijām 1. daļu un attiecībā uz tiem ņemama vērā instrukcija pie likuma 1. daļas.

Tie likuma 1. panta 1. punktā minētie kultūras darbinieki, kuŗi strādā par noteiktu algu privātās iestādēs, uzņēmumos vai pie atsevišķām personām vai arī augstāk minētās darba vietās nestrādā, bet citādi atbilst 1. panta 1. punkta prasībām, bauda tiesību uz pensiju saskaņā ar likuma III daļu.

Stingri jāievēro tas apstāklis, ka tikai tie no minētiem kultūras darbiniekiem bauda tiesību uz pensiju, kuŗi **a r o d n i e c i s k i** nodarbojas Latvijas zinātnes, literatūras, žurnālistikas vai mākslas laukā.

Organizācijām, iestādēm un atsevišķām personām, uz kuŗu algotiem darbiniekiem attiecas šā likuma 1. panta 1. punkts, nekavējoties jāiesūta šo savu darbinieku saraksts, uzrādot darba vietas nosaukumu, tās atrašanās vietu un adresi, darbinieka uzvārdu, vārdu un vecumu, kādā arodā nodarbojas un no kāda laika, kā arī sniedzot, pēc iespējas, katra darbinieka īsu darbības raksturojumu. Tautas labklājības ministrija, jautājumu noskaidrošanai, vai darbinieks patiesi **a r o d n i e c i s k i** nodarbojas Latvijas zinātnes, literatūras, žurnālistikas vai mākslas laukā, lietu

iesniedz likuma 34. pantā minētai komisijai. Pēdējā dod savu slēdzienu, kuŗu apstiprina Tautas labklājības ministrs, pēc kam ministrija paziņo darba vietai par darbinieku uzņemšanu vai neuzņemšanu pensiju fonda dalībnieku skaitā.

3. Pie 1. panta 2. punkta. — Likuma 1. p. 2. pktā minētās lauksaimniecības, piensaimniecības, lopkopības, kā arī kooperācijas organizācijas un šo organizāciju darbinieki ir padoti šā likuma noteikumiem vienīgi tādā gadījumā, ja attiecīga veida darba devēja organizācija ir nodibināta saskaņā ar „Likumu par biedrībām, savienībām un politiskām organizācijām“ (Lik. un rīk. kr. 1923. g. 87. num.), vai saskaņā ar „Noteikumiem par kooperatīvām sabiedrībām un to savienībām“ (Lik. un Min. kab. noteik. kr. 1919. g. 126. num.).

Tikai tie likuma 1. panta 2. pktā minēto organizāciju darbinieki bauda tiesību uz pensiju, kuŗi attiecīgās organizācijās ieņem algotu amatu, bet neatkarīgi no tam, vai tie savā amatā iecelti vai ievēlēti.

Organizācijām, iestādēm un atsevišķām personām, uz kuŗām attiecas šā likuma 1. panta 2. pkts, nekavējoties jānoskaidro, kādi no viņu darbiniekiem bauda tiesību uz pensiju, un jāziņo Tautas labklājības ministrijai darba vietas nosaukums, tās atrašanās vieta un adrese, kā arī pensiju tiesību baudošo personu skaits un viņu atalgojuma kopsумma mēnesī.

4. Pie 2. panta. — Tie saimniecisko vai sabiedrisko organizāciju darbinieki, kuŗi nebauda tiesību uz pensiju saskaņā ar šā likuma 1. panta 2. punktu, var, vienojoties ar darba devējiem, lūgt Tautas labklājības ministriju attiecināt arī uz viņiem likumu par pensijām III daļu.

Šādiem darbiniekiem pensijas izdienā ieskaita vienīgi to laiku, par kuŗu ir izdarītas no viņiem un viņu darba devējiem attiecīgas iemaksas pensiju fondā.

4¹. Pie 10. panta. — Likuma 10. pantā vārdi „savā arodā” jāsaprot:

- a) 1. panta 1. pktā minētām personām — tāds darbs, kas nostrādāts kādā zinātnes, literatūras vai mākslas nozarē, neatkarīgi no tā, pie kādas no šām nozarēm pensionējamais darbinieks skaitās, aizejot pensijā, un
- b) 1. panta 2. punktā minētām personām — tāds darbs, kas nostrādāts tieši 1. p. 2. punktā minētās organizācijās, kā arī Finanču ministrijā reģistrētās saimnieciskās organizācijās, bet pēdējās tikai tad, ja tās jau pirms pasaules kara veikušas sabiedrisko agronomisko palīdzību tagadējās Latvijas teritorijā un Latvijas valsts pastāvēšanas laikā saņēmušas šīs palīdzības veicināšanai valdības pabalstus un pie tam tikai šo organizāciju lauksaimniecības, lopkopības un piensaimniecības darbinieki, kas darbojušies vienīgi sabiedriskās agronomiskās palīdzības veikšanā.

5. Pie 14. panta. — Visām organizācijām, iestādēm, kā arī atsevišķām personām, kur nodarbināti darbinieki, kas bauda tiesību uz pensiju saskaņā ar šā likuma 1. pantu, un vērā ņemot šīs instrukcijas 2. panta pēdējo nodalījumu attiecībā uz darbiniekiem, kuŗi minēti likuma 1. panta 1. punktā, sākot ar š. g. 1. septembri līdz turpmākam rīkojumam, ik mēnešus pie algas izmaksas jāatvelk no tās par labu pensiju fondam 3%.

Ar vārdu alga jāsaprot saskaņā ar likuma 28. p. attiecīgam darbiniekam noteiktā alga naudā un dzīvokļa piemaksa $\frac{1}{6}$ apmērā no darbinieka algas, kas lieto brīvu dzīvokli.

Darbiniekiem, kuŗi ieņem vairākus likuma 1. pantā minētus algotus amatus, atvilkumus pensiju fondā izdara no visu amatu algām, katrā darba vietā pēc piekritības.

Izdarot atvilkumus, šummas, kur rezultātā rodas Ls 0,005 un mazākas daļas, atmetamas, bet daļas lielākas par Ls 0,005 skaitāmas par pilnu Ls 0,01.

Darba devējiem atvilkumi no darbinieku algām 10 dienu laikā jāiemaksā Latvijas bankā Tautas labklājības ministrijas pensiju fonda tekošā rēķinā Nr. 3888.

Darba devējiem par izdarītiem atvilkumiem, pēc katra mēneša pēdējā atvilkuma, jāziņo Tautas labklājības ministrijai, iesūtot darbinieku sarakstus, no kuŗiem atvilkumi izdarīti, un uzrādot tanīs darba vietu, kā arī darbinieka uzvārdu un vārdu, algu, no kuŗas izdarīts atvilkums, par kādu laiku atvilkums izdarīts, kā arī atvilkuma summu.

Šajos algu atvilkumu sarakstos jāuzrāda visas likuma 28. pantā norādītās atalgojuma summas, kuŗas darbiniekiem notecējušā mēnesī pienākas saņemt, neatkarīgi no tā, vai pati izmaksa faktiski notikusi vai nē.

Darbinieku algu izmaksas aizturēšana neatsvabina darba devējus no pienākuma pildīšanas pret pensiju fondu likumā noteiktajos termiņos un kārtībā.

Darba devējam Tautas labklājības ministrijai iesniedzamajos sarakstos katrs darbinieks jāapzīmē ar īpašu tekošu numuru, ar kuŗu tas apzīmējams arī visos citos iesniegumos pensiju fonda lietās, kamēr viņš strādā attiecīgā darba vietā. No jauna klātnākušie darbinieki jāapzīmē ar turpmākiem tekošiem numuriem.

Par laiku, kad darbinieks slimības dēļ algu no darba devēja nesaņem, bet saņem vienīgi pabalstu no slimības kases, iemaksas pensiju fondā nav jāizdara.

Tāpat iemaksas nav jāizdara par tādiem darbiniekiem, kuŗi padoti bez tam arī likuma I vai II daļas nosacījumiem un no kuŗu algas atvelk attiecīgos % par labu I vai II d. pensiju fondam.

Atbildība par atvilkumu pareizu aprēķināšanu un to iemaksāšanu pensiju fondā gulstas pilnīgi uz darba devējiem.

6. Pie 15. panta. — Likuma 1. panta minēto darbinieku darba devēji iemaksā no saviem līdzekļiem par katru notecējušo mēnesi Tautas labklājības ministrijas pensiju fondā ne vēlāk par nākošā mēneša 10. dienu tikpat lielu summu, kādu atvelk no darbinieku algām.

Visas darba devēju piemaksas, tāpat atvilkumi no darbinieku algām iemaksājami Latvijas bankā pensiju likuma III daļas pensiju fonda tekošā rēķinā Nr. 3888.

7. Pie 16. panta. — Par laikā neizdarītiem likuma 15. un 16. p. p. minētiem maksājumiem, darba devēji maksā soda naudu 1% apmērā no maksājamās summas par katru nokavēto mēnesi, skaitot nepilnu mēnesi par pilnu. Laikā neiemaksātās summas līdz ar soda naudu piedzīs administratīvā kārtā.

Nekādi pagarinājumi vai daļu maksas nav pielaižamas.

8. Pie 17. panta. — Likuma 1. panta 1. punktā minētie darbinieki, kuŗi nestrādā par noteiktu algu kādā iestādē, uzņēmumā vai pie atsevišķām personām, pirms izdara šinī pantā paredzēto pirmo iemaksu pensiju fondā, griežas ar atsevišķu paziņojumu pie Tautas labklājības ministrijas un norāda uz savām tiesībām uz pensiju, saskaņā ar likuma par pensijām III daļu.

Paziņojumā jāuzrāda darbinieka uzvārds, vārds, vecums, dzīves vieta, kādā arodā viņš strādā, no kuŗa laika un arī īss darbības raksturojums. Tautas labklājības ministrija jautājuma noskaidrošanai, vai darbinieks patiesi a r o d n i e c i s k i nodarbojas Latvijas zinātnes, literātūras, žurnālistikas vai mākslas laukā, rīkojas šīs instrukcijas 2. pantā pēdējā nodaļumā paredzētā kārtībā.

Minētās iemaksas pensiju fondā par katru mēnesi jāizdara ne vēlāk par nākošā mēneša 10. dienu. Laiku, par kuŗu šeit minētās personas iemaksas pensiju fondā pēc šā likuma spēkā nākšanas nebūs izdarījušas, pensijas izdienā neieskaitīs.

9. Pie 21. panta. — Par gadījumiem, kādi paredzēti šinī likuma pantā, darba devējam nekavējoties jāziņo Tautas labklājības ministrijai, uzrādot, kāds darbinieks un kad pārgājis dienestā, kāds minēts šā likuma citā daļā.

Tautas labklājības ministrija visus no attiecīgā darbinieka izdarītos atvilkumus, kā arī darba devēja piemaksas līdz ar procentiem pārved uz to pensiju fondu, resp. pensiju kasi, kuŗai piekrit darbinieka turpmākā pensionēšana.

10. Pie 22. panta. — Gadījumos, kādi paredzēti likuma 22. panta 1. nodalījumā, pašvaldībām nekavējoties jāziņo Tautas labklājības ministrijai par izdarītām iemaksām likuma 13. pantā minētā pensiju fondā, uzrādot, par kādu darbinieku, par kādu laiku un kādos apmēros iemaksas izdarītas, kā arī kādā darba vietā darbinieks pārgājis.

Tāpat pašvaldībām, kuŗām ir sava pensiju kase, jāziņo par tiem darbiniekiem, kuŗi pārgājuši no darba vietām, kādas minētas šā likuma 1. pantā, pašvaldības dienestā, atzīmējot, kāds darbinieks, no kādas darba vietas pārgājis, no kuŗa laika un cik liela bijusi atvilkumu summa pensijas fondā, par visu darbinieka atrašanās laiku agrākā darba vietā.

10¹. Pie 30. panta. — Ja darbinieks atstāj darbu, tad darba vietai par to nekavējoties jāziņo Tautas labklājības ministrijai, uzrādot aizgājušā darbinieka izpeļņu un izdarītos pensiju fonda atvilkumus par to laiku, par kuŗu kārtējie algu atvilkumu saraksti Tautas labklājības ministrijai vēl nav iesūtīti.

11. Pie 36. panta. — Pensiju pieprasītājam savā lūgumā jāuzrāda, vai vēlas pie sava pensijas pieprasījuma izšķiršanas piedalīties pats, vai piedalīsies viņa pilnvarotā persona, vai attiecīgas aroda biedrības pārstāvis.

12. Pie 37. panta. — Likuma 1. pantā minēto darbinieku darba devēju centrālām organizācijām, tāpat arī tur minēto uzņēmumu darbinieku arodbiedrībām, ja tās vēlas, ka viņu pārstāvji tiktu uzaicināti piedalīties sevišķā padomē pie Tautas labklājības ministrijas, kurai piekritis pensiju fonda pārvaldīšana un jautājumu noskaidrošana, kas pācelsies sakarā ar likuma 1. pantā minēto darbinieku pensionēšanu, — jāpaziņo ministrijai par šādu savu vēlēšanos, uzrādot, kādus darba devējus, resp. darbiniekus tās apvieno savās organizācijās; jāuzrāda arī apvienoto darbinieku skaits, organizācijas atrašanās vieta un jāpiesūta tās statūti.

Padomēs uzdevumos ietilpst:

- 1) pārskatu caurlūkošana par pensiju fondā ienākumiem, izdevumiem un tā stāvokli;
- 2) domstarpību caurskatīšana, kas izceltos Tautas labklājības ministrijai ar attiecīgiem darba devējiem vai darbiniekiem, kas padoti šā likuma III daļai, jautājumos, kas stāv sakarā ar iemaksu izdarīšanu pensiju fondā un pensiju piešķiršanu;
- 3) domstarpību caurskatīšana par attiecīgas darba vietas, resp. darbinieku padotību šā likuma III daļas noteikumiem;
- 4) dažādi citi jautājumi pēc Tautas labklājības ministrijas ieskata un vajadzības.

Rīgā, 1931. g. 3. septembrī.

Nr. P. 5702.

Senāta lēmumi pie likuma par pensijām

III daļas.

Nr. 1.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1933. gada 25. septembra tiesas sēdē, caurlūkojis Centrālās savienības „K o n z u m s” pilnvarnieka — zv. adv. A. Ābeltiņa sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu attiecībā uz pārgrozījumu un papildinājumu instrukcijā pie likuma par pensijām III daļas apstiprināšanu, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu, atrod: Tautas labklājības ministrija, pamatojoties uz lik. par pensijām III d. 55. p., šī likuma piemērošanai izdevusi instrukciju (V. V. 1931. g. Nr. 197), ar kuŗu, starp citu, noteikts, ka lik. par pensijām III d. neattiecas uz šī **lik. 1. p.** minēto organizāciju strādniekiem un amatniekiem. Lai panāktu lielāku skaidrību, instrukciju papildinot un pārgrozot (V. V. 1933. g. Nr. 10), Tautas labklājības ministrija noteikusi, ka lik. par pensijām III daļa neattiecas vienīgi uz likuma 1. p. minēto organizāciju un pārējo darba vietu fiziska darba strādniekiem un amatniekiem, pie kam par tādiem nav uzskatāmi — pārdevēji, kurjēri, šveicari, sētnieki, apkalpotāji un telpu apkopēji.

Ar Tautas labklājības ministrijas 1933. g. izdotiem instrukcijas pārgrozījumiem un papildinājumiem

miem attiecībā uz lik. par pensijām III daļas attiecināšanu arī uz pārdevējiem, kurjēriem, sētniekiem, šveicariem, apkalpotājiem un telpu apkopējiem, nav apmierināta Centrālā savienība „Konzums“, kuŗas pilnvarnieks zv. adv. A. Ābeltiņš, Senātam iesniegtā sūdzībā aizrāda, ka Tautas labklājības ministrija ar minētiem instrukcijas pārgrozījumiem un papildinājumiem paplašinājusi lik. par pensijām III daļas apjomu, attiecinot to arī uz minētām personām, un ka nosakot, kas uzskatāms par fiziska darba strādnieku, ministrija ķērusies pie lik. par darba laiku tulkošanu, kādas tiesības viņai nav piešķirtas ar lik. par pensijām, jo lik. par darba laiku nosakot fiziska darba strādniekiem 8 stundu darba laiku dienā, bet garīga darba strādniekiem 6 st., ar ko pārdevēji u. t. t. tiek ierindoti pēdējā grupā, izslēdzot tos no pirmās, kur pēc sava darba laika un darba rakstura tie ierindojami I grupā un, sakarā ar to, varēšot prasīt laika samazināšanu, kadēļ lūdz pārsūdzētā daļā šo instrukciju atcelt. —

Centrālās savienības „Konzums“ pilnvarnieka zv. adv. A. Ābeltiņa sūdzība uzskatāma par nedibinātu un atstājama bez ievēribas aiz sekošiem iemesliem.

Saskaņā ar lik. par pensijām III d. 1. p. 2. pkt. tiesību uz pensijām bauda lauksaimniecības, lopkopības un piensaimniecības organizācijas, kā arī kooperācijas, slimo kasu un to savienību algotie darbinieki, neatkarīgi no tam, vai viņi iecelti vai ievēlēti savos amatos. Likuma par pensijām III daļa tieši nenosaka, kas saprotams ar „algotie darbinieki“, kādēļ atbilde meklējama lik. par pensijām pārējās daļās. Arzīmējums „darbinieki“ atrodas lik. par pensijām I daļas 1. p. 6. pktā un turpat arī, kā paskaidrojuma iekavās atzīmēts, ka ar to saprotami ierēdņi un kalpotāji. Tā kā lik. par pensijām visas daļas izdotas vienā laikā, stāv kopsakarībā, jāpieņem, ka terminoloģija likumā par

pensijām ieturēta visās likuma daļās vienāda un apzīmē vienu un to pašu jēdzienu. Tā tad, ja lik. par pensijām I daļa ar vārdu „darbinieks“ jāsaprot arī kalpotāji, arī lik. par pensijām III daļā jāsaprot tas pats un, pretēji sūdzētājas pilnvarnieka ieskatiem, Tautas labklājības ministrija, nosakot instrukcijas papildinājumos un pārgrozījumos, ka pie fiziska darba strādniekiem nav pieskaitāmi pārdevēji, kurjēri u. t. t., nav paplašinājusi lik. par pensijām I daļas apjomu, jo šie darbinieki lik. par pensijām I daļā ietilpst nosaukumā kalpotāji, bet pēdējie ietilpst vispārējā apzīmējumā „darbinieki“. Nepamatots ir arī sūdzētājas pilnvarnieka apgalvojums, ka ar instrukcijas pārgrozījumiem Tautas labklājības ministrija ir ķērusies pie lik. par darba laiku tulkošanu. Likums par darba laiku normē darba attiecības un darba likuma ilgumu, pensiju likumi, turpretim, normē pensiju lietas un šiem likumiem nav nekādas savstarpējas kopsakarības, kādēļ secinājums, ka, ja kalpotājs ar 8 stundu darba laiku pensiju likumā tiek ierindots to darbinieku grupā, kuŗas darba laiks ir 6 stundas dienā, varētu prasīt arī darba laika samazināšanu uz 6 stundām dienā, ir pilnīgi nepamatots. Gluži līdzīgā stāvoklī atrodas daudz darbinieku (kalpotāji), kuŗi padoti lik. par pensijām I daļas noteikumiem, un tie nevar prasīt, lai tiem samazina darba laiku, izejot vienīgi no pensiju lik. noteikumiem.

Aiz pievestiem iemesliem, jānāk pie slēdziena, ka Tautas labklājības ministrijas izdotie papildinājumi un pārgrozījumi instrukcijā pie pensiju lik. III daļas — pārsūdzētā daļā nestāv pretrunā ar lik. par pensijām (III daļas) noteikumiem, kādēļ sūdzība uzskatāma par nedibinātu un noraidāma, — nolemj: Cen-

trālās savienības „Konzums“ sūdzību atstāt bez ievē-
rības. Nr. 2602. —

Nr. 2.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1933. gada 30. aprīļa tiesās sēdē, caurlūkojis Dāvida Barovska pilnvarnieka zv. adv. A. Ābeltiņa sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu attiecībā uz pensijas nepiešķiršanu viņa pilnvardevējam, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka pensiju lauksaimniecības, lopkopības un piensaimniecības organizāciju, kā arī kooperācijas, slimo kasu un to savienību algotiem darbiniekiem, par kādu sūdzētājs Dāvids Barovskis minētā likuma spēkā stāšanās laikā vairs neskaitījās, jo savu darbību kooperācijā izbeidzis 1931. g. 30. jūnijā, t. i. pirms likuma spēkā nākšanas; ka aprādītos apstākļos sūdzētājs nevar iegūt tiesību uz pensiju, jo tāda gan paredzēta ar jauno likumu personām, kas sastāv par algotiem darbiniekiem kooperācijā, bet nav paredzēta darbiniekiem, kas par tādiem vairs nesastāv; ka nav pieļaujama, pretēji sūdzētāja ieskatam, tā paša likuma 1. panta 1. pktā paredzētā noteikuma, ka šis punkts attiecināms uz zinātniekiem, literātiem un māksliniekiem, kas nodarbojušies Latvijas zinātnes, literatūras vai mākslas laukā, attiecināšana arī uz kooperācijas darbiniekiem, jo 2. pktā šāds izteiciens neatkarojas; ka aiz motīviem, kas plašāki attīstīti Senāta 1932. gada spriedumā Nr. 1172. u. c., nav arī III d. 31. p. 4. pktā tā saprotams, ka te būtu paredzēta tiesība uz pensiju kooperācijas darbiniekiem, kas pensijas likuma spēkā nākšanas laikā darbā neatrodas, jo šī pkta uzdevums rēgulēt no likuma 51. p.

un 1. p. 1. pkta izrietošus grozījumus, bet nevar nodaļā par pensijas pieprasīšanas un izmaksas kārtību ievietots pants grozīt pamata noteikumus par pensijas tiesību iegūšanu, kādi paredzēti šī likuma 1. p.; ka aprādīto iemeslu dēļ iesniegtā sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, — nolemj: Dāvida Barovska sūdzību atstāt bez ievēribas. Nr. 1206.

Nr. 3.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. gada 9. maija tiesas sēdē, caurlūkojis M ā r t i ņ a B ā l o ž a sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas pieprasījuma noraidīšanas lietā, izklaušījis Virsprokuroņa biedra atzinumu, atrod: sūdzētājs M ā r t i ņ š B a l o d i s lūdzis pensiju pirms kā kooperātors, bet vēlāk kā valsts darbinieks. Ministrija noraidījusi pirmo lūgumu aiztā iemesla, ka pensiju likuma III daļai nav atpakaļejoša spēka, bet pēdējo aiztā iemesla, ka sūdzētājs nav nokalpojis pensijas likuma I daļas 1. pantā minētos amatos 5 gadus, kamdēļ arī nav iespējams ieskaitīt viņa izdienā bij. Krievijas dienestā nokālpoto laiku.

Nemot vērā: ka saskaņā ar pensiju lik. III d. 4. panta 2. punktu (1931. g. lik. kr. 171) kooperātori bauda tiesības uz pensiju, ja tie nostrādājuši savā arodā ne mazāk par 25 gadiem, vai arī šī paša likuma 6. pantā paredzētā gadījumā pēc 20 gadiem; ka sūdzētājs kooperācijā nostrādājis tikai no 1923. g. 23. maija līdz 1931. g. 1. janvārim, kamdēļ tas kā kooperātors tiesības uz pensiju nebauda un nevar arī pretendēt, lai tam ieskaita kooperatīvā izdienā laiku, kādu tas nostrādājis citā darbā; ka valsts dienestā nostrādātais laiks ir mazāks par 5 gadiem,

kamdēļ arī nedod pensiju likuma I d. 17. p. paredzēto tiesību uz pensiju; ka noraidot šādos apstākļos sūdzētāja lūgumu Tautas labklājības ministrija rīkojusies saskaņā ar pensijas likuma noteikumiem, kamdēļ sūdzība, kā nepamata, noraidāma, — nolemj: Martiņa Baloža sūdzību atstāt bez ievēribas. Nr. 2206.

Nr. 4.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. gada 9. maija tiesas sēdē, caurlūkojis Emīliju Miezis sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņas pensijas pieprasījuma noraidīšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka, saskaņā ar lik. par pensijām III d. 1. p. 2. pkt., tiesības uz pensiju bauda lauksaimniecības, lopkopības un piensaimniecības organizāciju, kā arī kooperācijas, slimo kasu un to savienību algotie darbinieki, ka pēc tā paša lik. 4. p. 2. pkt. augšā minētie darbinieki bauda tiesības uz pensiju, ja tie nodarbojušies 1. p. 2. pktā minētos arodos ne mazāk par 25 gadiem un sasnieguši 55 gadu vecumu; ka šīnī gadījumā attiecībā uz sūdzētāju Emīliju Miezis konstatēts, ka viņa kooperācijā kā algots darba spēks nodarbojies tikai 8 gadus 6 mēnešus, kāds laiks nav pietiekošs, lai iegūtu kooperatīva tiesības uz pensiju; ka nav tamdēļ pamata ieskaītīt izdienā pārējo laiku pirms iestāšanās kooperatīvā „Konzums“, kur sūdzētāja strādājusi Rīgā, N. Draudziņas sieviešu ģimnazijā kā rokdarbu skolotāja no 1903. g. līdz 1918. gadam, jo šos N. Draudziņas ģimnazijā nostrādātos gadus nevar uzskatīt par strādāšanu kooperācijā, kamdēļ arī pilnīgi pareizi Tautas labklājības ministrija tos Miezis izdienā nav

ieskaitījusi; ka noraidot šādos apstākļos sūdzētājas lūgumu, Tautas labklājības ministrija nekādu likuma pārkāpumu nav pielaidusi, kāpēc sūdzība Senātam, kā nepamatota, noraidāma, — nolemj: Emīlijas Miezis sūdzību atstāt bez ievēribas. Nr 2157.

Nr. 5.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. gada 6. jūnija tiesas sēdē, caurlūkojis Ludviga Meinerta sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas pieprasījuma noraidīšanas lietā, izklaušījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka pēc lik. par pensijām 4. p. 2. pkt. tiesības uz pensiju neatkarīgi no darba spēju zaudēšanas bauda tie kooperācijas darbinieki, kas nodarbojušies savā arodā ne mazāk par 25 gadiem un sasnieguši 55 gadu vecumu; ka šīnī gadījumā attiecībā uz sūdzētāju L. Meinertu Tautas labklājības ministrija uz Meinerta iesūtīto datu pamata konstatējusi, ka viņš pārsniedz likumā paredzēto vecumu, bet kooperatīvā „Konzums“ nodarbojies tikai 20 gadus; ka tādā kārtā tiesības uz pensiju vispārējā kārtībā, t. i. lik. 4. p. 2. pkt. kārtībā nebauda; ka, pārbaudot viņa veselības stāvokli, konstatēts, ka Meinerta darba spēju zaudējums nesasniedz minētā lik. 7. p. paredzēto 40% darba spēju zaudējumu; ka sūdzētāja pievestais norādījums, ka viņš no amata atlaists iestādes pārorganizēšanas dēļ, izrādījies par nepamatotu, jo sūdzētājs atlaists no dienesta nevis viņa amata likvidēšanas vai pārorganizēšanas — štātu samazināšanas dēļ, bet gan kādu citu no pārgrozījumiem neatkarīgu iemeslu dēļ, pieņemot viņa vietā jaunu darbinieku, kādēļ pensiju likuma 6. p. šai gadījumā nav piemērojams; ka,

noraidot šādos apstākļos sūdzētāja lūgumu, Tautas labklājības ministrija ir rikojusies minētā likuma robežās, kāpēc sūdzība Senātam, kā nepamatota, noraidāma, — nolemj: Ludviga Meinerta sūdzību atstāt bez ievēribas. Nr. 2467.

Nr. 6.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. gada 26. septembra tiesas sēdē, caurlūkojis Emīļa Peka sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas pieprasījuma noraidīšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka, saskaņā ar likuma par pensijām III daļas 1. un 4. pantu 2. punktu, tiesību uz pensiju bauda lauksaimniecības, lopkopības un piensaimniecības organizāciju, kā arī kooperācijas, slimo kasu un to savienību algotie darbinieki, kuŗi vienā vai dažādās 1. p. 2. pktā minētās organizācijās nostrādājuši ne mazāk par 25 gadiem un sasnieguši 55 gadu vecumu; ka sūdzētājs Emīls Peka nav sasniedzis vajadzīgo 55 gadu vecumu, kā arī nav nostrādājis pensiju tiesību iegūšanai paredzētos 25 vai, saskaņā ar lik. 6. p. — 20 pensijas izdienā ieskaitāmus gadus, jo viņš no likuma spēkā nākšanas, t. i. no 1931. g. 14. augusta, kā pensiju fonda dalībnieks ir nostrādājis 1. p. 1. pktā minētās organizācijās, resp. C. s-bā „Konzums“, tikai 2 mēnešus; ka saskaņā ar likuma 9. pantu pensijas izdienā vēl ieskaita arī visu to laiku, kuŗu pensionējamais darbinieks nostrādājis šā likuma I daļas 1. pantā vai II daļas 1. pantā paredzētos amatos; ka sūdzētājs Emīls Peka ne I ne II daļas 1. pantā paredzētos amatos nav kalpojis, jo minētos pantos ir runa vienīgi par tādiem amatiem, kuŗi nodibināti un pastāv tagadējās Latvijas laikā,

bet sūdzētājs ir ieņēmis darbveža palīga un darbveža amatus Smiltenes un Ēveles pagastu valdēs bij. Krievijas laikā, kuŗš paredzēts likuma I daļas 17. pantā, bet ne 1. pantā, kā to prasā minētais 9. pants; ka saskaņā ar likuma 10. pantu kooperācijas darbiniekiem izdienā ieskaita visu to laiku, kuŗu viņi līdz šā likuma spēkā nākšanai nostrādājuši savā arodā Latvijas teritorijā; ka sūdzētājs kā kooperācijas darbinieks līdz likuma spēkā nākšanai ir kalpojis savā arodā, t. i. kooperācijas darba laukā — Centr. s-bā „Konzums“, 11 g. 11 mēn. un 15 dienas, jeb pavisam kopā strādājis pensijas izdienā ieskaitāmā darbā 12 gadus; ka par 12 izdienā ieskaitāmiem gadiem pensija par izdienu nav paredzēta (šalīdz. Senāta 1922. g. spriedumu Kārļa Mellupa lietā); ka Tautas labklājības ministrija, noraidot šādos apstākļos Emiļa Pekas pensijas pieprasījumu, ir rikojusies saskaņā ar likumu un tādēļ sūdzība Senātam, kā nepamatota un iesniegta pēc likumīga pārsūdzības termiņa notecēšanas, atstājama bez ievēribas, — nolemj: Emiļa Pekas sūdzību atstāt bez ievēribas. Nr. 3497.

Nr. 7.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. gada 14. marta tiesas sēdē, caurlūkojis Hermaņa Tonnis sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu attiecībā uz viņa neieskaitīšanu, kā kultūras darbinieku un redaktoru, pensiju fonda dalībnieku skaitā, izklausījis Vīrsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saskaņā ar likuma par pensijām III daļas 1. panta 1. pktu tiesību uz pensiju bauda zinātnieki, literāti un mākslinieki, kuŗi arodnieciski nodarbojušies Latvijas zinātnes, literatūras vai mākslas laukā un kā tādi ar savu darbību veicinājuši Latvijas

kultūras attīstību; ka minēto kultūras darbinieku pensionēšanas vajadzībām pie ministrijas pastāv pensiju fonds, kas sastādās no summām, kuŗas atvelk no 1. p. 1. pktā minēto darbinieku algām un iemaksā pensiju fondā uz likuma 14.—19. pantu pamata; ka saskaņā ar ministrijas izstrādāto instrukciju šā likuma piemērošanai (V. V. 1931. g. 197. num.) 2. panta pēdējo rindkopu visām organizācijām un iestādēm, uz kuŗu algotiem darbiniekiem attiecas pensiju likuma 1. panta 1. pkts, jāiesūta ministrijai šo savu algoto darbinieku saraksts uzņemšanai pensiju fonda dalībnieku skaitā; ka ministrija, jautājuma noskaidrošanai, vai darbinieks patiesi arodnieciski nodarbojas Latvijas zinātnes, literātūras vai mākslas laukā, augšminētos pieteikumus iesniedz likuma 34. pantā paredzētai komisijai, kuŗas atzinumus apstiprina Tautas labklājības ministrs; ka šinī gadījumā kultūras darbinieku pensiju komisija 1931. g. 9. decembra sēdē, iztīrējot jautājumu par sūdzētāja Hermaņa Tonnis ieskaitīšanu pensiju fonda dalībniekos, nākusi pie slēdziena, ka viņš ir laikraksta „Jaunākās Ziņas“ sludinājumu daļas redaktors, bet nav profesionāls literāts, resp. žurnālists, kā to prasa likuma 1. p. 1. pkts, un žurnālistikā arodnieciski nedarbojas, kādu lēmumu apstiprinājis arī Tautas labklājības ministrs; ka jautājums par to, vai sūdzētāja darbība uzskatāma par arodniecisku nodarbošanos žurnālistikā vai nē, ir būtības jautājums un kā tāds Senātā nav pārbaudāms; ka, noraidot šādos apstākļos Hermaņa Tonnis lūgumu dēļ uzņemšanas pensiju fonda dalībniekos, Tautas labklājības ministrija ir rīkojusies pievestā likuma robežās, kāpēc sūdzība Senātam, kā nepamatota, noraidāma, nolemj: Hermaņa Tonnis sūdzību atstāt bez ievēribas. Nr. 1595.

Nr. 8.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. gada 14. marta tiesas sēdē, caurlūkojis J ā ņ a B ī s k a p a

sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu attiecībā uz viņa neieskaitīšanu, kā žurnālistu un laikraksta „Jaunākās Ziņas“ administrātoru, pensiju fonda dalībnieku skaitā, izklausījis Virsprokurorbiedra atzinumu un ņemot vērā: ka, saskaņā ar likuma par pensijām III daļas 1. panta 1. pktu, tiesību uz pensiju bauda zinātnieki, literāti un mākslinieki, kuŗi arodnieciski nodarbojušies Latvijas zinātnes, literatūras vai mākslas laukā un kā tādi ar savu darbību veicinājuši Latvijas kultūras attīstību; ka minēto kultūras darbinieku pensionēšanas vajadzībām pie ministrijas pastāv pensiju fonds, kas sastādās no summām, kuŗas atvelk no 1. p. 1. pktā minēto darbinieku algām un iemaksā pensiju fondā uz likuma 14.—19. pantu pamata; ka saskaņā ar ministrijas izstrādāto instrukciju šā likuma piemērošanai (V. V. 1931. g. 197. num.) 2. panta pēdējo rindkopu visām organizācijām un iestādēm, uz kuŗu algotiem darbiniekiem attiecas pensiju likuma III daļas 1. panta 1. pkts, jāiesūta ministrijai šo savu algoto darbinieku saraksts uzņemšanai pensiju fonda dalībnieku skaitā; ka ministrija, jautājuma noskaidrošanai, vai darbinieks patiesi arodnieciski nodarbojas Latvijas zinātnes, literatūras vai mākslas laukā, augšminētos pieteikumus iesniedz likuma 34. pantā paredzētai komisijai, kuŗas atzinumus apstiprina Tautas labklājības ministrs; ka šinī gadījumā kultūras darbinieku pensiju komisija 1931.g. 9. decembra sēdē, iztīrējot jautājumu par sūdzētāja Jāņa Bīskapa ieskaitīšanu pensiju fonda dalībniekos, nākusi pie slēdziena, ka viņš ir laikraksta „Jaunākās Ziņas“ administrātors, bet nav profesionāls literāts, resp. žurnālists, kā to prasa likuma 1. p. 1. pkts, un žurnālistikā arodnieciski nedarbojas, kādu lēmumu apstiprinājis arī Tautas labklājības ministrs; ka jautājums par to, vai sūdzētāja darbība uzskatāma par arodniecisku nodarbošanos žurnālistikā vai nē, ir būtības jautājums un kā tāds

Senātā nav pārbaudāms; ka, noraidot šādos apstākļos Jāņa Bīskapa lūgumu dēļ uzņemšanas pensiju fonda dalībniekos, Tautas labklājības ministrija ir rīkojusies minētā likuma robežās, kāpēc sūdzība Senātam, kā nepamatota, noraidāma, nolemj: Jāņa Bīskapa sūdzību atstāt bez ievēribas. Nr. 1602.

Nr. 9.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. gada 18. janvāra tiesas sēdē, caurlūkojis Kārļa Trēziņa sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas pieprasījuma noraidīšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka, saskaņā ar likuma par pensijām III daļas 1. panta 1. pktu, tiesību uz pensiju bauda zinātnieki, literāti (rakstnieki un žurnālisti) un mākslinieki (skatuves, tēlojošo mākslu un skaņu mākslinieki), kuņģi arodnieciski nodarbojušies Latvijas zinātnes, literatūras, žurnālistikas vai mākslas laukā un kā tādi ar savu darbību veicinājuši Latvijas kultūras attīstību; ka sūdzētājam, kā tādām, kuņģi nestrādā par noteiktu algu kādā iestādē, uzņēmumā vai pie atsevišķām personām, pensija pienākoties saskaņā ar likuma 23. pantu; ka slēdzienus par 23. pantā minēto pensijas pieprasītāju tiesību saņemt pensiju, kā arī atzinumus par pensionāru ierīdošanu kādā no 23. pantā minētām pensionāru grupām (likuma 34. pants), dod komisija, kuņģa sastādās no viena Tautas labklājības ministrijas pārstāvja kā priekšsēdētāja, pa vienam pārstāvim no Izglītības un Finanču ministrijām un diviem pārstāvjiem no attiecīgām arodu organizācijām vai apvienībām; ka likuma 34. pantā paredzētā komisija, kuņģa, bez attiecīgo resoru pārstāvjiem, piedalījās arī literatūras lietpratēji — Latvju rakstnieku un žurnālistu arodbiedrības pārstāvis, Preses biedrības pārstāvis un Izglītības ministrijas mākslas konsultants, savā š. g. 21. oktobra sēdē (prot. Nr. 2, p. 14) atzinusi, ka sūdzētāju Kārli Trēziņu nevar uzskatīt

par literātu, kas arodnieciski nodarbojies Latvijas literatūras vai žurnālistikas laukā, veicinot Latvijas kultūras attīstību; ka šo kultūras darbinieku pensiju komisijas atzinumu ir apstiprinājis Tautas labklājības ministrs; ka jautājums par to, vai sūdzētājs ar rakstniecību nodarbojies arodnieciski vai nē, ir būtības jautājums un kā tāds nav no Senāta pārbaudāms (lik. par administratīvām tiesām 4. p.); ka sūdzētāja Kārļa Trēziņa aizrādījumam, ka viņu pašu vajadzēja izsaukt un atļaut piedalīties kultūras darbinieku pensiju komisijas sēdē, nav likumīga pamata, jo likuma 36. pants neattiecas uz 23. pantā minētiem darbiniekiem, pie kādiem pieskaitāms Kārlis Trēziņš; ka, noraidot šādos apstākļos Kārļa Trēziņa lūgumu Tautas labklājības ministrija ir rīkojusies saskaņā ar minēto likumu noteikumiem un tādēļ Trēziņa sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, nolemj: Kārļa Trēziņa sūdzību atstāt bez ievēribas. Nr. 805.

Nr. 10.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. gada 18. janvāra tiesas sēdē, caurlūkojis Artūra Kornaeta sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu attiecībā uz viņa lūguma ieskaitīt viņu kā mākslinieku pensiju fonda dalībnieku skaitā — noraidīšanu, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka, saskaņā ar likuma par pensijām III daļas 1. panta 1. pktu, tiesību uz pensiju bauda zinātnieki, literāti un mākslinieki (skatuves, tēlojošo mākslu un skaņu mākslinieki), kuri arodnieciski nodarbojušies Latvijas zinātnes, literatūras vai mākslas laukā un kā tādi ar savu darbību veicinājuši Latvijas kultūras attīstību; ka minēto kultūras darbinieku pensionēšanas vajadzībām pie ministrijas pastāv pensiju fonds, kas sastādās no summām, kuŗas atvelk no 1. pantā 1. pktā minēto darbinieku algām un iemaksā pensiju fondā uz likuma 14.—19. pantu pamata; kā, saskaņā ar ministrijas izstrādāto instrukciju šā li-

kuma piemērošanai (V. V. 1931. g. 197. num.) 2. panta pēdējo rindkopu visām organizācijām un iestādēm, uz kuŗu algotiem darbiniekiem attiecas pensiju likuma III daļas 1. panta 1. pkts, jāiesūta ministrijai šo savu algoto darbinieku saraksti uzņemšanai pensiju fonda darbinieku skaitā, tāpat arī atsevišķām personām, kuŗas nestrādā par algu kādā organizācijā vai iestādē, bet citādi atbilst 1. panta 1. pķta prasībām, jāpiesakās ministrijā dēļ uzņemšanas pensiju fondā; ka ministrija, jautājuma noskaidrošanai, vai darbinieks patiesi arodnieciski nodarbojas Latvijas zinātnes, literātūras vai mākslas laukā, augšminētos pieteikumus iesniedz likuma 34. pantā minētai komisijai, kuŗas slēdzienus apstiprina Tautas labklājības ministrs, pēc kam ministrija paziņo pieteikumu iesniedzējiem par darbinieku uzņemšanu vai neuzņemšanu pensiju fonda darbinieku skaitā; ka kultūras darbinieku komisija (lik. 34. p.) savā š. g. 16. oktōbra sēdē atzinusi, ka sūdzētājs Artūrs Kornets pašlaik arodnieciski nedarbojas Latvijas mākslas laukā kā koncertdziedātājs; ka minētās komisijas lēmumu ir apstiprinājis Tautas labklājības ministrs; ka jautājums par to, vai sūdzētājs kā koncertdziedātājs nodarbojies arodnieciski vai nē, ir būtības jautājums un kā tāds nav no Senāta pārbaudāms (lik. par administratīvām tiesām 4. p.); ka, nōraidot šādos apstākļos Artura Korneta lūgumu Tautas labklājības ministrija ir rīkojusies saskaņā ar minēto likumu un tādēļ Korneta sūdzība, kā nepamatota, nōraidāma, nolēmj: Artura Korneta sūdzību atstāt bez ievēribas. Nr. 782.

Nr. 11.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. gada 15. februāra tiesas sēdē, caurlūkojīs V l a d i m i r a M o t o r i n a sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu attiecībā uz viņa lūguma uzņemt viņu pensiju fonda dalībnieku skaitā — nōraidīšanu, iz-

klausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka, saskaņā ar likuma par pensijām III daļas 1. panta 1. pktu, tiesību uz pensiju bauda zinātnieki, literāti un mākslinieki, kuņģi arodnieciski nodarbojušies Latvijas zinātnes, literatūras vai mākslas laukā un kā tādi ar savu darbību veicinājuši Latvijas kultūras attīstību; ka Tautas labklājības ministrija, jaūtājuma noskaidrošanai, vai darbinieks patiesi arodnieciski nodarbojies Latvijas zinātnes, literatūras vai mākslas laukā, augšminētos pieteikumus iesniedz likuma 34. pantā minētai komisijai, kuņas slēdzienus apstiprina Tautas labklājības ministrs; ka kultūras darbinieku pensiju komisija savā 1931. g. 12. novembra sēdē, iepazīsies ar Latvijas universitātes sistēmatisks zooloģijas institūta direktora prof. Dr. E. Stranda atsauksmi, atzinusi, ka sūdzētājs — pūtnu preparātors Vladimirs Motorins, blakus savai profesijai nav ieguvis kaut kādus kultūrālus vai zinātniskus nopelnus un ka viņa Latvijas ornitoloģijas propagandai ir vairāk saimniecisks un personīgs raksturs; ka šo kultūras darbinieku pensiju komisijas atzinumu apstiprinājis Tautas labklājības ministrs un tāpēc nolēmis Vladimīru Motorinu pensiju fonda dalībniekos neieskaitīt; ka šāds Tautas labklājības ministrijas atzinums attiecas uz lietas būtību un no Senāta nav pārbaudāms (lik. par administratīvām tiesām 4. p.); ka Tautas labklājības ministrija, noraidot Vladimīra Motorina lūgumu, ir rīkojusies saskaņā ar likumu un tādēļ viņa sūdzība Senātam, kā nepamatota, noraidāma, — nolemj: Vladimīra Motorina sūdzību atstāt bez ievēribas. Nr. 1287.

Nr. 12.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. gada 14. marta tiesas sēdē, caurlūkojis E d v a r d a T r e u m a ņ a sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu pensijas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka, saskaņā

ar likumu par pensijām III daļas 1. panta 1. pktu, tiesību uz pensiju bauda zinātnieki, literāti un mākslinieki, kuŗi arodnieciski nodarbojušies Latvijas zinātnes, literatūras, žurnālistikas vai mākslas laukā un kā tādi ar savu darbību veicinājuši Latvijas kultūras attīstību; ka slēdzienus par to lik. 1. p. 1. pktā minēto kultūras darbinieku tiesību saņemt pensiju, kuŗi nestrādā par noteiktu algu kādā iestādē, uzņēmumā, vai pie atsevišķām personām, saskaņā ar likuma 34. pantu, dod komisija, kuŗa sastādās no viena Tautas labklājības ministrijas pārstāvja kā priekšsēdētāja, pa vienam pārstāvim no Izglītības un Finanču ministrijām un diviem pārstāvjiem no attiecīgām arodu organizācijām vai apvienībām; ka šinī gadījumā Tautas labklājības ministrija noskaidrojusi, ka sūdzētājs Edvards Treumanis nav strādājis par noteiktu algu kādā iestādē vai uzņēmumā, kādēļ viņa pensijas pieprasījums izlemts saskaņā ar likuma par pensijām III daļas 1. p. 1. pktu, 23. un 34. pantiem; ka likuma 34. pantā paredzētā kultūras darbinieku pensiju komisija, kuŗā piedalījušies Tautas labklājības, Izglītības un Finanču ministriju, kā arī Latvju rakstnieku un žurnālistu arodbiedrības un Latvijas preses biedrības pārstāvji, 1931. g. 21. oktobra sēdē, iztīrējot sūdzētāja Edvarda Treumaņa literārisko darbību, nākusi pie slēdziena, ka viņš pensijas apmēra ziņā pēc saviem nopelniem Latvijas kultūras un literatūras laukā ierindojams pensionāru II grupā; ka šim slēdzienam piekritis Tautas labklājības ministrs un nolēmis Edvardam Treumanim par 40 rakstniecībā nokalpotiem gadiem piešķirt pensiju 59,5% apmērā no valsts ierēdņu VI kat. 1. pak. algas (no Ls 380,—), t. i. Ls 226,10 mēnesī, skaitot no 1931. g. 17. augusta; ka sūdzētāja Edvarda Treumaņa aizrādījums, ka viņš nav uzaicināts personīgi piedalīties kultūras darbinieku pensiju komisijas sēdē, nav dibināts, jo likums neparedz, ka pensijas pieprasītāji pielaižami lik. 34. p. paredzētā kultūras darbinieku pensiju ko-

misijas sēdē; kultūras darbinieku pensiju komisijas 1931. g. 21. oktōbra sēdē, kā jau aizrādīts, piedalījās pa vienam pārstāvim no abām Latvijas rakstnieku un žurnālistu arodbiedrībām, un proti: Latvju rakstnieku un žurnālistu arodbiedrība kā savu pārstāvi kultūras darbinieku pensiju komisijā ir pilnvarojusi Jāni Poriēti un Latvijas preses biedrība — Artūru Kroderu, un pensija Edvardam Treumanim piešķirta un izmaksāta no 1931. g. 17. augusta, t. i. no dienas, kad viņa pensijas pieprasījums reģistrēts pensiju nodaļā. Apgalvojums, ka pensijas pieprasījums iesniegts 1931. gada 14. augustā, pie pensijas piešķiršanas nebija pierādīts; ka šādā Tautas labklājības ministra rīcībā nekāds likuma pārkāpums nav konstatēts, kāpēc sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, nolemj: Edvarda Treumaņa sūdzību atstāt bez ievēribas. Nr. 1601.

Nr. 13.

Senāts, Administratīvā Departamenta 1932. gada 24. oktōbra tiesas sēdē, caurlūkojis K ā r ļ a T r ē - z i ņ a sūdzību par Tautas labklājības ministrijas vilcināšanos paziņot viņam, kādas personas ir piedalījušās viņa pensijas pieprasījuma izspriešanā, izklaušijis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka, saskaņā ar pensiju lik. III d. 34. p. slēdzienus par 23. pantā minēto pensijas pieprasītāju tiesību saņemt pensiju, kā arī atzinumus par pensionāru ierindošanu kādā no 23. pantā minētām pensionāru grupām, dod komisija, kuŗa sastādās no viena Tautas labklājības ministrijas pārstāvja kā priekšsēdētāja, pa vienam pārstāvim no Izglītības un Finanču ministrijām un diviem pārstāvjiem no attiecīgām arodu organizācijām vai apvienībām; ka šinī gadījumā uz sūdzētāja lūgumu paziņot viņam pensiju komisijas sastāvu, kas izlēmusi viņa pensijas pieprasījumu, Tautas labklājības ministrija paziņojusi, ka izlemšanā piedalījušies tie resoru un arodu organizāciju pārstāvji, kuŗiem likums uzliek pienākumu piedalīties

komisijā; ka sūdzētāja lūgumu nosaukt resoru pārstāvjus vārdā, Tautas labklājības ministrija pilnīgi pamatoši noraidījusi, jo šādus pienākumus minētais likums Tautas labklājības ministrijai neuzliek un lemjošo personu vārdi lietas izlemšanā noteicošu lomu nespēlē; ka šādos apstākļos sūdzība Senātam atzīstamā par nepamatotu un, kā tāda, noraidāma, — nolēmj: Kārļa Trēziņa sūdzību atstāt bez ievēribas. Nr. 3959.

Nr. 14.

Senāts; Administratīvā Departamenta 1932. gada 12. decembra tiesas sēdē, caurlūkojis Augusta Jurjana sūdzību par Tautas labklājības ministrijas lēmumu viņa pensijas pieprasījuma noraidīšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka, saskaņā ar likuma par pensijām III daļas 1. panta 1. pktu, tiesību uz pensiju bauda zinātnieki, literāti un mākslinieki, kuŗi arodnieciski nodarbojušies Latvijas zinātnes, literatūras vai mākslas laukā un kā tādi ar savu darbību veicinājuši Latvijas kultūras attīstību; ka ministrija, jautājuma noskaidrošanai, vai darbinieks patiesi arodnieciski nodarbojas Latvijas zinātnes, literatūras vai mākslas laukā, augšminētos pieteikumus iesniedz likuma 34. pantā paredzētai komisijai, kuŗas atzinumus apstiprina Tautas labklājības ministrs; ka šinī gadījumā kultūras darbinieku pensiju komisija 1932. g. 7. septembra sēdē, iztīrējot jautājumu par sūdzētāja Augusta Jurjana ieskaitīšanu pensionāros, ar balsu vairākumu šo jautājumu izšķīrusi Jurjānam labvēlīgi; ka Tautas labklājības ministrs, pārbaudot šo komisijas slēdzienu, komisijas lēmumu nav apstiprinājis; ka noraidot šādos apstākļos A. Jurjana lūgumu dēļ pensijas, Tautas labklājības ministrija ir rīkojusies minētā likuma robežās, kāpēc sūdzība Senātam, kā nepamatota, noraidāma, — nolēmj: Augusta Jurjana sūdzību atstāt bez ievēribas. Nr. 4476.

Īss satura rādītājs.

	Lapp.
I Likuma par pensijām I daļa	3.
Instrukcija pie likuma par pensijām I daļā . . .	33
Senāta lēmums Rīgas pils. valdes sūdzības lietā	45
Pēteris Klinklavs	46
Fridrihs Bārta	47
Teklas Blagdars	48
Jāņa Krūkles	50
Artemija Aleksejeva	51
Zelmas Silpiņš	51
Arveda Berga	53
Jūlija Ozola	53
Magdaliēnes Lapiņš	54
Ragnas Hilzes	56
Kamillas Frīdenbergs	56
Richarda Birzgaļa	57
Alidas Sarkanbārdis	59
Pēteris Libtāla	59
Jāzeps Dobilinska	61
Aleksandra Dumpja	61
Ernesta Zēberga	62
Emilijas Vitols	63
Ellas Nadziņš	64
Jāņa Čākura	66
Marijas Brods	67
Pēteris Veismaņa	68
Kārļa Baltiņa	69
Vladimira Zemīša	70
Stefana Venediktova	70
Rūdolfa Lindiņa sūdzības lietā .	71
Roberta Bilmaņa	74
Paulīnes Timrots	76
Jāņa Lukstiņa	78
Hermīnes Baškers	79
Andreja Kažmara	80
Stefanijas Ostrovskis	83
Pēteris Ozoliņa	84
Nikolaja Aleksejeva	85
Likums par pensijām.	12

	Lapp.
Senāta lēmums Jevdokima Petručena sūdzības lietā	87
Kārļa Kronberga	88
Jāņa Pāvula	89
Kārļa-Roberta Kalevica „	91
Roberta Lercha	92
Staņislava Lukjanska	93
Leonarda Dombrovska „	95
Zuzannas Jakobsons „	97
II Likums par pensijām II daļa	98
Instrukcija pie likuma par pensijām II daļas.	108
Instrukcija pastāvīgo amatnieku un strādnieku pensiju kasu komitejām	115
Instrukcija pastāvīgo amatnieku un strādnieku pensiju kasu ārstu komisijām	118
Slimību un miesas trūkumu saraksts pastāvīgo amatnieku un strādnieku darba spēju zaudējuma apmēra noteikšanai	120
Senāta lēmumi Pēterļa Plūmiša sūdzības lietā	123
Lilijas Enno	124
Jāņa Kārklīņa	125
Anetes Tilaks	125
Kārļa Upīša	126
III Likums par pensijām III. daļa	129
Instrukcija pie likuma par pensijām III daļa	143
Senāta lēmumi Cent. sav. „Konzums“ sūdz. lietā	151
Dāvida Barovska	154
Mārtiņa Baloža	155
Emīlijas Miežis	156
Ludviņa Meinerta	157
Emīļa Pekas	158
Hermaņa Tonnis	159
„ Jāņa Biskapa	160
„ Kārļa Trēziņa	162
„ Artūra Korneta	163
„ Vladimira Motorina	164
„ Edvarda Treumaņa	165
„ Kārļa Trēziņa	167
„ Augusta Jurjāna	168